

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA FILOZOFICKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2013

Veronika Skřivanová

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická

Obraz spisovatele v diskusních pořadech České televize
Veronika Skřivanová

Bakalářská práce
2013

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Veronika Skřivanová**
Osobní číslo: **H10078**
Studijní program: **B7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Historicko-literární studia**
Název tématu: **Obraz spisovatele v diskusních pořadech České televize**
Zadávající katedra: **Katedra literární kultury a slavistiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Studentka se na základě shromážděného empirického materiálu bude teoreticky zabývat podobou obrazu spisovatele v předním českém veřejnoprávním médiu a v rámci jednoho z nejoblíbenějších programových formátů. Téma bude zkoumáno v širších souvislostech mediálního prostředí a intermediality, respektive z pohledu podílu a konkrétní formy prezentace kulturních, v tomto případě literárních jevů. Analyzovány budou jednotlivé komunikační postupy, včetně moderátorské práce v kontextu daného žánrového schématu, vždy se zaměřením na postižení prezentace a sebeprezentace vybraných literárních osobností. Pozornost bude věnována rovněž dramaturgii konkrétních talkshow, ale též některým reakcím diváků a obecnému sémantickému pozadí či okolí konkrétního dialogu nebo jiné formy žánrové prezentace literárních jevů.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BARTHES, Roland. Mytologie. Překlad Josef Fulka. Praha. Dokořán 2004.
BARTOŠEK, Jaroslav. Kultura a technika mluvené řeči. Zlín. UTB 2003.
ČMEJRKOVÁ, Světlá. - HOFFMANOVÁ, Jana. Jazyk, média, politika. Praha. Academia 2003. ECO, Umberto. Mysl a smysl. Překlad Josef Fulka. Praha. Moraviapress 2000. . HALLIN, Daniel C. - MANCINI, Paolo. Systémy medií v postmoderním světě. Praha. Portál 2008. . JIRÁK, Jan. Úvod do studia masové komunikace. Brno. Barrister&Principal 2001.. KADERKA, Petr. - SVOBODOVÁ, Zdeňka. Jak přepisovat audiovizuální záznam rozhovoru? Manuál pro přepisovatele televizních diskusních pořadů. Jazykovědné aktuality. Informativní zpravodaj českých jazykovědců, roč. XLIII, č 3 a 4, s. 18 - 51.
McQUAIL, Denis. Úvod do teorie masové komunikace. Praha. Portál 1999.
ŠTOCHL, Miroslav. Teorie literární komunikace. Praha. Akropolis 2005.
I TRÁVNÍČEK, Jiří. Čtenáři a internauti: Obyvatelé české republiky a jejich vztah ke čtení. Praha: Host, 2008. ISBN 978-80-7294-515-3.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Jiří Studený, Ph.D.

Katedra literární kultury a slavistiky

Datum zadání bakalářské práce:

30. dubna 2011

Termín odevzdání bakalářské práce:

31. března 2013

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.

děkan

 Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
1 532 10 Pardubice, Studentská 84

L.S.

PhDr. Ivo Říha, Ph.D.

vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2012

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 26. 3. 2013

Veronika Skřivanová

Poděkování:

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu bakalářské práce panu Mgr. Jiřímu Studenému Ph. D. za odborné vedení, cenné rady, připomínky a ochotu. Dále bych chtěla poděkovat své rodině a přátelům za veškeré podnětné poznámky a hlavně za jejich trpělivost.

Anotace

Tématem práce bylo pokusit se odpovědět na otázku, jaký mediální obraz o současném českém spisovateli podávají tři nejsledovanější talk show v předním českém veřejnoprávním médiu. Práce se věnuje formátu televizního pořadu talk show z hlediska historie v českém i světovém kontextu, popisuje strukturu pořadu a jeho typické znaky. Rozebírá také styl vedení interview jednotlivých moderátorů a zároveň styl užití komunikace. V další části se pak zaměřuje na povolání spisovatele a nastiňuje jistý historický vývoj, kterým tato profese procházela. V praktické části se práce soustředí zejména na analýzu konkrétních spisovatelů, kteří ve vybraných pořadech vystupovali.

Klíčová slova: Talk show, komunikace, spisovatel, rozhovor, moderátor, divák

Title: The Image of Writer in Česká televize Talk Shows

Summary

The main topic of this work was to answer the question what kind of image about contemporary Czech writer do three of the most watched talk shows in Czech public television present. This work studies the history of talk shows in perspective of Czech and worldwide environment; moreover it describes structure of the broadcast and its typical features. Furthermore it analyses how individual hosts of talk shows hold an interview and what type of communication do they use. Next part of this work focuses on the job of the writer and it also outlines certain historical progress of this profession. The practical part of this work concentrates mainly on analysis of particular writers who appeared in mentioned broadcast.

Keywords: Talk show, communication, writer, interview, host, viewer

Obsah

Úvod	1
1 Vymezení základních pojmů.....	3
1.1 Média	3
1.2 Hromadné sdělovací prostředky	4
1.2.1 Masová komunikace	5
1.3 Remediace	6
1.3.1 Intermedialita	6
1.4 Televize	7
1.5 Televizní divák	8
1.6 Talk show	9
2 Talk show.....	10
2.1 Historický kontext	10
2.2 Znaky analyzovaných talk show.....	11
2.3 Řešení prostoru v talk show.....	12
2.4 Role moderátora v talk show	13
2.5 Role hosta v talk show	15
2.6 Role diváků v talk show	15
2.7 Přátelský typ talk show	16
2.8 Zábavný typ talk show	17
2.9 Přátelská versus Zábavná talk show	17
2.10 Styl komunikace v talk show	19
2.10.1 Neverbální komunikace v talk show.....	21
2.10.2 Vzhled a oblečení.....	21
2.10.3 Mimika a gestikulace	22
2.10.4 Proxemika	23
2.10.5 Verbální komunikace.....	24
3 Postava spisovatele	25
3.1 Stručný historický kontext.....	27
3.2 O profesi spisovatele se spisovateli	29

4	Charakteristika konkrétních talk show.....	31
4.1	Uvolněte se, prosím	31
4.1.1	Moderátor Jan Kraus.....	33
4.2	Všechnopárty.....	34
4.2.1	Moderátor Karel Šíp	34
4.3	Na plovárně.....	36
4.3.1	Moderátor Marek Eben.....	37
4.4	Dílčí závěr.....	38
5	Analýza konkrétních spisovatelů	40
5.1	Kritéria hodnocení	40
5.2	Václav Cílek	41
5.2.1	Vzhled a oblečení.....	42
5.2.2	Gesta	42
5.2.3	Kontakt s diváky	43
5.2.4	Jazykový styl.....	43
5.2.5	Nálada a atmosféra rozhovoru	44
5.2.6	Téma komunikace.....	45
5.2.7	Dílčí závěr:.....	47
5.3	Ivan Klíma	47
5.3.1	Vzhled a oblečení.....	48
5.3.2	Gesta	48
5.3.3	Kontakt s diváky	49
5.3.4	Jazykový styl.....	49
5.3.5	Nálada a atmosféra rozhovoru	49
5.3.6	Téma komunikace.....	52
5.3.7	Dílčí závěr:.....	54
5.4	Barbara Nesvadbová.....	55
5.4.1	Vzhled a oblečení.....	55
5.4.2	Gesta	55
5.4.3	Kontakt s diváky	56

5.4.4	Jazykový styl.....	56
5.4.5	Nálada a atmosféra rozhovoru	57
5.4.6	Téma komunikace.....	59
5.4.7	Dílčí závěr.....	61
5.5	Halina Pawlowská	62
5.5.1	Vzhled a oblečení.....	62
5.5.2	Gesta	63
5.5.3	Kontakt s diváky	63
5.5.4	Jazykový styl.....	64
5.5.5	Nálada a atmosféra rozhovoru	65
5.5.6	Téma komunikace.....	67
5.5.7	Dílčí závěr.....	69
5.6	Michal Viewegh	69
5.6.1	Vzhled a oblečení.....	69
5.6.2	Gesta	70
5.6.3	Kontakt s diváky	71
5.6.4	Jazykový styl.....	71
5.6.5	Nálada a atmosféra rozhovoru	72
5.6.6	Téma komunikace.....	74
5.6.7	Dílčí závěr.....	76
	Závěr.....	77
	Literatura	80
	Časopisecké studie.....	81
	Elektronické zdroje.....	81
	Resumé	83

Seznam tabulek

Tab. 1 Vzhled a oblečení - Václav Cílek, Marek Eben, Karel Šíp.....	42
Tab. 2 Gesta - Václav Cílek	42
Tab. 3 Jazykový styl - Václav Cílek, Marek Eben, Karel Šíp.....	43
Tab. 4 Téma komunikace - Václav Cílek.....	45
Tab. 5 Vzhled a oblečení – Ivan Klíma, Marek Eben, Jan Kraus	48
Tab. 6 Gesta – Ivan Klíma.....	48
Tab. 7 Jazykový styl – Ivan Klíma, Marek Eben, Jan Kraus	49
Tab. 8 Téma komunikace – Ivan Klíma	52
Tab. 9 Vzhled a oblečení – Barbara Nesvadbová, Karel Šíp, Jan Kraus	55
Tab. 10 Gesta – Barbara Nesvadbová	55
Tab. 11 Jazykový styl – Barbara Nesvadbová, Karel Šíp, Jan Kraus	56
Tab. 12 Téma komunikace – Barbara Nesvadbová.....	59
Tab. 13 Vzhled a oblečení – Halina Pawlowská, Karel Šíp, Jan Kraus.....	62
Tab. 14 Gesta – Halina Pawlowská.....	63
Tab. 15 Jazykový styl – Halina Pawlowská, Karel Šíp, Jan Kraus.....	64
Tab. 16 Téma komunikace – Halina Pawlowská	67
Tab. 17 Vzhled a oblečení – Michal Viewegh, Karel Šíp, Jan Kraus	69
Tab. 18 Gesta – Michal Viewegh	70
Tab. 19 Jazykový styl – Michal Viewegh, Karel Šíp, Jan Kraus	71
Tab. 20 Téma komunikace – Michal Viewegh	74

Úvod

Při výběru tématu bakalářské práce hrálo jistě svou velkou roli to, že talk show patří v televizním programu mezi mé nejoblíbenější pořady. Vždy mě fascinovalo, jak dokáže moderátor s hostem manipulovat už jen například výběrem témat nebo způsobem pokládání otázek. A také to, jak se daří přichozím s těmito otázkami vypořádat. Zda odpovídají věcně, zda jsou vtipní nebo zda se vůbec dostanou ke slovu. Talk show je tím typem pořadu, u něhož se divák baví. Nebo to alespoň očekává. Vedle zábavné funkce však koexistuje i funkce informativní, kdy se dozvídáme řadu zajímavých věcí o hostech. Nejen o jejich životě a kariéře, ale můžeme si také všimnout různých typických rysů a vlastností. V této bakalářské práci jsem se zaměřila na konkrétní typ hosta – spisovatele. K tomu mě vedlo jediné: jako studentku historicko – literárních studií mě přitahuje nejen literatura, ale i její tvůrci. Proto vždy pozitivně kvituji, když dostane nějaký spisovatel prostor v talk show a mohu se tak o něm dozvědět i něco víc, než jsem si měla možnost přečíst na záložce jeho knihy.

Konkrétně se pak v práci budu zajímat o to, kteří spisovatelé jsou do českých talk show zváni, a zda jsou zde reflektována jejich díla, práce nebo profese. Zároveň se pokusím vystihnout, jakým způsobem na mě, tedy na diváka, jednotliví spisovatelé působí. Jaký dojem ve mně zanechává jejich vystupování, způsob projevu či vzhled.

V České republice je vysoké procento čtenářů, kteří si jistě vybírají knihy podle určitých kritérií. Jedním z nich může být i to, jak je jim spisovatel sympatický. Talk show, které u nás mají vysokou sledovanost, nabízejí zcela unikátní prostor pro sebe prezentaci. Prostor, který u žádného jiného televizního pořadu nenalezneme. Vystupování v diskusním pořadu může nebývalým způsobem ovlivnit řadu diváků, nebo v nich minimálně zanechat určitý dojem z prezentovaného hosta. Jde o mediální obraz, který určuje řada faktorů. Tento obraz je jakousi nálepkou, jež má vliv na mínění veřejnosti, může poznamenat profesní i osobní život hosta. Zmíněný obraz není ničím neměnným, vyvíjí se. Jeho hranice nejsou ostré, spíše mlhavé. A právě proto je poměrně složité o obrazu spisovatelské profese, který nám nabízejí talk show, mluvit. Je to však i velká výzva, neboť toto téma nebylo nikdy zpracováno a tak se vlastně pouštím do neznámých a neprobádaných vod. Až teprve dlouhá plavba po tomto moři plném mediálních nástrah ukáže, zda byla přínosná a má smysl se tímto směrem ubírat dál, anebo bude pouze výstrahou ostatním, že tudy cesta nevede. I to však může být považováno za přínos. Ne každá plavba totiž musí nutně skončit objevením nového světadílu...

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části: teoretickou a praktickou. Teoretická část má celkem tři kapitoly. V první kapitole definuji několik pojmů, které se k tématu bakalářské práce vztahují. O podrobnější analýzu výrazu talk show, tedy diskusního pořadu, se pokusím v další kapitole. Jde mi zejména o vymezení tohoto populárního televizního žánru, který má své kořeny ve Spojených státech, a který se u nás v podstatě stále ještě vyvíjí. Snažím se najít jednak typické znaky talk show a zároveň vystihnout rozdíly mezi jednotlivými pořady. V následující kapitole se práce zaměřuje na povolání spisovatele. Zvláště pak na stručný historický vývoj této profese, se kterým souvisí různé představy společnosti o spisovatelích.

Ve čtvrté kapitole, která volně přechází v praktickou část, nalezneme konkrétní charakteristiku tří vybraných talk show. Jsou jimi *Uvolněte se, prosím*, *Všechnopárty* a *Na plovárně*, které vysílá Česká televize, jediná veřejnoprávní stanice v České republice. Právě označení veřejnoprávní médium pokládám za jistý znak objektivnosti a vyváženosti, kde dostávají prostor mainstreamové názory, ale i úzce zaměřené skupiny lidí. Rovněž poskytuje divákovi určitou úroveň vysílání. V praktické části pak předkládám vzorek pěti spisovatelů, z nichž je každý rozebírán ve dvou různých talk show. Všichni jsou analyzováni podle definovaných kritérií – jsou jimi vzhled a oblečení, gesta, kontakt s diváky, jazykový styl, nálada a atmosféra rozhovoru a téma komunikace. Své závěry se pak snažím dokládat na přiložených prepisech rozhovorů.

1 Vymezení základních pojmů

Na úvod zařazuji několik pojmů, s nimiž budu později pracovat (médiá, hromadné sdělovací prostředky, remediace, televize, televizní divák, talk show, role moderátora v talk show, role hosta v talk show a role diváka v talk show) a které se vztahují k tématu Obraz spisovatele v diskusních pořadech České televize.

1.1 Média

Nejprve bych ráda vysvětlila, co jsou vlastně média. Jsou, zjednodušeně řečeno, vším, co umožňuje komunikaci a zároveň vším, co slouží jako prostředek k jejímu uchování a přenosu sdělení v prostoru a čase. Toto definování potvrzuje i sociolog a publicista Bohuslav Blažek ve své knize *Tváří v tvář obrazovce*, kde charakterizuje médium slovy: *Médium je sdělení, nejde o to, co se mu sděluje, ale jakou zprávu pak přináší samo médium. Úspěch média znamená, že se rozšiřuje určitý způsob nakládání se sdělením.*¹ Různá média nakládají s informacemi různým způsobem. Podstatnou zprávou je však v našem případě to, co nám médium přináší, tedy jakou informaci s sebou nese.

Podle spisovatele Denise McQuaila jsou média také *prostředkem zábavy a určují nejběžnější způsoby trávení volného času. Pomáhají ho rovněž organizovat.*² S tím ostatně souhlasí i Bohuslav Blažek, podle kterého média, a zejména pak televize, dokonce zásadně formovala náš život a způsob trávení volného času a vůbec způsob přijímání a zpracovávání informace.³

V širším pojetí bychom mohli mezi média zahrnout řeč, písmo, hudbu, výtvarná díla, tanec nebo třeba architekturu. Tedy všechny prostředky sociální (ale i technické) sloužící ke komunikaci. To shrnují také slova Josefa Musila autora knihy *Elektronická média v informační společnosti*: *„V běžném denním styku (žurnalistika, politika) se termín médium používá jako souhrnné označení technických prostředků a sociálních systémů sloužících k hromadné komunikaci (tisk, rozhlas, televize, internet, film, video, nejrůznější zvukové*

¹ BLAŽEK, Bohuslav. *Tváří v tvář obrazovce*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995, 199 s. ISBN 80-858-5011-7, s. 40.

² MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999, 447 s. ISBN 80-717-8200-9, s. 21.

³ BLAŽEK, Bohuslav. *Tváří v tvář obrazovce*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995, 199 s. ISBN 80-858-5011-7, s. 40.

*záznamy, domácí kino, multimédia apod.). Rozumí se jím tedy jak technický prostředek, tak i příslušná instituce.*⁴

V roce 1964 vytvořil mediální teoretik Marshall McLuhan způsob dělení jednotlivých druhů médií na „horká“ a na „chladná“. Toto dělení, které se používá dodnes, vychází z toho, jak moc jednotlivá média zaměstnávají lidské smysly a také jak moc jsou „naplněna daty.“ Horká média jsou „vysokodefiniční“, tedy vysoce naplněna daty a proto nevyžadují od recipienta výrazné zapojení, nechávají ho spíše pasivním. Výrazně stimulují pouze jeden jeho smysl. Jedná se například o fotografii (zrak) nebo o rozhlas (sluch). Vedle toho chladná média, mezi něž lze zařadit například televizi (zrak + sluch), patří k „nízkodefiničním“ a zaměstnávají hned několik smyslů, jelikož se příjemci nedostává dostatečný počet informací.⁵

Podle autorů publikace *Média a společnost* se v médiích snoubí tyto tři důležité rysy, jež pomáhají formovat význam slova médium: každé médium vzniklo za pomoci určitých technologií a za jejich pomoci také funguje. Média mají rovněž postavení společenské instituce. Naše tři vybrané talk show například nezaprou rys instituce České televize. A v neposlední řadě je to třetí rys, tedy to, že se média podílejí na vytváření kulturního prostředí.⁶

1.2 Hromadné sdělovací prostředky

V souvislosti s médii mluvíme o hromadných sdělovacích prostředcích, tedy o masových médiích. Jsou jimi kupříkladu noviny, časopisy, rozhlas, televize, film, internet, ale také knihy nebo letáky. Hromadné sdělovací prostředky se objevily zhruba ve 30. let 19. století ve Velké Británii a v USA, kde se poprvé začínají tisknout noviny v několikatisícových nákladech. Do historického kontextu pak můžeme vývoj masových médií zařadit takto: *Masová média se formují za konkrétních historických podmínek. Nástup a rozvoj masových médií je úzce spjat s procesy industrializace, urbanizace a alfabetizace modernizujících se společností; s procesem sociální stratifikace těchto společností na dichotomii elity na jedné straně a střední a nižší třídy na straně druhé; s procesem demokratizace těchto společností;*

⁴ MUSIL, Josef. *Elektronická média v informační společnosti*. Praha: Votobia, 2003, 261 s. ISBN 80-722-0157-3, s. 23.

⁵ HORROCKS, Christopher. *Marshall McLuhan a virtualita*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2002, 77 s. ISBN 80-725-4269-9, s. 54.

⁶ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007, 207 s. ISBN 978-807-3672-874, s. 41.

s formováním a uvědomováním si národní identity těchto společností, tedy s moderním nacionalismem.“⁷

1.2.1 Masová komunikace

Pojem masové komunikace nabízí nespočet definic, mezi nimiž nemusí panovat shoda. Samo slovo „masový“ vnímáme jako něco, co je určeno pro vysoký počet lidí. Ti se stali hromadně manipulovatelní právě díky médiím. Média stojí na masách lidí a lidé jsou zase ovlivňováni médii. Nemůžeme však mezi masu zahrnout celou společnost. Jde jen o její určitou část, která sdílí na daný problém stejný či podobný názor. Vedle tohoto mainstreamu však existují také okrajové vrstvy obyvatel, které hromadné sdělovací prostředky neovlivňují. Vyznávají jiný, alternativní styl. Nemůžeme například říci, že se všichni lidé dívají na televizi. Nemůžeme tím pádem tedy paušalizovat to, že jsou všechny osoby hromadně manipulovatelné médii. Blíže masy charakterizuje také Bohuslav Blažek: „*Masy jsou ty sociální útvary, které jsou utvářeny a udržovány pomocí masmédií. Masmédia jsou ta média, jejichž prvotním účelem je utvářet a udržovat masy. Tyto dvě entity se tedy vzájemně předpokládají a nemohou existovat odděleně. Lépe řečeno, jsou jen dvěma pohledy na tentýž fenomén.*“⁸

Tématem masové komunikace se zabýval i Janowitz, který ji v roce 1986 definoval takto: „*Masová komunikace zahrnuje instituce a postupy, jimiž specializované skupiny využívají technické prostředky (tisk, rozhlas, filmy apod.) pro šíření symbolického obsahu směrem k rozsáhlému, nesourodému a široce rozptýlenému publiku.*“⁹ Podle *Praktické encyklopedie žurnalistiky* je toto publikum, tyto masy lidí, ještě navíc anonymní a neurčité.¹⁰

S pojmem manipulace operuje i Denis McQuail, podle něhož jsou média, mimo jiné, zdrojem moci a potenciálním prostředkem vlivu a důležitým pramenem informací. Média jsou i místem, kde vznikají představy o sociální realitě.¹¹ Proto zde lze nejviditelněji vnímat změny v kultuře a v hodnotách společností a skupin. Média se dají také do jisté míry pokládat za zdroj obecně vnímané normality. Tedy lze říci, že částečně určují, co je společností vnímáno

⁷ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 439 s. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-802-4730-288, s. 16.

⁸ BLAŽEK, Bohuslav. *Tváří v tvář obrazovce*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995, 199 s. ISBN 80-858-5011-7, s. 68.

⁹ MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999, 447 s. ISBN 80-717-8200-9, s. 31.

¹⁰ HALADA, Jan. BARBORA OSVALDOVÁ. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. Praha: Libri, 2007. ISBN 978-80-7277-266-7. Str 117.

¹¹ MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999, 447 s. ISBN 80-717-8200-9, s. 21.

ještě jako přijatelné a co už je odchylka od normálního, běžného chování. Stejně tak je lze s jistými výhradami označit za odraz své doby, zrcadlo společnosti.

1.3 Remediace

Nově vznikající média jsou častým terčem útoků právě proto, že vytlačují média stará. Tento argument ostatně provází lidstvo od pradávna. Když byl v polovině patnáctého století vynalezen knihtisk, setkal se s kritikou, protože „vzal práci opisovačům knih“ a jeho odpůrci navíc tvrdili, že lidé nyní nebudou mít důvod učit se psát. Společnost odjakživa provází strach, že nový technologický vynález by mohl zrušit a zničit něco, co pokládáme za cenné, plodné, něco, co představuje hodnotu.¹²

Stejný osud čekal i rozhlas, protože lidé najednou „pouze“ poslouchali a nemuseli číst knihy. „*Knihtisk zrušil monopol církve na psané slovo a zprostředkoval psanou vzdělanost širší veřejnosti. Film, rozhlas a televize postupně zrušily monopol psanosti a nastolily hegemonii audiovizuálního kódu.*“¹³ Remediace je chápána jako reprezentace jednoho média v médium jiném. Nejde o jednosměrný, nýbrž o obousměrný proces, v němž se nemění pouze nová média, ale s jejich nástupem i média stará, která jsou nucena na tyto změny nějak odpovídat.¹⁴

Se vznikem nových médií souvisí i jejich pluralita. V současné době můžeme mluvit o největší pluralitě médií, jaká kdy na světě byla. Média plodí stále nová a nová média a ta nově vzniklá volají ihned po dalších. Zároveň na sobě média závisí, jsou různě propojená. V tom ostatně tkví i jejich úspěch: „*Podstatnou podmínkou přitažlivosti média a jeho schopnosti ovlivňovat strukturou své komunikační situace cele sociálního života je to, nakolik se s ostatními médii dokáže „křížit“.*“¹⁵

1.3.1 Intermedialita

S pojmem remediace velmi úzce souvisí i pojem intermedialita. Ta je definována jako křížení nebo také spojení starších médií, z nichž vzniká médium nové. Vychází tedy ze dvou nebo více zdrojů, ze kterých vytváří nedělitelnou fúzi.¹⁶ V původním slova smyslu znamenala

¹² ECO, Umberto. *Mysl a smysl: sémiotický pohled na svět*. Překlad Jiří Fiala. Břeclav: Moraviapress, c2000, 183 s. Knihovna Ceny Nadace Dagmar a Václava Havlových VIZE 97, sv. 2. ISBN 80-861-8136-7, s. 110.

¹³ *Česká literatura*. Praha: Ústav pro českou literaturu Akademie věd ČR, 2012, roč. 2012, č. 6. ISSN 0009-0468, s. 822.

¹⁴ Tamtéž, s. 821.

¹⁵ BLAŽEK, Bohuslav. *Tváří v tvář obrazovce*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995, 199 s. ISBN 80-858-5011-7, s. 68.

¹⁶ Cinepur: Časopis pro moderní cinefilly. *Cinepur.cz* [online]. 2002 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: [Http://cinepur.cz/article.php?article=5](http://cinepur.cz/article.php?article=5).

intermedialita překročení hranic formy uměleckého díla. Dnes tento pojem můžeme uvažovat i u ostatních médií.¹⁷ Intermedialita je tedy jev, který spojuje řadu primárně nesouvisejících témat. V našem případě zahrnuje spisovatele, literaturu a sféru mediální. Moderátor se například v rozhovoru odvolává na různé předchozí texty (pretexty) a následně s nimi pracuje. Těmito pretexty mohou být mediální známé výroky hosta – ty pravdivé i jemu přiřazené, fiktivní. Výroky o něm a nebo také různé parafráze toho, co kdy řekl.¹⁸

1.4 Televize

Televize patří mezi audiovizuální masová média. Ač je v mnohém překonána novějšími médii (internet), její oblíbenost je pořád vysoká. Rozmach televize nastal po druhé světové válce, kdy vlastní televizní vysílání začalo vytlačovat film jako samostatné médium. Výstižnou definici televize nabízí například Umberto Eco: „...televize je technický nástroj, jímž se zabývají elektronické příručky a na jehož základě určitá organizace poskytuje za jistých podmínek veřejnosti řadu služeb, které se mohou pohybovat od reklamy až po Hamleta.“¹⁹

Televize umožňuje přenos obrazové a zvukové informace. Podle *Praktické encyklopedie žurnalistiky* plní funkci masového média svou tvorbou a vysíláním televizního programu, který je určen širokým vrstvám. V nejširším chápání pojmu je televize sociálním systémem masové komunikace. „Televize - jako médium, je založena na bázi aktivní, která vyrábí sumu informací a divák je následně pasivně vstřebává“²⁰

Toto médium v sobě zahrnuje několik specifických znaků. Žádné jiné (ani internet) jimi neoplývá najednou: snadná dostupnost – televizi dnes vlastní v České republice téměř každý. Neomezené množství adresátů a stejně tak jejich anonymita. Srozumitelný obsah pro široké vrstvy, ale i specializované pořady pro úzce zaměřené skupiny lidí. Specifickým znakem je i pravidelnost televizního vysílání. Lidé nejsou příliš nakloněni změnám, většina obyvatel je konzervativních. Proto jim také vyhovují zavedené časy: hlavní zprávy po devatenácté hodině, večerní film přesně ve dvacet hodin, a podobně.

Televize patří mezi jedno z nejvyužívanějších médií. Podle statistiky z roku 2011, kterou si nechala vypracovat Česká televize a uveřejnila ji na svých webových stránkách

¹⁷ Teorie intertextuality a intermediality. *ILiteratura.cz* [online]. 2003, č. 47 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/15095/monikova-libuse>.

¹⁸ ČMEJRKOVÁ, Světa a Jana HOFFMANNOVÁ. Intertextualita a její podíl na vyjednávání pozic účastníků talk show. *Slovo a slovesnost*. 2012, roč. 73, č. 4, s. 245.

¹⁹ ECO, Umberto. *Skeptikové a těšitelé*. Vyd. 1. Překlad Zdeněk Frýbort. Praha: Argo, 2006, 367 s. ISBN 80-720-3706-4, s. 309.

²⁰ Česká televize. *Česká televize* [online]. 2012 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: [Http://img7.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/sledovanost/pdf/2011_denni_prumer_sledovani_TV.pdf](http://img7.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/sledovanost/pdf/2011_denni_prumer_sledovani_TV.pdf).

v sekci Divácký profil, vlastní v České republice z celkem 4 378 600 domácností 4 276 000 televizor. Z toho celých 72,2% domácností vlastní televizory dokonce dva. V pouhých 102 600 domácnostech, tedy 2,4%, pak nenajdeme televizor žádný.²¹

Vývoj průměrné doby strávené sledování televize (ATS) přesahuje tři hodiny na diváka denně, což potvrzuje i následná citace: „V roce 2002 byl denní průměr doby trávené u televizních obrazovek na vrcholu a dosahoval maxima 3 hodiny 45 minut, v dalších letech se tato doba postupně snižovala až do roku 2008, kdy denní průměr klesl na minimum 3 hodiny a 12 minut. Od roku 2009 ATS stále roste. Tento fakt je možné vysvětlit nárůstem počtu domácností s možností příjmu vyššího počtu televizních kanálů.“²² Z dalších výsledků České televize pak vyplývá, že v roce 2011 činila hodnota ATS 3 hodiny a 26 minut. Všechny tyto výsledky ukazují, že televize hraje v životech většiny Čechů důležitou roli, neboť její sledování vyplňuje velkou část dne. Televizor se tak stal nezastupitelnou položkou v téměř každé domácnosti u nás.

1.5 Televizní divák

Z výsledků České televize vyplývá, že se mezi televizní diváky řadí většina obyvatel České republiky. Divák je do určité míry pasivním recipientem televizního vysílání. Dívá se na televizi a přijímá předem připravené balíčky informací. Nemůže zasahovat do toho, co se v televizi děje, ovlivňovat průběh pořadů (to jde pouze částečně u těch typů pořadů, kam má divák možnost v přímém přenosu zavolat či napsat a svěřit se tak se svým názorem – například diskusní pořad *Hyde Park*), vyjádřit svůj souhlas nebo nesouhlas. Zároveň však i zde existuje několik způsobů, jak se divák může aktivně projevit: buď televizní program přepnout na jiný, nebo televizor vypnout úplně. Reagovat lze také různými více či méně hlasitými projevy vyjadřujícími sympatie či negativní názor. Jde však o aktivity, které nemůžou přímo ovlivnit televizní vysílání. Jsou to jen činnosti, které zůstanou za zdmi našeho obýváku (nebo kdekoli jinde). Naše soukromé vyjádření pocitů.

Na televizi se samozřejmě můžeme dívat jako na médium, které převzalo funkci mezilidské komunikace. Skeptické hlasy dokonce tvrdí, že lidé nepotřebují rozvíjet veřejný dialog sami mezi sebou – stačí jim dívat se na televizní obrazovku, která to vykoná za ně. Bohuslav Blažek v knize *Tváří v tvář obrazovce* tento fenomén popisuje slovy: „Audiovizuální média nás jako fascinované oběti hada upoutávají na místo a větší díl

²¹ Česká televize. *Česká televize* [online]. 2012 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z:

[Http://img7.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/sledovanost/pdf/2011_vybavenost_televizory.pdf](http://img7.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/sledovanost/pdf/2011_vybavenost_televizory.pdf) .

²² Česká televize. *Česká televize* [online]. 2012 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z:

[Http://img7.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/sledovanost/pdf/2011_denni_prumer sledovani_TV.pdf](http://img7.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/sledovanost/pdf/2011_denni_prumer sledovani_TV.pdf).

*pohybové iniciativy přejímají sama.*²³ Na druhou stranu, a tento názor zastávám i já, divák není hlupák. Je schopen si z televizního programu vybírat pouze pro něho důležité a zajímavé věci, filtrovat je a nadále zužitkovávat k vlastní potřebě. Zůstává však samozřejmě otázkou, kolik procent televizních diváků toto zvládá. A jestli v některých případech spíše neplatí, že televize potřebuje diváky, než že diváci potřebují televizi.

1.6 Talk show

Talk show bychom mohli volně přeložit jako diskusní pořad. Je založena na rozhovoru moderátora s hostem. *Encyklopedie praktické žurnalistiky* pak talk show definuje takto: „*Rozhlasový nebo televizní pořad, jehož hlavní součástí je interview s osobnostmi, které jsou předmětem obecného zájmu.*“²⁴ Časopis *Slovo a slovesnost* popisuje toto slovní spojení trochu jinými slovy, v nichž zdůrazňuje zábavnou funkci talk show: „*Nejde o standardní interview s politikem, ale o rozhovor komický, vedený pro pobavení diváků – i se všemi možnými důsledky tohoto záměru pro etické vyznění rozhovoru.*“²⁵ Ludická funkce talk show je ostatně zdůrazňována i jinými autory: „*Talk show je svého druhu odnoží žánru rozhlasové a televizní besedy; na rozdíl od jejich vzdělávacího a publicistického zaměření se současná talk show, její dramaturgie a celkové vedení rozhovorů orientuje na atraktivitu a zábavný charakter pořadu.*“²⁶ Úkolem talk show tedy není informovat, ale spíše pobavit. Je jakýmsi odlehčením, alternativou oproti politickým besedám či jiným diskusním pořadům. Snaží se ukázat, jak zábavný může být rozhovor sám o sobě.

²³ BLAŽEK, Bohuslav. *Tváří v tvář obrazovce*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995, 199 s. ISBN 80-858-5011-7, s. 88.

²⁴ HALADA, Jan. BARBORA OSVALDOVÁ. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. Praha: Libri, 2007. ISBN 978-80-7277-266-7, s. 209.

²⁵ ČMEJRKOVÁ, Světlá a Jana HOFFMANNOVÁ. Intertextualita a její podíl na vyjednávání pozic účastníků talk show. *Slovo a slovesnost*. 2012, roč. 73, č. 4, s. 264.

²⁶ HALADA, Jan. BARBORA OSVALDOVÁ. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. Praha: Libri, 2007. ISBN 978-80-7277-266-7, s. 209.

2 Talk show

V předchozí kapitole jsem už stručně pojem talk show nastínila. Nyní bych se na něj ráda podívala v širších souvislostech.

2.1 Historický kontext

Talk show, jak už jsem naznačila, je (v našem případě) televizní rozhovor moderátora s hostem, jehož hlavní funkcí je odlehčeným způsobem informovat nebo pobavit diváka – ať už ve studiu nebo u televizních obrazovek. Hosty bývají populární nebo známé osobnosti, ale také veřejnosti naprosto neznámí lidé. Například osoby se zajímavým životním příběhem, profesí a podobně. Talk show je vysílána buď v přímém přenosu (live) nebo ze záznamu.

České talk show mají předobraz v klasických amerických pořadech tohoto typu. Ve Spojených státech má tento druh pořadu tradici delší než 50 let²⁷, běží tu desítky těchto pořadů a je zvykem je dávat každý den. Mají velmi vysokou sledovanost, a jsou mnohem emotivnější. Jako první často přinášejí šokující odhalení nebo privátní informace přítomných hostů. To v Česku zatím nefunguje, zde se stále ještě tradice tohoto pořadu buduje. „*Vývojový trend, který zahraniční média prožívají po několik desetiletí, zachytila česká média opožděně, o to rychleji se mu však přizpůsobují a vypracovávají si tak své vlastní obdoby tohoto atraktivního žánru.*“²⁸

Zřejmě první českou talk show byla *Charlie talk show*, která se dostala na české obrazovky po roce 1989, a uváděl ji Charlie Kasal.²⁹ Následoval diskusní pořad *Něco od Dvořáka*, který moderoval herec a komik Josef Dvořák a začala jej vysílat Česká televize v roce 1993.³⁰ V tom samém roce také zahájila vysílání talk show Hany Zagorové *Když nemůžu spát*. Pořad se vysílal až do roku 1998 a bylo natočeno celkem 39 dílů.³¹ V roce 1994 to byla pak například talk show *Kavárna u Ursuly*.³² Mezi první talk show komerční televize Nova patřila ta s názvem *Tabu*. Začala se vysílat v roce 1994 a moderoval ji Roman Šmucler.

²⁷ Česko po setmění. A2 [online]. Praha: Kulturní týdeník A2 s.r.o., 2009, 8/06 [cit. 2013-03-02]. ISSN 1803-6635. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2006/8/cesko-po-setmeni>.

²⁸ ČMEJRKOVÁ, Světlá a Jana HOFFMANNOVÁ. *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2011, 491 s. Lingvistika (Academia). ISBN 978-80-200-1970-7, s. 264.

²⁹ Helena Burešová: Od filmu za láskou. *Televize* [online]. 2010 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.televize.cz/clanky/helena-busova-od-filmu-za-laskou-5806>.

³⁰ Česká televize. *Česká televize* [online]. 2012 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/142644-neco-od-dvoraka/29336110210/>.

³¹ *Csfd: Česko-Slovenská filmová databáze* [online]. 2001 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/305816-kdyz-nemuzu-spat/bazar/>.

³² *Csfd: Česko-Slovenská filmová databáze* [online]. 2001 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/283395-kavarna-u-ursuly/>.

Pořad patřil k velmi oblíbeným, ostatně na obrazovce se udržel až do roku 2000. Popularitu mu jistě zaručilo i jakési napětí, které pořad přinášel: „*Do studia přišel po tmě host, který se následně usadil do speciální budky. Moderátor mu kladl otázky a host anonymně odpovídal. Na konci pořadu se mohl host rozhodnout, jestli se chce ukázat divákům.*“³³ V tomto případě šlo o talk show, kde ve většině případů nevystupovaly známé osobnosti. Ale obyčejní lidé, kteří trpěli například nějakým zdravotním problémem. Následovala řada dalších více či méně povedených talk show, které se pokoušely naplnit tento televizní žánr. Na komerční televizi Nova byl například od roku 1997 uváděn každý den diskusní pořad *Áčko*. Pořad běžel celkem pět let a střídalo se v něm hned několik moderátorů.³⁴ O dva roky později vznikla na FTV Prima obdobná talk show *Sauna*, kde se jako moderátor objevil i Jan Kraus. „*Sauna byla podvečerní talk show, kterou Prima vysílala až pětkrát týdně, z toho jedno vysílání bylo živé. Témata pořadu byla různá, řešily se v něm vztahové věci, ale třeba i právní či politické. Vždy ale šlo o to, dát prostor veřejnosti.*“³⁵ V současné době patří mezi nejsledovanější české talk show *Show Jana Krause* (dříve *Uvolněte se, prosím*), *Všechnopárty* a *Na plovárně*.

2.2 Znaky analyzovaných talk show

Každá ze tří vybraných talk show je v podstatě jiná. Je to dáno jednak naprosto originální postavou moderátora a pozvaných hostů, díky čemuž se pořad od pořadu liší, ale také například tím, jaký prostor tu dostávají sami diváci. To ostatně shrnuje i periodikum *Slovo a slovesnost*: „*Talk show je variabilní žánr, který se proměňuje v závislosti na osobnostech hostitele i hostů, na jejich záměrech, konkrétní situaci, kultuře, institucionálním rámci, jímž jsou například média veřejnoprávní nebo soukromá.*“³⁶ I přes jistou odlišnost však můžeme definovat několik styčných znaků. Tím je v každém případě to, že jde o rozhovor. Moderátor se táže a host odpovídá (role zpovídaného a odpovídajícího se samozřejmě může otočit). Moderátor zde navíc není jen pouhou postavičkou, někým, kdo by se „pouze“ ptal, moderátor je tu charismatickou osobností, která často sama dává svému pořadu jméno (např. říkáme, že se díváme na *Krause*, ne na *Uvolněte se, prosím*).

Podobná je i struktura všech talk show. Povětšinou začíná vstupem moderátora do studia, jeho přivítáním přítomných diváků či diváků doma u televizních obrazovek. Následuje

³³ *Csfd: Česko-Slovenská filmová databáze* [online]. 2001 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/250840-tabu/>.

³⁴ *Csfd: Česko-Slovenská filmová databáze* [online]. 2001 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/252156-acko/>.

³⁵ *Csfd: Česko-Slovenská filmová databáze* [online]. 2001 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/263617-sauna/>.

³⁶ ČMEJRKOVÁ, Světa a Jana HOFFMANNOVÁ. Intertextualita a její podíl na vyjednávání pozic účastníků talk show. *Slovo a slovesnost*. 2012, roč. 73, č. 4, s. 266.

krátké monologické představení hosta, mnohdy vysvětlení, proč si ho moderátor pozval či jaký k němu zaujímá vztah. Poté probíhá samotný rozhovor a následné rozloučení s hostem. Pokud nenásleduje žádný další host, moderátor se loučí s publikem a show končí. Takováto struktura samozřejmě nemusí být pravidlem. Například v pořadu *Uvolněte se, prosím* si bere Jan Kraus hned v úvodu prostor na to, aby během několika minut glosoval současnou politickou či společenskou situaci (tato krátká glosa má předobraz v amerických talk show³⁷) Marek Eben je zase proslulý tím, že na představení svého hosta klade větší důraz než ostatní zmiňované talk show a servíruje tak divákovi rétoricky i obsahově vynikající monolog, na který volně navazuje příchod osobnosti, jež si pozval. Dalším společným znakem je již zmíněná odlehčenost show. Většinou nepřicházejí na přetřes témata vážná, a když už, tak opět spíše v humornějším podání. Všechny tři talk show jsou také vysílány po sestřihání ze záznamu, nejde tedy o live přenos.

2.3 Řešení prostoru v talk show

Každá ze show disponuje svou naprosto originální atmosférou. Ta je dílem moderátora (a hostů) a jeho vlastního stylu vystupování, ale také samotného prostoru, kde se pořad odehrává. Ten je povětšinou útulný, tak aby se zde host cítil „jako doma“ a nebylo mu proti mysli se rozpovídat, což ostatně potvrzuje i náš trojlístek pořadů. Útulnost tu dodávají prostoru pohodlná měkká křesílka (*Všechnopárty*), tlumené světlo (*Na plovárně*), nabízený nápoj či květiny na stole. Talk show *Na plovárně* se velmi často odehrává mimo běžné studio. Hosty totiž bývají i zahraniční herci, umělci, spisovatelé či jiné známé osobnosti a proto (zejména kvůli časové vytíženosti hosta, který zavítal do České republiky) rozhovory s nimi často probíhají v hotelových pokojích, saloncích, v restauraci či například na Mezinárodním filmovém festivalu v Karlových Varech, kam moderátor Marek Eben se svým pořadem pravidelně každý rok míří. I tady však pokaždé bývá zachována útulnost místa.

Prostor je ostatně velmi důležitým prvkem společenské komunikace. Sociolog a psycholog Václav Lamser jej v publikaci *Komunikace a společnost* dělí do tří skupin podle rozsahu. Máme tedy tři typy různých situací, které vymezuje jejich rozměr: mikrosituace, mezosituace a makrosituace.³⁸ První zmíněný typ je například komunikace odehrávající se v jednom pokoji, posledním pak klidně celé centrum města. Mikrosituace nahrává intimnějším rozhovorům vedeným ve dvojici či menších skupinkách. Od toho se také odvíjí

³⁷ Česko po setmění. A2 [online]. Praha: Kulturní týdeník A2 s.r.o., 2009, 8/06 [cit. 2013-03-02]. ISSN 1803-6635. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2006/8/cesko-po-setmeni>.

³⁸ LAMSER, Václav. *Komunikace a společnost*. 1. vyd. Praha: Academia, 1969, 298 s. ISBN 508-21-865, s. 84.

témata komunikace, která odpovídají spíše „rodinným problémům“, což samozřejmě nemusí být pravidlem. Talk show, odehrávající se na malém prostoru, spadá také do roviny mikrosituací. To svým způsobem nahrává právě zmíněnému rodinnému typu rozhovoru.

Prostor dává směr komunikaci i z jiného úhlu pohledu. Jde například o to, jak konkrétně vypadá zařízení, tedy vybavení studia. Zmínila jsem se, že je důležité dosáhnout útulnosti prostoru. Jak tedy situace vypadá v našich třech případech konkrétně a co z toho vyplývá? V talk show *Na plovárně* se většina rozhovorů odehrává u oválného stolu. Moderátor sedí na jedné straně, jeho host na druhé. Sám zasedací systém účastníků rozhovoru podle Václava Lamsera vzbuzuje atmosféru formálního, zároveň však i blízkého rozhovoru. Stůl i to, že obě osoby se nachází na každé z jeho stran, pak zdůrazňuje jistou dvoustrannost a rovnocennost v probíhajícím rozhovoru.³⁹ Podobná situace je v diskusním pořadu *Všechnopárty*, kde moderátor sdílí stejný styl sezení se svými hosty. Pokud porovnáme tento prostor například s prostorem v talk show *Uvolněte se, prosím*, vidíme na první pohled hned několik rozdílů. Zde host sedí na typické červené sedačce. Ta vzbuzuje dojem pohodlí. Moderátor, oproti tomu, zaujímá pozici za dřevěným stolem postaveným vedle sedačky. To, že spolu host a moderátor nesdílí stejné místo v rozhovoru (stejný způsob sezení) v divákovi vzbuzuje dojem, že nejde o rovnocenné partnery. Tento fakt jen potvrzuje to, že moderátorovo místo je vyvýšené nad místo hosta. Redaktor tedy při rozhovoru shlíží na svého hosta z o něco větší výšky a dává tak jasně najevo svou nadřazenost a to, kdo je zde moderátorem rozhovoru.

Pokud bychom měli posoudit, jak v rozhovoru funguje postoj mezi osobami na jevišti a diváky v sále, jde o jednoznačné oslabení zpětné vazby, která existuje mezi moderátorem a hostem. Tedy čím dál jsou diváci od dění na pódiu, tím více se vzdalují přímému zasahování do rozhovoru talk show.

2.4 Role moderátora v talk show

Role moderátora by se dala stručně rozdělit do tří rovin. V první řadě se jedná se o institucionální roli. Moderátor hovoří jako zástupce určité instituce (v našem případě České televize) s hosty a posluchači. Institucionální role, kterou na sebe moderátor bere, mu velí zachovávat nezaujatost alespoň do té míry, aby nebyla v rozporu s televizní stanicí, kde se jeho pořad vysílá. Dále je to jeho role interakční. Redaktor pořadu rozhoduje, kdo má slovo a sám se také účastní dialogu, případně diskuse se svými hosty. A v neposlední řadě je to role

³⁹ LAMSER, Václav. *Komunikace a společnost*. 1. vyd. Praha: Academia, 1969, 298 s. ISBN 508-21-865, s. 97.

soukromá, v níž dává najevo své názory a vztah k pozvanému hostu. Všechny tyto tři role by v ideálním případě měly zůstat v rovnováze. Oblíbenost každého pořadu však spočívá v tom, nakolik originálně se moderátor uchopení těchto tří funkcí zhostí. Často může být některá funkce (například institucionální) téměř upozaděna a moderátor tak vystupuje sám za sebe.

Redaktor pořadu zastává funkci jakéhosi prostředníka mezi hostem a diváky. Ať už ve studiu nebo u televizních obrazovek či u rozhlasových přijímačů. Jeho úkolem je interview řídit, provádět pořadem a uvádět a prezentovat své hosty. Měl by být také tím, kdo pokládá otázky. Avšak s dostatkem taktu. „*V konsenzuálním, pohodovém a kultivovaném prostředí se nekladou otázky, které mají zaskočit, zahnat do úzkých, přetrumfnout nebo shodit, nýbrž šité na míru osobnosti a image pozvaného hosta, umožňující jeho sebe prezentaci.*“⁴⁰

Moderátorské řemeslo v sobě zahrnuje hned několik tradičních profesí – redaktorskou, hlasatelskou, reportérskou, komentátorskou, režisérskou, dramaturgickou a také hereckou. Důležitými předpoklady pro vykonávání tohoto řemesla jsou schopnost improvizace, všeobecný rozhled a znalosti v různých oborech. Tomu ovšem předchází důkladná příprava. Například seznámení se s oborem, kterému se přichozí host věnuje. Znalost jeho zájmů, úspěchů a podobně.

Stejně tak dobře může ale moderátor fungovat, i když tyto vlastnosti nemá, nebo je publiku nepředkládá. Role moderátora je naopak o to cennější, čím je originálnější a vtipnější. Moderátor tak může hrát roli „vševědoucího“, který má všechny informace pečlivě připravené (Marek Eben v pořadu *Na plovárně*) ale i „hlupáčka, který o svém hostu nic netuší“ (Karel Šíp v pořadu *Všechnopárty*). Oblíbená je i role „ironického manipulátora“, jenž se snaží diváky hlavně rozesmát (Jan Kraus v pořadu *Uvolněte se, prosím*). V tomto případě se tedy iniciativě meze nekladou. Vše záleží na individuálním vkusu moderátora.

Moderátor talk show se nechová vůči všem hostům stejně. Může zůstat v takzvané neutrální pozici, ale také do rozhovoru zasahovat jakýmkoliv způsobem a jakýmkoliv způsobem tak zacházet se svými hosty: „*Své strategie i techniky do značné míry přizpůsobuje osobnosti pozvaného hosta, jeho profesionální, sociální i interakční identitě. Hosta, kterého respektuje, staví přece jen do symetrické partnerské pozice; častěji se však host dostává do pozice oběti, s níž si moderátor pohrává.*“⁴¹

⁴⁰ ČMEJRKOVÁ, Světlá a Jana HOFFMANNOVÁ. *Jazyk, média, politika*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-1034-3, s. 81.

⁴¹ ČMEJRKOVÁ, Světlá a Jana HOFFMANNOVÁ. Intertextualita a její podíl na vyjednávání pozic účastníků talk show. *Slovo a slovesnost*. 2012, roč. 73, č. 4, s. 267.

2.5 Role hosta v talk show

Hosté, které si zve moderátor do studia, bývají zpravidla fundovaní lidé, kteří rozumí tématu, jenž se v pořadu řeší. Mohou to být tedy odborníci v daném oboru nebo i lidé nějakým způsobem slavní či zajímaví. Stejně jako v případě moderátora může být i zde velmi důležitá připravenost hosta. Mnohdy bývají role předem určeny, stejně jako to, o čem a kdy se bude mluvit: „*Sociální role a statusy jsou předem dány a účastníci s tím počítají. Jde o řízený rozhovor z hlediska jeho trvání, obsahu, členění a stylu.*“⁴²

Spíše než moderátor jsou formátem talk show svázáni pozvaní hosté. „*Větší omezení se týkají hosta, jenž je své promluvy nucen formulovat tak, aby odpověděl na bezprostředně položené otázky, přestože má jistě svou představu o tom, co by mělo v rozhovoru zaznít.*“⁴³ Host si ve většině případů nemůže dovolit to samé, co moderátor. Ten totiž smí například hosta přerušovat, vzít mu slovo, ironizovat jeho výpovědi nebo ho opravovat podle libosti. Host je v pořadu omezen mantinely pravidel moderátora a měl by se tedy ubírat předem vytyčeným směrem – nebo se to od něj alespoň očekává. Ovšem tak jako může být nekonvenční moderátor, může být nekonvenční i jeho host. „*Hosté se přirozeně snaží přesáhnout role, do nichž jsou žánrem situováni, a napadají kompetence moderátora, ať už jde o jeho roli a identitu institucionální, profesionální, sociální nebo komunikační.*“⁴⁴

2.6 Role diváků v talk show

Doposud jsme mluvili převážně o dvou rolích v talk show – roli moderátora a roli hosta. Neméně podstatná je však i role třetí, tedy divácká. Právě kvůli divákům, kteří jsou přítomni buď přímo ve studiu či v divadle, kde se pořad natáčí, nebo pak u televizních obrazovek, rozhovor probíhá. Přesněji proto, aby se pobavili. Celý rozhovor tak neustále probíhá pod dohledem „třetích osob“. Divák může být zároveň publikem a zároveň sám vstupuje do dialogu – časté je například oslovení na začátku talk show moderátorem. Zpravidla moderátor diváky pozdraví nebo jim věnuje několik úvodních vět. „*Tím však přímé oslovení diváků zpravidla končí, a pokud moderátor nevyzývá v průběhu rozhovoru diváky,*

⁴² ČMEJRKOVÁ, Světlá a Jana HOFFMANNOVÁ. *Jazyk, média, politika*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-1034-3, s. 117.

⁴³ ČMEJRKOVÁ, Světlá a Jana HOFFMANNOVÁ. *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2011, 491 s. Lingvistika (Academia). ISBN 978-80-200-1970-7, s. 257.

⁴⁴ Tamtéž, s. 257.

*aby do studia volali či psali své dotazy či postřehy, dostávají se diváci do řeči jako třetí osoby, jejichž hledisko je ovšem do vedení a rozvíjení dialogu průběžně kalkulováno.*⁴⁵

Už samotný postoj obou komunikátorů na pódiu vypovídá o tom, že diváci jsou důležitou složkou rozhovoru. Jsou host a moderátor posazeni proti sobě? Nebo proti divákům? V případě talk show *Uvolněte se, prosím*, je host orientován na publikum, stejně jako moderátor. Tělem sedí oba čelem k němu (publiku), při rozhovoru se však většinou obě zmíněné role dívají na sebe. Publikum tedy není z dialogu vynecháno. Obdobné postavení můžeme sledovat i u *Všechnopárty*. U talk show *Na plovárně* moderátor Marek Eben hovoří s hostem a jsou tedy natočeni spíše k sobě. Je to ale dáno zejména tím, že u rozhovoru nejsou diváci fyzicky přítomni. Jsou zde „pouze“ diváci televizní. Ani tak však z rozhovoru vyloučení nejsou. „Moderátorova řeč je orientována souběžně na hosta a publikum v sále, případně u televizních obrazovek. Lze však zaznamenat i vnější projevy moderátorovy kombinované interakce s hostem a publikem, projevující se explicitně v střídání řečových aktů určených hostu a publiku.“⁴⁶ Často totiž nezůstává pouze u rozhovoru mezi dvěma osobami, který diváci odměňují smíchem, potleskem či jinými hlasitými projevy. Moderátor či host může diváky sám vyzvat k vyjádření se. Například otázkami typu „co si o tom myslíte vy?“, „je tady někdo, kdo má podobnou zkušenost?“. Jde spíše o otázky řečnického typu, není ale výjimkou, že diváci opravdu reagují. Oba komunikující na publikum dále pak reagují například i poznámkami, které upozorňují na to, že se diváci smějí odpovědi.

2.7 Přátelský typ talk show

Talk show můžeme definovat na základě jejích typických znaků (viz kapitola 2.2.) nebo ji rozdělit na dva různé druhy podle odlišného uchopení celého pořadu. V prvním případě tu máme rozhovor, který se snaží být veskrze přátelský. Moderátor dává svému hostu otázky a ten na ně odpovídá. Redaktor se neptá na nic, co by bylo přichozímu obzvlášť nepříjemné – naopak, snaží se mu vyjít maximálně vstříc. Vztah, který je mezi moderátorem a hostem, bývá založený na vzájemné úctě a respektu k tomu druhému. Rozhovor je seriózní. Cílem je v tomto případě pobavit diváka, ale také ho informovat o tom, co host dělá, jaké jsou jeho úspěchy, čemu se chce věnovat v budoucnu a podobně. Právě na tato témata nejčastěji míří moderátorovy otázky. Je naprosto přirozeným jevem, že host přichází do studia ve chvíli, kdy vydal svou novou knihu (například v našem případě, kdy se zajímáme o postavu

⁴⁵ ČMEJRKOVÁ, Světa a Jana HOFFMANNOVÁ. *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2011, 491 s. Lingvistika (Academia). ISBN 978-80-200-1970-7, s. 271.

⁴⁶ Tamtéž, s. 271.

spisovatele). V talk show dostává prostor, aby svou knihu představil, aby popsal cestu k jejímu vydání, naznačil, o čem bude a podobně. A právě tento typ talk show bychom si pracovním mohli označit jako Přátelská talk show (pojmenování zavádím, protože usnadňuje orientaci v následujícím textu). Neboť tím je především. K tomuto typu můžeme zařadit dvě z našich vybraných show – a to *Všechnopárty* a *Na plovárně*.

2.8 Zábavný typ talk show

Pak je tu ale samozřejmě druhý typ. V něm má moderátor zcela jasnou převahu nad svým hostem a rozhovor mnohdy vypadá spíše jako hraní si kočky s myší. Shrnují to i autorky Čmejrková a Hoffmannová v publikaci *Mluvená čeština*. Podle nich je u Přátelského typu talk show dominantní sdělovací funkce. U druhého typu, který nazveme Zábavná talk show, protože pobavit diváka je v tomto případě prioritní, je sdělovací funkce potlačena a nahrazují ji funkce kontaktní, fatická (týkající se mluvy), ale především metajazyková a poetická.⁴⁷ Rozhovor tu tedy přestává plnit zjišťovací funkci, ale představuje sám sebe jako druh umění, zábavy či hry. „*Zaměření hovoru na sebe sama se projevuje jazykovou hrou, břitkými slovními přestřelkami a chytáním za slovo. Tyto rysy sdílí talk show s takovými typy zábavných uměleckých kreací, jako je konverzační komedie, jejíž dialogy vystavují na odiv pohotovost a rafinovanost mistrů konverzace, nebo jako je klaunský dialog, v němž je klaunovi vše dovoleno a v němž jsou porušovány spolu s normami verbálními především normy sociální.*“⁴⁸

Tento typ talk show skvěle naplňuje *Uvolněte se, prosím* Jana Krause. Moderátor zde prezentuje své konverzační umění a zájem o hosta jako by byl snad druhořadý.

2.9 Přátelská versus Zábavná talk show

Shrnula jsem, na co se moderátor může ptát v Přátelském typu talk show. Zajímají ho především faktické informace o pozvaném hostu. Celý rozhovor probíhá v poklidném duchu, u druhého typu talk show padají i jiné typy otázek: „*Někdy se redaktor táže volně a spíše tak, aby se host rozhovořil, jindy klade otázky nabitě presupozicemi, nabízejí hostu jen velmi úzký manévrovací prostor. Někdy se redaktor spokojí s tím, že obdržel odpověď, a spěchá k další otázce a jindy klade další zpřesňující otázku, často záluďnější, než byla ta první.*“⁴⁹

⁴⁷ ČMEJRKOVÁ, Světlá a Jana HOFFMANNOVÁ. *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2011, 491 s. Lingvistika (Academia). ISBN 978-80-200-1970-7, s. 269.

⁴⁸ Tamtéž, s. 269.

⁴⁹ ČMEJRKOVÁ, Světlá a Jana HOFFMANNOVÁ. *Jazyk, média, politika*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2003, 258 p. ISBN 80-200-1034-3, s. 92.

Zábavná talk show mnohdy nepřináší na první pohled jediný fakt. Je však tím nějak omezena identita hosta? Je a není. V prvním typu show dostává host dostatek prostoru pro sebe prezentaci. Mluví o tématech, která jsou mu spíše příjemná, moderátor se ho nesnaží uvést do rozpaků. Ve druhém případě se děje téměř pravý opak. Moderátor se často nevyhýbá tématům soukromým, nepříjemným nebo kontroverzním. „*Moderátor je zpravidla předurčen k roli rétorického vítěze, host k roli oběti.*“⁵⁰ Jde však jen o to, nakolik host moderátorovu hru přijme. Pozvaní jsou ve většině případů srozuměni s tím, jak talk show probíhá. Vědí, co je na ně přichystáno i jak záluďný moderátor na ně čeká. A ve studiu pak mají několik možností, jak se zachovat. V prvním případě svou roli „oběti“ přijmou a zůstanou tak ve stínu moderátora, které s nimi pak manipuluje (za smíchu publika) dle libosti. Můžou se ale také pokusit „bojovat“ a post hlavního rétora. Převzít alespoň na chvíli jeho roli a využít jeho vlastní zbraně. Tedy také se ho ptát, chytat za slovo, dělat si legraci na jeho účet. Další možností je naprosto odmítnout roli „oběti“ a stát se plnohodnotným partnerem redaktora pořadu. Tedy nenechat moderátora směřovat rozhovor podle své vůle, ale pokusit se prezentovat své vlastní zájmy a představy o rozhovoru. Podle autorky publikace *Mluvená čeština* pak existuje ještě jedna možnost – resignovat. Nestydět se za svou bezbrannost, a naopak ji využít. Ač se tedy na první pohled může skutečně zdát, že host nemá v Zábavné talk show tak velkou možnost uhájít svou identitu, není tomu tak. Svou identitu neztrácí. Neděje se tak však díky faktické sebe prezentaci, ale díky sebe prezentaci v rovině rétorické.

Nastínila jsem, jaké otázky host od redaktora dostává. Nejde tu však jen o otázky, ale řadu jiných promluv, které v talk show může divák sledovat. Otázkou pak můžeme podle publikace *Jazyk, média, politika* sledovat vše, co zpovídáná osoba chápe jako výzvu k podání informace: „*Kromě otázek je tu řada dalších typů promluv, které moderátor užije při řízení dialogu, jako je udílení slova, výzva, konstatování, shrnutí, provokativní reakce, vlastní interpretace předchozí odpovědi, přecházející v reformulaci odpovědi a podobně.*“⁵¹

Divák nesleduje tyto otázky a odpovědi a další promluvy „pouze“ z hlediska jejich obsahu, ale také z hlediska jejich formy, jejich zpracování. Rozhovor sám o sobě je show, která o hostu vypovídá, nakolik se umí zasmát sám sobě. Dokáže rychle a vtipně reagovat? Kolikrát se mu povedlo rozesmát moderátora a kolikrát publikum? Stydí se nebo mu vystupování na veřejnosti nedělá problémy? A podobně. Nejde samozřejmě oba typy show striktně oddělit, prolínají se. Záleží vždy na hostu a moderátorovi. Obecně lze říci, že u

⁵⁰ Tamtéž, s. 269.

⁵¹ ČMEJRKOVÁ, Světlá a Jana HOFFMANNOVÁ. *Jazyk, média, politika*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2003, 258 p. ISBN 80-200-1034-3, s. 92.

Zábavné talk show se přiblížíme k typu Přátelské talk show tím více, čím větší úctu a uznání chová moderátor ke svému hostu. Čím je totiž host váženější, tím méně si k němu moderátor „dovolí“.

Podle Čmejrkové a Hoffmannové můžeme v současné době v našem prostředí vnímat posun spíše k Zábavnému typu talk show. Tento obecný jev shrnul ve stati *Televised chat and the synthetic personality* také její autor Andrew Tolson. Podle něho existují přinejmenším tři hlavní identifikační znaky provázející žánr talk show, z nichž ne všechny musí působit najednou. Prvním znakem je posun témat k osobním (oproti institucionálním) a nebo k soukromým (oproti veřejným). Druhým znakem je pak vtip a humor, který se v talk show projevuje čím dál více. A v neposlední řadě je to bod třetí, podle autora dokonce ten nejzásadnější, a to, že v každém kontextu rozhovoru se nám otevírají možnosti překročit žánrové normy. Tedy že rozhovor není jen o tom reprodukovat normy a konvence, ale spíše s nimi flirtovat a hrát si, což nám otevírá úplně jiné možnosti.⁵² Konkrétně: otázky nemusí klást pouze moderátor a host na ně odpovídat. To jsou právě ty zažité normy a konvence. Situace se může obrátit. Tázat se má totiž možnost i host.

2.10 Styl komunikace v talk show

Talk show, jak už jsem v předchozích kapitolách zmínila, je rozhovor dvou osob probíhající za určitých podmínek. Při něm se rozvíjí velmi specifický styl komunikace. Nejběžnější způsob dorozumívání, se kterým se pravděpodobně setkáváme každý den, je komunikace interpersonální. To jest způsob komunikace se dvěma až třemi dalšími osobami. Což zahrnuje jak rozhovor tváří v tvář, tak například rozhovor telefonický, či e-mailovou konverzaci. Druhým, zřejmě nejběžnějším typem komunikace, je intrapersonální rozhovor – tedy komunikace se sebou samým, náš vlastní vnitřní monolog, ale také například deníkové zápisky.

V talk show probíhá dorozumívání v rámci celospolečenské komunikace nebo také mediální komunikace. (Kromě zmíněných typů mezilidské komunikace vymezují autoři publikace *Média a společnost* ještě tyto další: skupinová a meziskupinová, institucionální/organizační komunikace⁵³). Tato komunikace se od (tradiční) interpersonální odlišuje řadou různých rysů. Interpersonální komunikaci v tomto případě vnímáme jak v rovině moderátor – host, tak v rovině moderátor – divák či host – divák. Hlavní rozdíl oproti

⁵² SCANNELL, Paddy. *Broadcast talk*. Newbury Park: Sage Publications, 1991, 231 p. Media, culture, and society series. ISBN 08-039-8375-1, s. 180; překlad autorky bakalářské práce.

⁵³ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007, 207 s. ISBN 978-807-3672-874, s. 16.

běžnému dorozumívání je zde v první řadě nemožnost diváka ihned reagovat – pokud to lze vůbec. Často se díváme na televizi a svou spokojenost či nespokojenost dáváme různě najevo. Smějeme se, nadáváme, opakujeme vtipné repliky po moderátorovi. Zúčastnění však naši reakci nevidí a nemůžou na ni tedy reagovat. Na vysílaný program, v našem případě vybrané talk show, však jistým způsobem reagovat většinou můžeme – zaslat tvůrcům dopis, e – mail či se zapojit do internetové diskuse. To vše se nicméně děje s určitým zpožděním. „Výsledkem je, že mediovaná kultura je svým způsobem jednosměrná, že je zaměřena na neindividualizované, velmi obecně charakterizované publikum, popř. na blíže určené (ale stále neindividualizované) "cílové skupiny". Média nevědí, s kým konkrétně komunikují, a tak zaměstnanci a vedoucí představitelé médií pracují s myšlenými, zobecňujícími konstrukcemi či stereotypy, jako je "veřejnost", "občan", "člověk z ulice", "průměrná hospodyňka", [...]”⁵⁴ V tomto případě jde tedy o komunikaci nepřímou (není jasné, komu je adresovaná) a neurčitou (reakce může a nemusí přijít). Kromě toho je televizním divákům našich talk show servírována jen část rozhovoru – celý vidí pouze ti, co jsou přítomni ve studiu.

Specifičnost komunikace v talk show spočívá i ve zdánlivém přesvědčení, že se vlastně díváme na interpersonální rozhovor, který se děje mezi moderátorem a jeho hostem. To je však pouze snaha tvůrců pořadu, neboť jinak by rozhovor probíhal, kdyby nebyly zapnuté kamery. Jinou stylizaci rozhovoru totiž můžeme očekávat při rozhovoru dvou osob v soukromí, na veřejnosti a jinou v televizní talk show. Divák má však přesto pocit, že je účastníkem soukromého rozhovoru dvou lidí. To je částečně potlačeno u talk show *Všechnopárty* a *Uvolněte se, prosím*, kde jsou přítomni i diváci, které kamera často zabírá. V pořadu *Na plovárně* však žádní diváci nejsou. Moderátor Marek Eben si povídá (výraz „povídá“ užívám zcela záměrně, protože v podstatě jde o přátelské a uvolněné popovídání si) se svým hostem a divák to pak s určitým časovým zpožděním sleduje z obrazovky. Svým způsobem tak poslouchá cizí rozhovor, což by v běžné situaci interpersonálního rozhovoru nebylo možné. V tomto případě jde pak o komunikaci přímou (hovoří mezi sebou moderátor a host) a určitou (určitým způsobem vždy reaguje jen z komunikujících na druhého). Možná právě také to, že si divák připadá jako by poslouchal cizí rozhovor, přispívá k popularitě show. Jistá touha po pozorování ostatních je v nás totiž zakořeněna. O tom svědčí například i vysoká sledovanost různých televizních reality show typu *Big Brother*.

⁵⁴ Tamtéž, s. 36.

2.10.1 Neverbální komunikace v talk show

Komunikace je soubor verbálního, ale i nonverbálního projevu člověka, který je ovšem neméně podstatný. Řada publikací se dokonce opírá o tvrzení, že neverbální projev tvoří 60% celé komunikace.⁵⁵ „V jakékoliv interakci „nelze nekomunikovat“. I mlčení tedy vyjadřuje nějaký postoj – nebo neexistenci jakéhokoli postoje. Komunikaci tak chápeme jako systém tvořený velkým počtem verbálních i neverbálních kanálů – významnou komunikativní funkci v něm vedle slov zaujímá mlčení, dále kinézické prostředky jako gesta a mimika a v neposlední řadě také proxemika a tělesné pozice, jaké člověk zaujímá.“⁵⁶ Ráda bych se nyní podívala na několik faktorů neverbálního projevu, které určují styl komunikace v talk show.

První dojem. Chtě nechtě, na něj dáme všichni. A i když se můžeme sami sebe snažit přesvědčit, že důležité je to, co je „uvnitř“ člověka, první dojem v nás vyvolá právě to, co vidíme: jak osoba vypadá, já se tváří, co má na sobě, či jak se chová. První dojem, jakkoli to může znít banálně, je opravdu velmi důležitou složkou v talk show. I na něm závisí sledovanost a úspěch pořadu. Pozvaní hosté v talk show se (jako i všichni ostatní) snaží vzbuzovat dobrý dojem. A v případě televize na prvním dojmu záleží opravdu hodně. Je – li špatný, a host je divákovi nesympatický, lze jednoduše okamžitě přepnout na jiný program.

Podle Antonína Buriana není pravdou, že první dojem způsobí první věta, která je pronesena.⁵⁷ Většinu osobností, které zavítají do některé ze tří vybraných talk show, předchází jejich pověst. V případě spisovatelů však jejich život (až na výjimky) nebývá veřejně známý. Mnohdy se nejedná o celebrity v komerčním slova smyslu. Proto je první dojem výhradně tvořený jejich vzhledem a chováním. A často si tak svou pověst vytváří až v televizním pořadu.

2.10.2 Vzhled a oblečení

Jak už jsem zmínila, první dojem tvoří vzhled osobnosti. A k němu patří i oděv. V podstatě odjakživa měl oděv několik funkcí: v první řadě je to funkce ochranná, kdy oděv používáme jako obranu před zimou, deštěm či sluncem. Oděvem také můžeme vyjadřovat nesouhlas s obecně přijímanými společenskými pravidly (např: mužské a ženské prvky oblečení) a oblečením lze vyjádřit politickou podporu či nesouhlas (např: různé placky,

⁵⁵ BORG, James. *Řeč těla: jak poznat, co kdo doopravdy říká*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4474-2, s. 116.

⁵⁶ KRAUS, Jirí. *Jazyk v proměnách komunikačních médií*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2008. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze, 15. ISBN 978-802-4615-783, s. 19.

⁵⁷ BURIAN, Antonín. *Kultura projevu*. 1.vyd. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univ., 1995, 119 s. ISBN 80-715-7147-4, s. 6.

nápisy, barvy korespondující s politickými kampaněmi). Kromě toho může oděv, který máme na sobě, vyjadřovat nějaký sexuální podtext (např: délka sukně, průhlednost materiálu,...) a obecně přidává či ubírá na míře toho, jak to hostovi sluší. Oděv je mimo jiné spojen i se společenským a sociálním statutem, i když tuto funkci lze vhodným výběrem oblečení upozadit tak, aby nevyjadřoval míru prosperity hosta. Oblečení vypovídá o dané situaci. Talk show si žádá serióznější oděv, který by měl v ideálním případě korespondovat s oděvem moderátora. Například Jan Kraus moderuje svou show v tmavém obleku a košili, stejně tak i Karel Šíp, jenž mnohdy volí i obleky světlejší barvy, které nepůsobí tak přísným dojmem. Ani jeden z moderátorů nenosí kravatu, jež by byla až příliš formální. Marek Eben v talk show *Na plovárně* nosí pak často o něco méně formální oblečení. Vystupuje pouze v košili, či ve svetru, někdy volí i polo tričko. Pokud už vystupuje v obleku, obléká si často odlehčenou formu košile – tedy kostkovanou, či různě barevnou košili. Méně upjatý oděv je však naprosto vhodný k formátu pořadu – celá místnost, kde se pořad natáčí, je totiž pojata trochu jako obývací pokoj a příliš formální oblečení by v tomto prostoru nebylo příhodné. Při natáčení navíc nejsou přítomni diváci, jde pouze o rozhovor hosta s moderátorem. A vybrané oblečení jen podtrhuje atmosféru přátelského rozhovoru.

2.10.3 Mimika a gestikulace

Kromě oděvu je to také naše tvář, která vytváří první dojem. Tvář, konkrétně oči, vlasy a ústa, jsou podle Antonína Buriana tři faktory, které registrujeme na první pohled jako vzhled osoby.⁵⁸ Právě oči a ústa mají vysokou vypovídající hodnotu. Lze jimi vyjádřit naši náladu nebo zájem o téma hovoru. „*Pohledem lze sdělit zaujetí, postřeh, únavu, nezájem, atd. Existuje pohled plný něhy, lásky, nenávisti, zmatku, nesouhlasu. [...] Ale oči také mohou být zakysané, neumyté, v groteskně přemalovaném obličejí. V tom směru sdělují i něco o míře pečlivosti, inteligence, vkusu svého „majitele“.*“⁵⁹ Obsah rozhovoru velmi výrazně ovlivňuje právě mimika (výraz tváře), která může, ale nemusí souviset s projevem. Řada lidí je schopna svou mimiku uhlídat do takové míry, že nelze rozeznat jejich skutečné pocity (poker face).

Dalším faktorem, který tvoří první dojem, jsou ruce. Vypovídají o osobě hned v několika ohledech: „*Svým tvarem, čistotou, znaky užívání a opotřebenosti, délkou a úpravou nehtů. Z degradujících znaků jsou rovnocennými atributy špína a zdeformované nehty.*“⁶⁰ Gesta, jež pomocí rukou vytváříme, jsou mnohdy mnohem důležitější než to, co říkáme.

⁵⁸ BURIAN, Antonín. *Kultura projevu*. 1. vyd. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univ., 1995, 119 s. ISBN 80-715-7147-4, s. 8.

⁵⁹ Tamtéž, s. 8.

⁶⁰ Tamtéž, s. 8.

Dokonce mohou (nevědomky) vyvracet naše tvrzení. Například typické poklepávání prsty či různé další opakující se pohyby poukazují na nervozitu komunikátora. Gesta samo o sobě by měla doprovázet verbální projev, zvyšovat pozornost diváků. Přílišná gestikulace však škodí, stejně jako naprosto chybějící gestikulace. V talk show vnímáme ze všeho nejvíce ruce a obličej komunikující. Někteří lidé používají při mluvení ruce zcela přirozeně, jiným to činí problém. Je dokázáno, že extrovertnější typy lidí mají na rozdíl od introvertů sklon doprovázet svou řeč pohyby rukou.⁶¹

Na nejčastější gesta a na to, jak se vykládají, (budu je později analyzovat u konkrétních spisovatelů) bych se nyní ráda stručně zaměřila: v podstatě pokaždé máme dlaně buď vzhůru, nebo dolů. Většina posluchačů si pozici dlaní vzhůru vykládá jako pozitivní gesto. Znak přátelskosti, upřímnosti a důvěry. Dlaně, které směřují dolů, zase mohou být gestem dominance a autority. Častým gestem jsou také různé mimoděčné činnosti. Ty děláme, abychom se zbavili nervozity a úzkosti. Jde o drobné pohyby, kdy si například člověk popotahuje svůj knír, pohrává si s brýlemi nebo se různě ošívá. Pokud je osobě něco nepříjemné, má sklon se dotýkat své tváře, hlavy nebo vlasů. Ruka před ústy pak zase značí jistý nesouhlas nebo i zamlčování a lhaní. Ruka v oblasti krku napovídá, že je osoba nejistá. Zajímavé jsou, z hlediska gestikulace, také naše paže. Většinou jsou buď v pozici otevřené, nebo uzavřené. Otevřená gesta pak znamenají spíše pozitivnější naladění, uzavřená naopak. Například zkřížené ruce značí nepohodu, někdy až úzkost. Objetím sebe sama si pak dodáváme důvěru.⁶²

2.10.4 Proxemika

S gesty souvisí rovněž proxemika. Proxemika, tedy studium vzdálenosti mezi komunikujícími, určuje vztah mezi moderátorem a jeho hostem pomocí vzdálenosti, kterou mezi sebou mají. Obecně lze říci, že čím bližší nám osoba je, tím blíže si jí pustíme k tělu. Podíváme – li se z tohoto pohledu na talk show *Uvolněte se, prosím*, zjistíme, že Jan Kraus a jeho host sedí poměrně velmi blízko sobě. Moderátor udržuje se svým hostem osobní (120 – 45 cm) až intimní (45 – 15 cm) vzdálenost.⁶³ Jan Kraus využívá jednak své pozice, kdy se na hosta dívá shora, a jednak blízkosti, díky níž je host jakoby v zajetí moderátora. Host totiž své místo sezení nemění – je mu dáno. Moderátor se však může volně přisouvat či odsouvat (sedí na křesle s kolečky) a dle libosti tak měnit vzdálenost při rozhovoru. Samozřejmě s hosty,

⁶¹ BORG, James. *Řeč těla: jak poznat, co kdo doopravdy říká*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4474-2, s. 116.

⁶² Tamtéž, s. 116 – 145.

⁶³ Tamtéž, s. 47.

kteří jsou jeho přáteli, zaujímá bližší postavení, k hostům, ke kterým má větší úctu, zaujímá pak vzdálenost větší. V talk show *Na plovárně* je mezi moderátorem a hostem poměrně velká vzdálenost, odborně označovanou jako společenská. Ta představuje distanci v rozpětí mezi 350 až 120 centimetry.⁶⁴ Každý zaujímá místo na jedné straně stolu a každý má tak k dispozici svůj prostor, který není ničím a nikým jiným narušován.

2.10.5 Verbální komunikace

Ač je neverbální komunikace nepostradatelnou složkou zkoumání v diskusních pořadech, hlavní roli tu samozřejmě hraje komunikace verbální, což vychází už ze samotného slovního spojení „talk show“. Na umění mluvit často závisí úspěch celého pořadu. Správně vyslovovat, formulovat své myšlenky a reagovat na komunikačního souseda. A právě toto umění, rétoriku, perfektně ovládají všichni tři moderátoři jmenovaných talk show. Konverzační styl, který komunikaci v talk show charakterizuje, navozuje už sám o sobě příjemnou atmosféru a spíše lehčí témata.

Jazyk používaný v talk show nemusí být vždy jazykem spisovným. Právě různé zajímavé jazykové prostředky rozhovor zpestřují a dodávají mu na přitažlivosti. Podle autorek Čmejrkové a Hoffmannové vyvstává v případě talk show otázka, které nespisovné prostředky a v jaké míře pokládat za vhodné nebo únosné v talk show. Televizní debaty nelze podle těchto kritérií zcela jednoznačně a jednoduše charakterizovat, tento žánr se v tomto směru dosud ustaluje a vyhraňuje.⁶⁵

⁶⁴ BORG, James. *Řeč těla: jak poznat, co kdo doopravdy říká*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4474-2, s. 116.

⁶⁵ ČMEJRKOVÁ, Světlá a Jana HOFFMANNOVÁ. *Jazyk, média, politika*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-1034-3, s. 157.

3 Postava spisovatele

Česká republika patří k zemím, kde je čtení velmi oblíbeným způsobem trávení volného času. Podle průzkumů z roku 2007, které publikoval literární teoretik, historik a kritik Jiří Trávníček, přečte celkem 83% obyvatel České republiky alespoň jednu knihu za rok. Obdobný průzkum z roku 2000 ukázal, že v Německu si přečte za rok minimálně jednu knihu 73% obyvatel a v Polsku bylo v roce 2004 toto číslo pouhých 58%.⁶⁶ I v porovnání s ostatními evropskými zeměmi se Česko drží v tomto žebříčku na čelních místech.

Další výsledky průzkumu z roku 2007 ukazují, že průměrně přečte obyvatel České republiky 16 knih ročně a četbě se věnuje v průměru 41 minut denně. Z druhů četby se pak největší oblibě těší současná beletrie oddechová (14%), literatura faktu – životopisy, deníky (12%), klasická beletrie (9%) a odborná literatura (8%).⁶⁷ Ze všech zmíněných faktů lze celkem snadno usuzovat, že kniha hraje stále (i přes všeobecný názor společnosti) velkou roli v našich životech. Další data, která Jiří Trávníček předkládá, ukazují, že čeští čtenáři mají zájem o knižní novinky, knihy často nakupují a veřejné knihovny navštěvuje téměř polovina z nás.

Českého čtenáře však nezajímá pouze kniha jako taková, ale i její autor. Což je vcelku logické. Možná právě to je také důvod, proč jsou spisovatelé zařazováni mezi hosty českých (i zahraničních) talk show. Lidé se o literátech chtějí dozvědět i něco víc, chtějí vědět, kdo je ten člověk, který napsal jejich oblíbenou knihu. Co ho k tomu vedlo, a jakou měl motivaci? Zažil snad podobnou situaci jako tu, o které píše? Co vystudoval? Chtěl být už od dětství spisovatel nebo se jím stal až v pozdějším věku? A co si o jeho práci myslí okolí? Jak vystupuje? Je na něm vůbec poznat, že je spisovatelem? Takové otázky si pokládáme. A na řadu z nich také čekáme odpověď. A tu mnohdy také talk show přinášejí.

Byla by samozřejmě hloupost myslet si, že ten, kdo vykonává povolání spisovatele, musí nutně vést zajímavý a pestrý život, aby měl o čem psát. V kom z nás však nehodá zvědavost, co vedlo daného spisovatele k tomu, aby napsal to, co napsal? Má snad tak úžasnou fantazii nebo ho natolik inspiruje jeho okolí? Americký sociolog Erving Goffman ve své knize *Stigma* píše o tom, že různá povolání vyvolávají různé otázky. A zároveň různá

⁶⁶ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čteme?: obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize (2007)*. Vyd. 1. Brno: Host, 2008, 207 s. ISBN 978-807-0505-540, s. 54.

⁶⁷ Tamtéž, s. 52.

povolání doprovázejí různé stereotypy.⁶⁸ Je to jakási naše virtuální sociální identita. Tedy zařazení, které nemusí nutně souviset s tím, co děláme doopravdy, ale zařazení, kterým nás společnost zasadila do nějaké kategorie. „*Když se před námi objeví cizí osoba, první dojem z ní nám velmi pravděpodobně postačí k tomu, abychom předvíдали její kategorii a atributy, její „sociální identitu“.*“⁶⁹

Povolání spisovatele je pro nás zahaleno určitým tajemstvím. Na první pohled u osoby zřejmě nelze předpokládat, že se žíví touto profesí. Nelze jednoznačně říct, že pro spisovatele existuje nějaké typické oblečení či způsob vystupování tak, aby bylo ihned jasné, s kým máme tu čest. Přesto se o jakousi typologii spisovatele pokusil literární teoretik a kritik Roland Barthes. Spisovatele podle něho vidí řada lidí jako nadčlověka. Ve smyslu, že to, co vykonává, je natolik zajímavé a natolik vzrušující, že to nemůže dělat „jen tak někdo“. Povolání spisovatele je tedy mnohdy považováno snad až za jakési poslání. „*Funkce literáta je vůči lidské práci tak trochu tím, čím je ambrózie vůči chlebu: zázračnou, věčnou substancí, jež se snižuje k sociální formě, aby ji bylo možno lépe uchopit v její oslnivé rozdílnosti. To vše nás uvádí k téže představě spisovatele – nadčlověka, jakési odlišné bytosti, kterou společnost umísťuje do vitríny, aby se mohla lépe ohánět umělou jedinečností, již mu přiznává.*“⁷⁰ Barthes postavení spisovatele mírně ironizuje a zveličuje. Přesto poukazuje na skutečnost, že pro řadu lidí je spisovatel skutečně někým výjimečným – ač se za něj třeba sám spisovatel pokládat nemusí a k žádnému takovému vnímání své okolí neponouká. Zároveň Barthes dodává, že spisovatel je spisovatelem celou svou bytostí. Stejně jako je někdo králem za každé okolnosti, spisovatel je spisovatelem neustále. Každý den, každý okamžik.⁷¹

Roland Barthes také rozvíjí myšlenku, proč je pro nás osoba spisovatele tak zajímavá a poukazuje na to, že lidé byli odjakživa zvědaví, co dělá spisovatel ve svém volném čase, co ho baví či kde bydlí. „*Když se z novin dozvím, že ten či onen mladý romanopisec má zálibu v „hezkých děvčatech, savojském sýru a levandulové toaletní vodě“, dozajista pocítím něco jako rozkošně bratrskou lidskost. Důsledkem tohoto úkonu nicméně je, že se ze spisovatele stává ještě o trochu větší hvězda, že se ještě více vzdaluje této zemi a směřuje k nebeskému obydlí,...*“⁷² Spisovatel je tedy něco jako celebrita. Nestává se jí však sám o sobě, celebritu z něj dělá okolí tím, jak moc se o něco zajímá. Ostatně i pozvání do talk show přijímají slavné

⁶⁸ GOFFMAN, Erving. *Stigma: poznámky k problému zvládnutí narušené identity*. Vyd. 1. Překlad Tomáš Prášek. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003, 167 s. Most (Sociologické nakladatelství), sv. 3. ISBN 80-864-2921-0, s. 9.

⁶⁹ Tamtéž, s. 9 – 10.

⁷⁰ BARTHES, Roland. *Mytologie*. 2. vyd. v českém jazyce. Překlad Josef Fulka. Praha: Dokořán, 20042011, 170 s. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-359-2, s. 28.

⁷¹ Tamtéž, s. 28.

⁷² Tamtéž, s. 29.

či nějakým způsobem významné osobnosti a to, že jsou tam zváni spisovatelé jen potvrzuje, že jde o „hvězdné povolání“.

Jakousi pozornost vyvolává profese spisovatele i tím, že literátem jako by se mohl stát kdokoliv. A v dnešní době skutečně není nikterak výjimečné vydat knihu. Samozřejmě jistě ne každý, kdo vydá knihu, je spisovatelem. Přesto však, že jde dnes, svým způsobem, již běžnou záležitostí, neubírá to na lesku tohoto povolání. A právě to podle Rolanda Barthese budí zájem. To, že se v povolání spisovatele snoubí jednak postava „souseda odvedle“ a zároveň člověka, který má skoro až vyšší poslání. „*Impozantní propojení takové vznešenosti (dokáže psát, myslet, uvažovat i být „normálním“ člověkem) a takové bezvýznamnosti značí, že stále ještě věříme na kontradikci. Tato kontradikce je zcela zázračná, stejně jako je zázračný každý z jejich členů: ve světě, v němž by byla spisovatelova práce zbavena posvátnosti až do té míry, že by vypadala stejně přirozeně jako jeho odívání či stravování, by očividně ztratila všechnu svou zajímavost.*“⁷³ Roland Barthes svým textem shazuje mytičnost povolání spisovatele. Zároveň však musím konstatovat, že vzhledem k tomu, že povolání spisovatele neztrácí na své zajímavosti (třeba kvůli tomu, že jsou spisovatelé zváni do talk show), něco na slovech o posvátnosti zřejmě bude.

3.1 Stručný historický kontext

Zvláštnost povolání spisovatele si lidé uvědomovali už v hluboké minulosti. Francouzský sociolog a filozof Pierre Bourdieu se ve své knize *Pravidla umění* pouští do doby romantismu a upozorňuje na to, že už tehdy měli spisovatelé rozdílný způsob života oproti ostatním lidem. Neméně zajímavá je také poznámka, že spisovatelé žili v podstatě vždycky v úzkém spojení s umělci, což má za následek to, že i my dnes spisovatele považujeme za umělce.⁷⁴ Což však samozřejmě otevírá další otázky: Je spisovatel (hovoříme – li o beletrii) umělec? A lze ho v takovémto případě postavit do stejné roviny jako jiné umělce (malíři, sochaři,...)? Snažila jsem se na toto najít odpovědi a lze s určitostí říci pouze to, že jsou různé. Spisovatel samozřejmě může být umělcem. Může klidně vystupovat jako umělec a považovat se za něho, ale také nemusí. Vše je jen jeho osobní volbou a samozřejmě, jeho dílo prověří teprve čas.⁷⁵

⁷³ Tamtéž, s. 29.

⁷⁴ BOURDIEU, Pierre. *Pravidla umění: geneze a struktura literárního pole*. Vyd. 1. Překlad Josef Fulka. Brno: Host, 2010, 496 s. Teoretická knihovna. ISBN 978-80-7294-364-7, s. 179.

⁷⁵ Jak by se odstavec o tom, zda spisovatelé jsou umělci či ne, mohl zdát neužitečný, jistý smysl v něm je. Právě přesah k umělecké činnosti totiž považuji za jeden z faktorů, jež budí o tuto profesi zájem.

Vraťme se však ke knize *Pravidla umění* a do doby romantismu. Právě tuto historickou kapitolu popisuje autor jako důležitý mezník naší minulosti, kdy se spisovatelé vymezili od ostatních lidí stylem svého života a zcela se postavili na stranu umělců. „V Pamětech ze záhrobí velebí Chateaubriand umělcovu schopnost snášet bídu, jeho sebezapření a oddanost umění. Po něm pak velcí romantikové Hugo, Vigny a Musset brání mučedníky umění a opakovaně vyslovují sebelítost či pohrdání měšťákem.“⁷⁶ Právě tímto způsobem se podle Pierre Bourdieuna prý připojili spisovatelé na stranu umělců a vymezili se od měšťanstva, kde bylo do té doby (ve většině případů) jejich místo. Konkrétní příklon pak probíhal způsobem, že spisovatelé psali o umělcích a vyzdvihovali je, inspirovali se jimi a dávali je ostatním za příklad a to dělalo samozřejmě reklamu oběma skupinám. Například malíři představovali pro spisovatele ve své době (romantismus) vzor čistého umělce, o nějž oni sami usilují a prosazují jej. Zdá se tedy, že spisovatelé zkrátka „odjakživa“ sympatizovali se zvláštním a odděleným světem umělců.

Já zde však hovořím především o tom, jaký mediální obraz je o spisovateli vytvářen. Na konci 19. století, v době, kdy vrcholil umělecký směr naturalismus, jenž má své počátky v realismu, přichází další umělecký směr – impresionismus. Ten má své opodstatnění hlavně v malířství, velkou změnu však znamená i pro literaturu. Robert Musil, jeden z nejvýznamnějších romanopisců 20. století, píše ve svých esejích, že právě impresionismus přišel s představou, že „básník má být především plným člověkem, z něhož vroucně tryská umění.“⁷⁷

V době avantgardy šla proměna spisovatele ruku v ruce s politickými změnami probíhajícími v Evropě. Sílicí projevy demokracie a svobody se dotkly samozřejmě i literatury. Karel Piorecký píše ve své studii *Česká literatura a nová média*, že avantgardní umělci „snili o umění pro každého, o umění, které se zbaví estétské uzavřenosti do sebe samého a bude promlouvat k masám. (...) Avantgardě jde tedy v první řadě o čtenáře, který má být saturován a má být ujištěn, že i čtenáři literárních textů participují na projektu budování nového, krásnějšího světa, spravedlivější společnosti a masovějšího umění.“⁷⁸

Samozřejmě jinak pak byli spisovatelé vnímáni za první republiky a jinak v letech kolem druhé světové války. S nástupem komunistického režimu v Československu v roce 1948 se řada spisovatelů začala zabývat tzv. socialistickým realismem a věnovala se například

⁷⁶ BOURDIEU, Pierre. *Pravidla umění: geneze a struktura literárního pole*. Vyd. 1. Překlad Josef Fulka. Brno: Host, 2010, 496 s. Teoretická knihovna. ISBN 978-80-7294-364-7, s. 181.

⁷⁷ MUSIL, Robert. *Eseje*. Praha, 1998, 245 s. ISBN 80-860-1964-0, s. 176.

⁷⁸ *Česká literatura*. Praha: Ústav pro českou literaturu Akademie věd ČR, 2012, roč. 2012, č. 6. ISSN 0009-0468, s. 823 – 828.

budovatelským románům (např. Václav Řezáč, Jarmila Glazarová,...) či historickým tématům. Řada spisovatelů se naopak byla nucena věnovat jiné činnosti než psaní nebo se psaní věnovat pouze tajně, či emigrovat. Někteří spisovatelé se tak v očích odpůrců režimu stávali dokonce jakýmsi prototypy hrdinů, kteří se nebáli za svůj názor. Ti samí však mohli být zároveň jinými skupinami lidí považováni za zrádce.

V 60. a 70. letech 20. století byl v Československu prosazován názor, že by měl spisovatel vystupovat jako jakési *svědomí národa*. S tímto souslovím přišel v roce 1956 spisovatel Jaroslav Seifert na II. sjezdu Svazu československých spisovatelů a slogan se stal v následujících letech velmi oblíbenou frází.⁷⁹ Z tohoto tak často opakovaného idomu se však postupem času stalo jedno velké klišé, které dnes už neplatí a je spíše vysmíváno. Společenská role spisovatele tak, jak jsme jí mohli vnímat v době normalizace, v podstatě vymizela. Tehdy byli totiž spisovatelé často výraznými kritiky režimu (např. Egon Bondy, Ivan Klíma, Václav Havel,...) a tím pádem i jakýmsi „hlasem lidu“. Spisovatelé byli úzce spjatí s politickou a společenskou situací v naší zemi. Jejich slovo mělo v mnoha případech velkou váhu.

Pokud porovnáme tuto situaci se současným stavem v naší zemi, nemůžeme říci, že by spisovatelé byli oním zmiňovaným svědomím národa. Jednak je tento stav přežitý a jednak o tuto funkci ani současní čeští spisovatelé příliš nestojí, jak uvádí ve své úvaze Karel Piorecký: „*V Evropě je stále řada zemí (např. Francie, Německo, ale i Chorvatsko), kde názor spisovatele něco znamená, je očekáván a může rozprodit společenskou diskusi. U nás se to neděje, což není ovšem dáno pouze kulturní úrovní českých médií, ale také nezájmem českých spisovatelů veřejně vstupovat...*“⁸⁰ V tak vyhraněném postavení, jako bývali dříve, dnes už spisovatelé nejsou. Přesto si toto povolání s sebou stále ještě mnohé dozvuky historie nese a nikdy se mu nepodařilo vyhranit se ze škatulky výjimečného povolání, které balancuje na hranici umění, běžného povolání a mluvčího společnosti.

3.2 O profesi spisovatele se spisovateli

Známý brazilský spisovatel Paulo Coelho píše v předmluvě své knihy *Jako řeka, jež plyne* o tom, jak se rozhodl, že se stane spisovatel. Jeho matka mu však oponovala, aby si vybral nějaké rozumné povolání a pokračovala otázkou: „Jak chceš být spisovatel, když ani pořádně nevíš, co to znamená?“ Jsme v šedesátých letech 20. století a tehdy patnáctiletý Paulo

⁷⁹ Svědomí národa mlčí. *Deník Referendum* [online]. 2013 [cit. 2013-02-21]. Dostupné z: <http://www.denikreferendum.cz/clanek/14743-svedomi-naroda-mlci>.

⁸⁰ Tamtéž.

Coelho provedl dle svých slov průzkum, co to znamená být spisovatelem. Sepsal celkem osm bodů. Některé jsou úsměvnější, některé míň. Každý však má něco do sebe. Pro ilustraci (a zajímavost) cituji jeden z bodů, který i podle mě do značné míry povolání spisovatele (respektive to, jak ho vnímáme) charakterizuje: „*Spisovatel nikdy nesmí být pochopen svou generací, protože jinak by ho nepovažovali za génia; je totiž přesvědčený, že se narodil v době, ve které vládne průměr. Spisovatel ustavičně opravuje a mění každou větu, kterou napíše. Slovník obyčejného člověka obsahuje asi 3000 slov; ta skutečný spisovatel nikdy nepoužívá, neboť ve slovníku se vyskytuje dalších 189 000 tisíc slov a on přece není obyčejný člověk.*“⁸¹

Tento krátký příspěvek bychom jistě mohli brát jako nadsázku. Přesto se zde objevují i zajímavé postřehy. Coelho samozřejmě potvrzuje myšlenku, že v případě spisovatele jde o zajímavé a výjimečné povolání, a že spisovatelé bývají některými lidmi považováni za tak trochu nepochopené génie. Další poznatky jsou pak spíše naivní a zřejmě by je dnes Paulo Coelho přehodnotil a sepsal by úplně jiné body. Asi by nepsal o tom, že spisovatel musí mít nutně velkou slovní zásobu. Možná by spíš poznamenal něco v tom smyslu, že i když je dnes velmi slavným spisovatelem a má možnost svými knihami ovlivnit velké množství lidí, neznamená to, že by snad měl mít větší odpovědnost než kdokoliv jiný. Že se snaží být jen obyčejným člověkem a dělat, co ho baví. Ostatně to také velmi často uvádí v rozhovorech s novináři.

Nás ale spíše než jeden z nejznámějších současných globálních spisovatelů zajímá situace v České republice. Ivan Klíma, jeden z českých spisovatelů, kterého budu později zkoumat jako hosta talk show, mluví o povolání spisovatele mnohem střízlivěji než předchozí jmenovaný literát. „*Spisovatelské povolání je dosti osamělé, člověk tráví stovky hodin u stolu za počítačem a často kromě své ženy či dětí během dne nezahlédne jinou lidskou bytost, přitom má spoustu neviditelných přátel, své čtenáře.*“⁸² Jak se ukazuje, realita bývá často mnohem obyčejnější, než jak si ji lidé malují. Slovy Ivana Klímy bych nyní ráda uzavřela teoretickou část bakalářské práce a volně přešla do její části praktické. Slovo „volně“ pak užívám zcela záměrně. Ještě než totiž přistoupím k samotné analýze spisovatelů, předkládám kapitolu, kde charakterizují konkrétní tři vybrané talk show, což je pro následný rozbor nezbytné.

⁸¹ COELHO, Paulo. *Jako řeka, jež plyne: vyprávění z let 1998-2005*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2006, 285 s. ISBN 80-720-3816-8, s. 10.

⁸² Česká televize. *Česká televize* [online]. 2012 [cit. 2013-03-14]. Dostupné z: <http://www.ceskatelivize.cz/ct24/kultura/136136-ivan-klima-ma-osamele-povolani/>.

4 Charakteristika konkrétních talk show

4.1 Uvolněte se, prosím

Talk show *Uvolněte se, prosím* začala vysílat Česká televize na svém prvním programu 19. listopadu 2004 a uváděla ji až do 25. června 2010 v páteční pozdní večery. Celkový počet dílů překročil dvě stovky.⁸³ V září roku 2010 přešel pořad na konkurenční soukromou televizní stanici FTV Prima, kde je pod názvem *Show Jana Krause* vysílán v obdobném formátu dodnes.

Natáčení talk show *Uvolněte se, prosím* probíhalo v pražském divadle Ponec přímo před diváky v sále. Představení mělo délku kolem 90 minut, v televizi se pak objevil sestřih, který trval zhruba 45 minut.⁸⁴ Ve své bakalářské práci budu vycházet z dílů, které byly ještě pod hlavičkou *Uvolněte se, prosím* vysílány na České televizi. Ač se formát pořadu po jeho přejmenování nijak nezměnil, zachovám tak dané téma. Totiž talk show vysílané veřejnoprávní televizí.

Pořad *Uvolněte se, prosím* vychází z klasického formátu late night show, svůj předobraz má pak v show, kterou reprezentuje známý americký moderátor David Letterman. Zjevnou inspiraci západním formátem Česká televize otevřeně přiznává na svých webových stránkách a doplňuje, že stejně jako v show u Davida Lettermana, ani zde nejde o *třeskutou řachandu ani vážné klábosení*.⁸⁵

Historie talk show sahá do doby před padesáti lety ve Spojených státech amerických, které jsou považovány za kolébku late night show. „*Od počátku je late night show spjata především s americkou stanicí NB a pořadem Tonight!, jehož moderátor Steve Allen je považován za otce formátu. Ve svém programu mimo jiné vedl rozhovory se zábavnými hosty z oblasti showbusinessu; jeho následovník Jack Paar pak dokázal, že konverzace nemusí být nudná ani s politiky, když si do show pozval třeba Richarda Nixona nebo Johna Kennedyho.*“⁸⁶

Diskusní pořad *Uvolněte se, prosím*, začíná zábavnou třicetivteřinovou znělkou, v níž moderátor Jan Kraus křížuje ulice Prahy v pouťovém autíčku, aby se dostal až k divadlu, kde

⁸³ Česká televize. *Česká televize* [online]. 2012 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z:

[Http://www.ceskatelevize.cz/porady/1176221164-uvolnete-se-prosim/209522161800022/?vso=oporadu](http://www.ceskatelevize.cz/porady/1176221164-uvolnete-se-prosim/209522161800022/?vso=oporadu).

⁸⁴ Tamtéž.

⁸⁵ Tamtéž.

⁸⁶ Česko po setmění. A2 [online]. Praha: Kulturní týdeník A2 s.r.o., 2009, 8/06 [cit. 2013-03-02]. ISSN 1803-6635. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2006/8/cesko-po-setmeni>.

je show natáčena. Znělka volně navazuje na moderátorův příchod do studia za potlesku diváků a hudby skupiny Davida Krause, syna moderátora, která každý díl pořadu doprovází. Poté většinou následuje krátký (ironický) komentář Jana Krause v pozici ve stoje (tzv. stand – up), který se ve většině případů vztahuje k současnému politickému či společenskému dění v České republice. Komentář bývá adresován přítomným divákům, které moderátor během svého monologu několikrát oslovuje. Další částí pak bývá redaktorovo vtipné glosování titulků článků, které vyšly v předchozím týdnu či nějaký zábavný vtip nebo historka. Tentokrát už je však Kraus usazen za svým stolem.

Vše je tedy opět v duchu amerických late night show, které začínají takto: „*Po obvykle šestiminutovém stand-upu, v němž moderátor glosuje vybrané události, přichází na řadu komediální část, v níž je místo pro vtipné postřehy, headlines (komentované výstřižky z novin využívá i Jan Kraus), soutěž publika nebo předtočenou scénku z terénu.*“⁸⁷ Poté už moderátor (za doprovodu krátké znělky) uvede prvního hosta, většinou slovy: „*A nyní dovolte, abych vám představil našeho prvního dnešního hosta, kterým je...*“. Host vstupuje za potlesku diváků a sedá si na červenou pohovku ve studiu. Následuje rozhovor moderátora s právě přichozím hostem. Tímto způsobem přivítá Jan Kraus v pořadu celkem tři hosty. Občas je však místo jednoho hosta pozvána dvojice hostů. Zpravidla první dva přichozí bývají známé či slavné osobnosti. Například herci, umělci, zpěváci, ale i politici, lékaři nebo spisovatelé. Poslední host je pak osoba, která nebývá veřejně známá, ale je nějakým způsobem zajímavá.

Milan Foltýn v článku *Česko po setmění* pro časopis A2 píše, že kouzlo tohoto formátu pořadu spočívá právě v tom, že moderátor může svému hostovi pokládat otázky, které by si jiný novinář nedovolil. Atmosféra pořadu je tímto velmi uvolněná a to přispívá k tomu, že mnohdy nedojde ani na připravené otázky. Jde spíše o improvizaci.⁸⁸ V této disciplíně se pak Jan Kraus dá v České republice považovat za skutečného mistra.

Prostor, kde se pořad *Uvolněte se, prosím* natáčí, je také odrazem show Davida Lettermana. Moderátor sedí na židli za svým stolem a host na pohodlné pohovce. V pozadí je pak velká tapeta, na které je zachycen pohled na rozzářené město v noci. V případě Davida Lettermana jde o New York, v našem o noční Prahu. V obou show má své místo i již zmíněná kapela, která pořad živě doprovází.

⁸⁷ Česko po setmění. A2 [online]. Praha: Kulturní týdeník A2 s.r.o., 2009, 8/06 [cit. 2013-03-02]. ISSN 1803-6635. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2006/8/cesko-po-setmeni>.

⁸⁸ Tamtéž.

4.1.1 Moderátor Jan Kraus

Talk show stojí a padá s osobou moderátora. A tak je tomu samozřejmě i v případě *Uvolněte se, prosím*. Jan Kraus tu opět přejímá inspiraci od Davida Lettermana a dalších moderátorů amerických a britských talk show. Tím je jakýsi typ „vševědoucího“ moderátora, který se chová ke svým hostům více či méně nadřazeně. Krausův konverzační styl je shrnut v periodiku *Slovo a slovesnost*: „*Na vytváření a udržování dominantní role hostitele a na jeho svrchované kontrole průběhu rozhovoru se podílí Krausův mimořádný smysl pro ironizaci a pro hru s prostředky jazykovými, včetně intonačních, i neverbálními, jako je mimika a gestikulace. Krausova konverzační kompetence vyniká velkou pohotovostí a invazivností: dokáže hosty přerušit, kdykoliv se mu to hodí, chytit je za slovo, zpochybnit smysl jejich výroků a jejich věrohodnost. Své agresivní repliky a invektivy přitom pronáší ležérně, nonšalantně, jakoby mimochodem; a čím více provokuje a trápí svého hosta, tím více bavi publikum.*“⁸⁹

Jana Hoffmannová píše v článku *Projevy taktu (a beztaktnosti) v televizních rozhovorech* uveřejněném v časopise *Slovo a slovesnost*, že „*součástí taktního chování moderátora je volba témat, o nichž ví nebo předpokládá, že budou partnerovi vyhovovat.*“⁹⁰ V tomto případě bychom mohli usuzovat, že je Jan Kraus spíše velmi netaktní moderátor. Svým hostům často pokládá otázky, které je uvádějí do rozpaků či připomínají některé jejich nepřiliš slavné okamžiky. Často jde o otázky bulvárního charakteru, které se ptají na soukromí hosta. Na druhou stranu hosté přesně vědí, s jakým záměrem jsou do show pozváni, a s tímto druhem „veřejného pranýřování“ počítají.

Vyjadřování Jana Krause bychom pak mohli popsat jako hovorovou češtinu. Často používá nespisovných výrazů, slovních vycpávek jako *hele, čili* nebo *takže*. Velmi typické jsou také jeho průpovídky *No, prosimvááás* a *Poslyšte, čili, vy jste...* To moderátora může svým způsobem stavět do role jakéhosi hulváta, na druhou stranu ho to velmi přibližuje stejně hovořícím divákům. Moderátor také často využívá expresivních výrazů, v pořadu mnohdy zaznívají i vulgarismy. Má to však své opodstatnění. Jazyk ve veřejném médiu je vystaven veřejnému sdílení a posuzování. Zároveň by však jazyk médií neměl být odlišný od jazyka, který užívají lidé ve sféře nemediální – i na tom závisí úspěch pořadu typu talk show.⁹¹

⁸⁹ ČMEJRKOVÁ, Světa a Jana HOFFMANNOVÁ. Intertextualita a její podíl na vyjednávání pozic účastníků talk show. *Slovo a slovesnost*. 2012, roč. 73, č. 4, s. 268.

⁹⁰ HOFFMANNOVÁ, Jana. Projevy taktu (a beztaktnosti) v televizních rozhovorech. *Slovo a slovesnost*. 1994, roč. 55, č. 3, s. 195.

⁹¹ ČMEJRKOVÁ, Světa a Jana HOFFMANNOVÁ. *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2011, 491 s. Lingvistika (Academia). ISBN 978-80-200-1970-7, s. 279.

4.2 Všechnopárty

Talk show *Všechnopárty* se začala vysílat 24. listopadu v roce 2005 taktéž na prvním programu České televize. Pořad je v programu dodnes jedenkrát týdně a jeho stopáž se pohybuje kolem 42 minut. Už několik let je nasazen do pátečního večerního programu, částečně se tak překrývá s *Talk show Jana Krause* na FTV Prima – tvoří tak jistou konkurenci. Pořad moderuje Karel Šíp.

Všechnopárty na rozdíl od *Uvolněte se, prosím* není tradiční talk show západního formátu. Jde spíše o její českou verzi. „*Název Všechnopárty odpovídá stylu pořadu. Ptá se na všechno v rámci daného tématu a slovo párty plní funkci nevázané zábavy, během které je všechno povoleno.*“⁹² Tak zní oficiální charakteristika pořadu. *Všechnopárty* začíná úvodní znělkou, kde většinu obrazu zaujímá moderátor, kterého kamera snímá zhruba po ramena. Kolem Karla Šípa se pak pohybují různé animované předměty (symboly) jako například srdce, peníze nebo jídlo. Úvod by měl charakterizovat, že se v show opravdu probírají všechna možná témata. Celá znělka trvá dvacet vteřin a po ní přichází moderátor do divadla Semafor, kde jsou přítomni i tleskající diváci.

Show je koncipována způsobem, kdy každý díl nabízí divákům jedno téma. Těmi byly v minulosti například *Koníčky slavných*, *Muzikanti*, *Sběratelé cen* nebo třeba *Hokejové legendy*. Téma dílu popisuje moderátor hned po příchodu ve svém stand – up projevu. Uvádí ho často nějakou zábavnou historkou, vtípem nebo i trochu vážnějším úvodním slovem. To volně přechází k představení prvního hosta, který vzápětí přichází za Šípem na pódium. Několik minut zde pak v rámci rozhovoru mluví. Stejně jako v předchozí talk show, i zde se vystřídají celkem tři hosté, kteří na pódium přicházejí postupně. Opět jde o veřejně známé osobnosti především z kulturního, politického nebo sportovního života. Do pořadu jsou zvány osobnosti, které mají k danému tématu nějakým způsobem vztah a zároveň s nimi odborník na slovo vzatý.⁹³

4.2.1 Moderátor Karel Šíp

Karel Šíp rozhodně nepatří mezi moderátory typu Davidu Lettermana, do kterého se stylizuje Jan Kraus. Svému hostu dává přiměřený prostor a pokládá mu řadu zvědavých otázek. Pasuje se role jakéhosi sympatického neználka, což je často odměňováno smíchem a potleskem diváků. Zde nacházím jistou inspiraci u známého amerického moderátora Larryho

⁹² Česká televize. *Česká televize* [online]. 2012 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: [Http://www.ceskatelevize.cz/porady/10090925908-vsechnoparty/](http://www.ceskatelevize.cz/porady/10090925908-vsechnoparty/).

⁹³ Tamtéž.

Kinga, jehož talk show *Larry King Live* vysílá televize CNN už od roku 1985.⁹⁴ A právě Larry King vystupuje podobně jako Karel Šíp, který přes svůj milý přístup zvládá i velmi vtípně glosovat vyprávění pozvaných hostů a vše prokládat vlastními zážitky a historkami souvisejícími s daným tématem. Karel Šíp je zároveň velmi taktním moderátorem. To dává najevo i častým pokyvováním hlavy, pokud mluví jeho konverzační partner. Tento signál značí, že svého hosta „sleduje, rozumí mu, povzbuzuje ho k pokračování v řeči.“⁹⁵

Karel Šíp patří mezi moderátory, kteří jsou u diváků velmi populární. Na první pohled velmi nenápadný postarší muž, přesto má jeho talk show na české podmínky vysokou sledovanost (v současné době pravidelně přes milion diváků, *Show Jana Krause* méně než 900 tisíc diváků⁹⁶). Šíp je oblíbený zejména u staršího publika, je protagonistou jemného humoru a dokáže si sám ze sebe udělat legraci, rozhodně ale není typem moderátora, který by své hosty nutil odpovídat na nepříjemné či kontroverzní otázky.⁹⁷

Prostor je v talk show *Všechnopárty* koncipován tak, že moderátor pořadu sedí u malého konferenčního stolku a kolem jsou tři pohodlná křesílka pro jeho hosty. Zajímavé je, že účastníci nesedí proti sobě, ale spíše bokem k sobě tak, aby se částečně dívali na sebe a částečně na diváky. Podle Jany Hoffmannové je tato pozice, kdy mezi sebou zaujímají host a moderátor úhel zhruba 30 – 60 stupňů mnohem příjemnější jak pro ně oba, tak i pro diváky. Tato situace umožňuje přirozenější pozici, větší uvolnění a i gestikulace se díky tomu stává bohatší, protože účastníci rozhovoru nejsou omezováni například stolem. Celá tato situace je pak samozřejmě obrazově zajímavější pro kameramana i pro diváky v sále či u televizních přijímačů.⁹⁸

Stejně jako v předchozím případě pořad těží z improvizace. Karel Šíp ji perfektně ovládá, je však znát, že je na svého hosta připraven. Často sice předstírá nechápavého, ale své otázky cílí velmi přesně. Moderátor využívá v pořadu hovorovou češtinu. Ta se skvěle hodí do uvolněné atmosféry show, vše navozuje zdání spontánnosti a bezprostřednosti. Redaktorův styl komunikace pak působí, jako by improvizoval. Šíp se tak navíc skvěle stylizuje do jakéhosi přítele, starého známého, který si chce jen nezávazně popovídat.

⁹⁴ *Csfd: Česko-Slovenská filmová databáze* [online]. 2001 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/253542-larry-king-live/>.

⁹⁵ HOFFMANNOVÁ, Jana. Projevy taktu (a beztaktosti) v televizních rozhovorech. *Slovo a slovesnost*. 1994, roč. 55, č. 3, s. 199.

⁹⁶ Pátek: Lidové noviny. Praha: MAFRA, 2013, roč. 2013, č. 7. ISSN 1213-1385, s. 14.

⁹⁷ Tamtéž, s. 14.

⁹⁸ Tamtéž, s. 14.

4.3 Na plovárně

Třetím a zároveň posledním pořadem, kterým se v této práci zabývám, je talk show *Na plovárně*. Pořad byl uveden poprvé 14. ledna 1999 v *České televizi* a běží doposud. Moderuje jej Marek Eben. Stopáž pořadu činí 22 minut, sám rozhovor ale může trvat nepoměrně déle – talk show totiž, stejně jako dvě předchozí, běží ze záznamu.

Původně se pořad natáčel v prostorách pražské „občanské plovárny“, díky níž také získal svůj název. Dnes se však již natáčení odehrává v prostředí pražského klubu Avion.⁹⁹ Jak už jsem ale zmiňovala na předchozích stránkách, natáčení se často odehrává například v hotelových pokojích či kavárnách, kde se moderátor setkává se svými hosty. Talk show *Na plovárně* překročila v roce 2011 pět set dílů. Navzdory velmi dlouhé vysílací době si pořad drží stabilně vysokou diváckou oblibu. Nejoblíbenější díly měly sledovanost přes 800 tisíc diváků. Mimo to se talk show pravidelně umísťuje v nominacích divácké ankety ceny TýTý.¹⁰⁰

Diskusní pořad začíná 25 vteřinovou animovanou znělkou, na níž pluje po Vltavě parník kolem plovárny. Na konci znělky z lodi skáče muž, jenž symbolizuje moderátora Marka Ebena, šipku do vody. Následuje střih do studia a pořad začíná. Nyní je v záběru moderátor, který nejdříve pozdraví diváky a pak nám během zhruba minuty vylíčí, kdo je dnes hostem pořadu.

Talk show *Na plovárně* se od předchozích dvou zmiňovaných velmi výrazně vymezuje hned v několika rovinách. Zásadním rozdílem je například to, že natáčení neprobíhá před diváky. Jde o rozhovor Marka Ebena a jeho pozvaného hosta a diváckou složku zde tvoří pouze televizní diváci. Další změnou je i to, že v pořadu figuruje jen jeden host. Je tedy logické, že dostává více prostoru než hosté v předchozích dvou talk show. Rozhovor tak může jít více do hloubky, nezabývat se tématem pouze povrchně, což předchozí formáty neumožňují. I skladba hostů je o trochu jiná. Zatímco do *Uvolněte se, prosím* a *Všechnopárty* zavítala řada stejných hostů, zde tomu tak není. První dvě talk show si zvou hlavně osobnosti české kultury, sportu nebo politiky; Marek Eben má spíše hosty světového formátu. Díky tomu, že mluví perfektně anglicky, může si dovolit vést rozhovor s lidmi z celého světa a neomezovat se tlumočením, které by bylo zdoluhavé. Moderátor má navíc takové kouzlo osobnosti, díky němuž do show *Na plovárně* zavítal už například Dalajláma, Bill Gates nebo

⁹⁹ Česká televize. *Česká televize* [online]. 2012 [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1093836883-na-plovarne/6283-o-poradu/>.

¹⁰⁰ Česká televize. *Česká televize* [online]. 2012 [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1093836883-na-plovarne/6278-500-vydani-poradu/>.

třeba spisovatel Robert Fulghum. Tedy opravdu světové ikony, jimiž se nemůže chlubit žádný jiný pořad v České republice.

4.3.1 Moderátor Marek Eben

Pokud bychom pořad *Na plovárně*, jakožto talk show, porovnali s klasickým typem americké late night show, zjistíme, že jde v podstatě o naprosto kontrastní druh tohoto typu pořadu. Marek Eben není typem baviče ve smyslu Davida Lettermana ani Larryho Kinga. Jeho pořad nevyvolává v divákovi salvy smíchu jako předchozí dvě talk show. To je dáno samozřejmě samotnou koncepcí pořadu. Zatímco u *Všechnopárty* a *Uvolněte se, prosím* převažuje typ otázek, které se snaží zjistit co nejvíce o povaze hosta, zde převažují otázky, jejichž odpovědi mají vysokou informativní hodnotu. Respektive například u Jana Krause se o hostu dozvídáme, jak zvládá reagovat na kontroverzní otázky, či jak se vypořádá se situací, která zasahuje do jeho soukromí. U Marka Ebena se pak spíše dozvídáme, co dělá host za práci, jaké má koníčky, či co plánuje v budoucnosti.

Marek Eben patří ve svém oboru k moderátorské špičce. Kromě pořadu *Na plovárně* moderuje i řadu jiných pořadů a akcí. Mimo to je i skvělým hercem a hudebníkem. Jde o moderátora, který proslul svým laskavým humorem a schopností velmi rychle reagovat. „*Marek Eben je typem moderátora kultivovaného, intelektuálního, vtipného. Jeho humor je decentní, laskavý a nikdy nevkusný nebo plytký, tím méně obhroublý.*“¹⁰¹

Moderátor dává v této show svým hostům opravdu velký prostor. U talk show *Uvolněte se, prosím*, může mít divák občas pocit, že jde o sebezprezentaci moderátora Jana Krause, protože intervenovaným osobám často skáče do řeči a „mluví za ně“. Ne tak v tomto případě. Marek Eben nechává svého hosta mluvit a citlivě položenými otázkami mu dává prostor, aby mluvil o tématech, která jsou mu blízká a příjemná. „*...rozhovor tak dává poměrně jasný a plastický obraz o životě a práci pozvané osobnosti a působí uvolněně.*“¹⁰²

V tomto typu rozhovoru tak vlastně velmi často host sám určuje, jakým směrem se bude rozhovor vyvíjet. Moderátor mu nechává prostor mluvit o pro něho příjemných oblastech a nepokládá žádné (ve většině případů) záludné otázky. „*Zdárný průběh rozhovoru je anticipován tím, že moderátor dává najevo svou ochotu naslouchat, vyslovovat zájem a poskytovat očekávané emoce, včetně překvapení, pobavení a úcty.*“¹⁰³ To dává Marek Eben najevo souhlasným přitakáváním, úsměvy a pozorným poslechem hosta.

¹⁰¹ ČMEJRKOVÁ, Světlá a Jana HOFFMANNOVÁ. *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2011, 491 s. Lingvistika (Academia). ISBN 978-80-200-1970-7, s. 265.

¹⁰² Tamtéž, s. 265.

¹⁰³ Tamtéž, s. 266.

Jazyk, který moderátor v tomto případě využívá, je v zásadě formou spisovné češtiny. Jde o kultivovanější verzi než v předchozích dvou případech, kde se setkáváme spíše s češtinou nespisovnou. Moderátor se snaží užívat spisovné koncovky u sloves – nezakončuje tedy klasickým „-ej(t)“. Nesetkáme se ani příliš s přidáváním písmena „v“ před slova začínající na „o“ (např: voni, vokno, votravovat,...). Moderátor se však neubrání používání slovních vycpávek, nedokončování vět či užívání špatných rodových koncovek. Což ale, stejně jako u jiných talk show, přidává na pocitu, že jde o neformální rozhovor, jenž tento formát pořadu vyžaduje.

4.4 Dílčí závěr

Každá ze jmenovaných talk show je jiná. Jinou ji dělá struktura pořadu, jinou ji dělá její moderátor. Řada prvků je však společná. Například právě způsob užití češtiny. *„Sledovanost těchto pořadů svědčí o tom, že stoupá prestiž spontánní řeči, s její bezprostředností, živostí a vřelostí, a divácká přízeň věnovaná pořadům předvádějícím konverzační mistrovství zpětně tuto prestiž podporuje.“*¹⁰⁴

Můžeme v tomto případě sledovat zajímavý trend. Veřejnoprávní televize (rádio,...) byla dříve spojována s formálním spisovným projevem. V současnosti však sledujeme jisté jazykové uvolnění a běžná mluva už tak není pouze záležitostí talk show a jiných diskusních pořadů, ale dostává se i do zpravodajství. *„Ruší-li média hranici mezi veřejným a neveřejným a vtahují-li do svého prostoru diskursivní praktiky spjaté s odhalováním soukromí, vtahují do svého prostoru i jazyk užívaný v privátních rozhovorech.“*¹⁰⁵ Talk show však v tomto stále zůstává jistým průkopníkem a možná také tím, kdo posouvá hranice neformálnosti na veřejnoprávních televizních stanicích.

Zajímavé je pak také to, že ač každá ze zmiňovaných tří show běží na televizních obrazovkách v řádu několika let, v podstatě nedošlo k žádnému posunu formátu pořadu. Například i talk show *Uvolněte se, prosím*, která je nyní uváděna na jiné televizi, zůstala beze změny. Jakási konzervativnost, stejný model, jsou v tomto případě diváky vítány. Ostatně to, že tyto pořady běží už tolik let, není v cizině žádnou zvláštností. V úvodu zmiňovaná late night show Davida Lettermana je ve Spojených státech uváděna se stejnou úspěšností už více než dvacet let.¹⁰⁶ A podobně je na tom i řada dalších talk show v Americe. Pokud současný

¹⁰⁴ *Jazykovědné aktuality: Informativní zpravodaj českých jazykovědců*. Praha: Jazykovědné sdružení při ČSAV, 2008, XLV, 3. a 4. ISSN 1212-5326, s. 76.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 77.

¹⁰⁶ *Csfd: Česko-Slovenská filmová databáze* [online]. 2001 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: [Http://www.csfd.cz/film/150118-nocni-show-davida-lettermana/](http://www.csfd.cz/film/150118-nocni-show-davida-lettermana/).

trend oblíbenosti diskusních pořadů neopadne (a nic tomu zatím nenapovídá), můžeme očekávat, že i my se v této oblasti přiblížíme Spojeným státům – tedy že talk show bude v televizním programu více a budou dávány třeba i několikrát do týdne.

5 Analýza konkrétních spisovatelů

Spisovatelé nejsou až tak častými návštěvníky talk show. Je to dáno jednak tím, že spisovatelů není v České republice mnoho, a pak také tím, že ne všichni jsou do televize pozváni a ne všichni toto pozvání přijmou. V případě této bakalářské práce považuji za spisovatele člověka, který se žíví především jako spisovatel – tedy je to jeho hlavní zdroj obživy. Což znamenalo vyloučit řadu lidí, kteří jsou sice spisovatelé, ale ve známost vešli spíše díky jiným profesím. Jako například Karel Hvížďala, jenž je hlavně novinářem, nebo Josef Klíma, kterého považuji také spíše než za spisovatele za novináře. A několik dalších osobností.

Podmínkou výběru bylo také to, aby šlo o českého spisovatele. Například v talk show *Na plovárně* vystoupilo několik světoznámých spisovatelů (Robert Fulghum, Terry Pratchett nebo například Michael Cunningham), ty jsem však do analýzy nezařadila. Mezi podmínky jsem přidala i to, aby analyzovaný spisovatel vystupoval minimálně ve dvou posuzovaných talk show (žádný nevystupoval ve všech třech). Považuji to za vhodné kritérium, podle kterého posoudím, jak rozdílně dopadne ten samý spisovatel ve dvou různých pořadech. Zároveň beru v úvahu i to, že čím vícekrát spisovatel na České televizi vystoupil, tím spíše můžeme hovořit o jeho mediálním obrazu (v rámci talk show). Neméně důležitý je pak fakt, aby bylo video dostupné ve videoarchivu České televize.¹⁰⁷ Některé, zvláště starší díly pořadů, totiž již dohledat nelze, ač by jinak spisovatel vyhovoval všem zmíněným kritériím.

Po uvážení všech podmínek zbylo přesně pět současných českých spisovatelů, kterými se budu moci zabývat. Jsou jimi: Václav Cílek, Ivan Klíma, Barbara Nesvadbová, Halina Pawlovská a Michael Viewegh. Tato pětice zároveň patří mezi současné české komerčně nejúspěšnější spisovatele. Každý z nich má na svém kontě hned několik knih a každý z nich se veřejně profiluje povoláním spisovatel, ač může působit i na jiných pozicích.

5.1 Kritéria hodnocení

Pětici vybraných českých spisovatelů bych chtěla posuzovat podle několika kritérií, která jsem se snažila charakterizovat už v předchozích kapitolách. Důraz budu pokládat tedy zejména na: **vzhled a oblečení, gesta, kontakt s diváky, jazykový styl, nálada a atmosféra rozhovoru, téma komunikace.**

¹⁰⁷ Všechny přepisy rozhovorů jsou pořizovány z videí dostupných ve videoarchivu České televize. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/>.

Vzhled a oblečení: V tomto případě budu hodnotit jak hosta, tak i moderátora, neboť moderátor svým vzhledem udává tón pořadu, což by měl host akceptovat a svým vzezřením se tak minimálně přiblížit formátu pořadu. Vzhled pak tedy budu hodnotit na jednoduché škále od *příliš formální* po *nevhodný ležérní*. Mimo to zahrnuji i tzv. *zvláštnosti*, čímž se rozumí různé výstřelky či neobvyklosti, či jednoduše věci, které mě jako diváka upoutaly.

Gesta: Gesta hosta posuzuji v tabulce na škále *velká – střední – malá* a pak je také konkrétně rozepisuji a uvádím, co zřejmě znamenala. Velkými gesty rozumím velmi výraznou gestikulaci (například mávání rukama kolem sebe), malými pak drobná gesta (jako například poklepávání prsty). Není samozřejmě výjimkou, že host užívá více druhů gest. V této tabulce hodnotím pouze gestikulaci hosta, není důležité, jak vystupoval moderátor.

Kontakt s diváky: Zajímá mě, jednak zda host reagoval na diváky verbálně a pak také jeho neverbální reakce – například zda se díval jejich směrem, byl k nim natočen, apod. U pořadu *Na plovárně*, kde diváci nejsou fyzicky přítomni, toto však hodnotit spíše nelze.

Jazykový styl: U jazykového stylu se snažím ohodnotit, jakou češtinou se host i moderátor vyjadřovali. Pohybuji se na škále *spisovná čeština – spisovná hovorová čeština – nespisovná čeština – nespisovná čeština nářeční*. Nelze přesně stanovit, jakým stylem spolu osoby mluví, jde spíše o poukázání na hlavní rys jejich projevu. Zároveň se pak konkrétně rozepisuji o tom, jak se přichozí host vyjadřoval. Zda například používal nějaká typická slova, či jaká úskalí jeho projev nesl.

Nálada a atmosféra rozhovoru: Jde o mé subjektivní posouzení toho, v jakém duchu se rozhovor nesl. To se pak snažím doložit na konkrétních otázkách a odpovědích.

Téma komunikace: Poslední kritérium, kterým se v rozhovoru zabývám, je celkové téma interview. V připravené tabulce mám dohromady devět různých hodnot, které představují téma, na něž míří otázka moderátora. Hodnotím pouze styčné otázky rozhovoru, tzv. doplňovací či rozšiřující původní otázku do analýzy nezařazuji. K typu otázky následně přiřazuji její číselnou hodnotu – tedy počet otázek, které moderátor na konkrétní téma svému hostu položil. Vše pak dokládám přepisem části rozhovoru, který můj postup potvrzuje.

5.2 Václav Cílek

Václav Cílek zavítal do talk show *Na plovárně* 21. 9. 2006 a do *Všechnopárty* 29. 10. 2010. I když je tento host známý geolog a klimatolog, zařazuji ho mezi zkoumané spisovatele. Na svém kontě má už totiž více než dvacet knih, a i ve zmíněných talk show byl představen jako spisovatel. Od teď ho budu značit iniciálami VC, moderátora talk show *Na plovárně* ME a moderátora *Všechnopárty* KŠ.

5.2.1 Vzhled a oblečení

Tab. 1 Vzhled a oblečení - Václav Cílek, Marek Eben, Karel Šíp

	Na plovárně		Všechnopárty	
	VC	ME	VC	KŠ
Příliš formální				
Formální				X
Ležerní vhodné		X		
Ležerní nevhodné	X		X	
Zvláštnosti			Trekové sandále a ponožky	

V diskusním pořadu *Na plovárně* má na sobě VC černé tričko a zřejmě šortky, protože je vidět jeho odhalené koleno. Působí upraveným dojmem, nicméně krátké kalhoty se do pořadu příliš nehodí. ME si oblékl tmavě modré polo tričko s červenými pruhy.

Do *Všechnopárty* zvolil VC šedou mikinu, béžové plátěné kalhoty a v neposlední řadě trekové sandále, ve kterých měl šedivé ponožky. KŠ byl oblečen tradičním způsobem – antracitový oblek a černobílá pruhovaná košile. VC tedy svým vzhledem do formátu nezapadal a na první pohled působil rušivě.

5.2.2 Gesta

Tab. 2 Gesta - Václav Cílek

	Na plovárně	Všechnopárty
Velká	X	X
Střední	X	X
Malá		

Gestikulace VC je poměrně výrazná. Jeho gesta doplňují to, co říká – často například vypočítá, naznačuje ve vzduchu obrysy věcí, o kterých mluví, napodobuje proudění vzduchu, vrásnění a podobně. Typickým gestem je také tzv. stříška. Tedy spojení rukou s nataženými prsty, které míří nahoru. Toto gesto značí sebejistotu a sebedůvěru, gesto, které podtrhuje pravdivost slov. Pokud VC poslouchá moderátora, často si podepírá bradu – vyjadřuje tím zájem o to, co říká komunikační partner. VC se také téměř neustále usmívá, hovoří s velkým

zapálením a jeho mimické výrazy i další gesta jsou veskrze pozitivní. V obou pořadech byla gesta obdobná.

5.2.3 Kontakt s diváky

Chybí v obou případech.

5.2.4 Jazykový styl

Tab. 3 Jazykový styl - Václav Cílek, Marek Eben, Karel Šíp

	Na plovárně		Všechnopárty	
	VC	ME	VC	KŠ
Spisovná čeština	X			
Spisovná hovorová čeština	X	X	X	X
Nespisovná čeština				X
Nespisovná čeština nářeční				

VC se vyjadřuje spisovně, občas se do hovoru promítají nespisovné tvary slov. Co však stojí za zmínku je stavba vět. VC má poměrně pevný slovosled, výstavbová linie věty není rušena častými odbočkami, jak to bývá zvykem u mluvených projevů. Ač jde o spontánní rozhovor, jazykový styl VC působí poměrně připraveně.

VC: (...) První velký faktor je člověk, mentalita, spiritualita, kultura. Protože kultura je to, kolik věcí spotřebováváme, kultura je také to, kolik máme automobilů. Kultura je pocit respektu vůči třeba stromům, nebo velrybám nebo jiným zvířatům. To je první věc. Druhou věcí jsou právě klimatické změny a změny prostředí. Doopravdy měníme klima planety, to znamená v některých místech, jak už jsme se o tom bavili, ty změny budou. Katastrofické, jindy neutrální, na několika místech budou pozitivní. Takže klimatické změny – druhý faktor. A třetí faktor změn společnosti pravděpodobně budou ceny energie. (...)

Při rozhovoru s KŠ, který tíhne spíše k hovorovému vyjadřování, se i VC přibližuje více tomuto stylu. Což bývá obvyklé – lidé se přizpůsobují různým prostředím.

5.2.5 Nálada a atmosféra rozhovoru

- Na plovárně

Host, kterého si pozval ME do svého pořadu tentokrát, je doslova nabitý pozitivní energií. A to se odráží i na jeho odpovědích, které jsou uvolněné a velmi vstřícné. Na VC je vidět, že o své práci i životě vypráví opravdu rád. Nejeví žádné známky nervozity. Zároveň mu není cizí ani jemné vtipkování:

ME: *Když si představíme, jak dlouho naše planeta vznikala...*

VC: (skáče do řeči) *Hrozně rychle, hrozně rychle.* (směje se)

ME: *No tak ve vašem čase geologickém...* (směje se)

- Všechnopárty

Hned v úvodu si oba intervenující ujasňují své role, kdy se VC zcela vážně ptá, jak má vůbec tento pořad vnímat:

KŠ: *Ale ne... Tak pane doktore, tak nám to teďka řekněte. Co se to s tou zeměkoulí děje, například u nás ty povodně. U nás je to aktuální, to jako už nejsou povodně jednou za rok, to už jsou jednou za měsíc skoro povodně. Teďka poslední dobou shodou okolností pořád na stejném místě, severní Čechy, jak nám to vysvětlíte?*

VC: *Víte co mě zarazí? Já vlastně nevím, jestli jsem v Semaforu na nějakým jako humoristickým pořadu, mně to přijde, jako kdyby Marie Antoinetta svolala své poddané a řekla: teď se budeme bavit o gilotině, ale vesele.* (smích publika, nechápavý výraz KŠ)

KŠ: *Vyložte si to, jak chcete, ale my se chceme dozvědět, co se to děje? Vždyť se svět zbláznil!*

V tomto případě byl tedy hovor mnohem uvolněnější. Ač se diskutovalo o podobných tématech jako v talk show *Na plovárně*, byla zprostředkovávána mnohem méně odborně a s jistou nadsázkou. KŠ se naprosto vžil do role nechápajícího a udiveného moderátora a VC mu tak s úsměvem odpovídal i několikrát za sebou na ty samé otázky. Rozhovor měl spád a reakce obou byly ve většině případů krátké a vtipné.

VC: (...) *Teďka žížala se ukazuje, že to je sociální zvíře, že má určitou hierarchii. To je zajímavý!*

KŠ: *Žížala je sociální zvíře???* (udivený výraz)

VC: *Jo, jo, jo. Žížaly nejsou individualisti, žížaly prostě maj jako sociální hierarchii, třeba.*

KŠ: *Cítění sociální, třeba.*

VC: *To nevím, jo, jako, ale scházej se.*

KŠ: *Žížaly se někde scházej???* (velmi udivený výraz)

VC: *Jo, jo, jo, jo, jo.* (usmívá se)

KŠ: *A tam choděj ty rybáři. Tam co se scházej ty žížaly.* (smích a potlesk diváků) *Ty zase nemaj to sociální citění.* (Smích a potlesk diváků)

5.2.6 Téma komunikace

Tab. 4 Téma komunikace - Václav Cílek

	Na plovárně	Všechnopárty
Otázky týkající se profese		
Otázky týkající se napsaných děl	1	
Současná práce – rozdělaná, hotová		
Osobní život, kariéra	5	1
Povaha, vlastnosti	3	
Společenské, kulturní, politické dění	4	1
Nevhodné/bulvární otázky		
Plány do budoucna		
Jiné otázky	5	18

• Na plovárně:

Jakožto odborníka na geologii a klima se ME táže VC zhruba ve třetině případů na tato témata. VC se nesnaží mluvit příliš učeně, ale spíše tak, aby ho pochopil i běžný divák.

VC: (...) ...představte si třeba, kdyby na celém území české republiky klesly srážky o dvě stě milimetrů. Tak střední Čechy nebo Žatecko se okamžitě přesunou ze zóny lesa do zóny stepi. A když na Ostravsku klesnou srážky o dvě stě milimetrů, tak se nestane vůbec nic, tam je průměr třeba až nějakých osm set milimetrů za rok, takže bude šest set a bude jenom Ostravsko o

něco sušší...

Kromě toho ME zajímá také dětství a to, jak se vlastně VC ke své profesi dostal. Ač jsou odpovědi VC jinak poměrně dlouhé, o svém osobním životě mluví stručně:

ME: *Váš otec je geolog, že? Nikdy jste neuvažoval o jiné profesi?*

VC: *Já nevím, jak se tohleto vlastně stalo... Já jsem hrozně rád sbíral kameny, tedy jako dítě, takže nějakým takovýmhle způsobem jsem u toho zůstal.*

Moderátor se samozřejmě také nezapomíná zmínit o spisovatelské kariéře VC. Vyjadřuje dokonce k jeho knihám svůj osobní obdiv a dává najevo, že je četl, což host přechází úsměvem.

- **Všechnopárty:**

V tomto díle byla v podstatě jediná dvě témata, kolem kterých se vše točilo. A sice: povodně a žížaly. Proto také převážná většina otázek mířila do políčka „jiné“. Rozhovor měl naprosto minimální informační hodnotu. KŠ působil dojmem, že s pojmem geologie není příliš obeznámen, a tak jeho otázky byly spíše banální. Neustále se například ptal na již zmíněné žížaly:

KŠ: *Žížaly dělaj díry do země, ale špatně, málo... čím to je, že sou dneska žížaly tak líný? Zkoumá to někdo?*

KŠ: *Nemohli by sme je nák rozmnožit, aby bylo víc děr? Daj se množit žížaly?*

KŠ: *No já nevím, jak u žížaly poznám samičku, jak žížaláka?*

Kromě toho se samozřejmě zajímal o klima a geologii, VC ale v podstatě nikdy nedostal možnost rozhovořit se o tématu do hloubky. Vše bylo spíše na humorné úrovni.

KŠ: *...A dyť padaj i ty termíny stoletá voda. Ne jednou za sto let! Já nevím teda přesně, co znamená stoletá voda, ale...*

VC: *Stoletá voda je tak velká, že chodila jednou za sto let a to je dneska už jako úplně chybněj termín...*

KŠ: *Samozřejmě! To sem chtěl slyšet! Já si to taky myslím. Chybněj termín! (Míří na VC prstem)*

VC: *No ne, ale to je jako důležitý, aby se tohleto obecně vědělo, protože pak lidi mají pocit, ano prošla stoletá voda, další bude za sto let.*

KŠ: *Sto let bude klid! Máte nějakou prognózu pane doktore? Aspoň trošku?*

VC: *Máte nějakou prognózu pro ekonomiku nebo politiku? To je na dalších třicet let. (směje se)*

KŠ: *Ne, to už vůbec ne... ale vo to... heled'te se předpovědi... (kyne rukou na VC, aby odpověděl)*

VC: *Ano, ano... Rozumíte. Já chci zpochybnit všechny předpovědi. Nebo většinu. Ale nicméně teda. U těch povodní. Co funguje. Když si vezmete historický záznamy, a znáte, jak často chodily povodně za posledních pět set let. Oni jsou dobře zaznamenaný v kronikách...*

5.2.7 Dílčí závěr:

Ač byl v obou interview VC představen jako spisovatel, v podstatě ani jeden z moderátorů toto téma příliš nerozvíjel. Stejně tak padalo minimum otázek na spisovatelovo soukromí nebo jeho rodinný život. Otázkou dětství se mírně zabýval ME, ve *Všechnopárty* však nebylo soukromí zmíněno vůbec. Což je svým způsobem zajímavé, protože jde mezi ostatními spisovateli o naprostou výjimku. Absence otázek na tato témata svědčí o tom, že VC je natolik výrazná osoba na poli geologickém a klimatickém, že jiné otázky než na tuto látku, se snad moderátoři ostýchají podávat. KŠ chtěl mít rozhovor lidovější, proto také pokládal banálnější otázky. Podařilo se mu tím dostat hosta do pozice vtipálka, který dokázal hosty bavit víc než zdánlivě humorné otázky moderátora, jež se týkaly rozmnožování žíhal. Je tedy zřejmé, že VC dokáže hovořit na odborné úrovni, čemuž odpovídají i využití jazykové prostředky, tak i na úrovni běžného rozhovoru

5.3 Ivan Klíma

Spisovatel Ivan Klíma byl 14. 1. 2001 hostem talk show *Na plovárně*. Téměř o deset let později, 19. 3. 2010 pak přijal pozvání do talk show Jana Krause *Uvolněte se, prosím*. Spisovatele Ivana Klímu nyní označuji pro zjednodušení iniciálami IK, moderátora Marka Ebena ME a moderátora Jana Krause JK.

5.3.1 Vzhled a oblečení

Tab. 5 Vzhled a oblečení – Ivan Klíma, Marek Eben, Jan Kraus

	Na plovárně		Uvolněte se, prosím	
	IK	ME	IK	JK
Příliš formální				
Formální				X
Ležerní vhodné	X	X		
Ležerní nevhodné			X	
Zvláštnosti	Rozcuchané vlasy			

V pořadu *Na plovárně* má na sobě IK světlé sako a černé tričko, k tomu poměrně neupravené, rozcuchané vlasy. ME si oblékl modrou košili a přes ni černý svetr na zip. Oba na sobě mají méně formální oblečení, které zapadá do konceptu pořadu. Do talk show *Uvolněte se, prosím* si IK oblékl volné hnědé kalhoty, hnědý svetr volnějšího střihu, světle meruňkovou košili a hnědé boty sportovního vzhledu. JK má na sobě černý oblek, tmavě modrou košili a společenské obutí. Vzhled obou mužů působí poněkud kontrastně, IK má na sobě až příliš neformální oblečení, ve kterém působí nevhodně oproti JK.

5.3.2 Gesta

Tab. 6 Gesta – Ivan Klíma

	Na plovárně	Uvolněte se, prosím
Velká	X	
Střední	X	X
Malá		

V pořadu *Na plovárně* je IK zpočátku nesmělejší a používá „pouze“ středně velká gesta. Po úvodní nervozitě používá větší a výraznější gesta. Jeho gestikulace působí přirozeným a uvolněným dojmem. V talk show *Uvolněte se, prosím* můžeme u IK spatřit středně velká gesta. Což je způsobeno zejména posazením, které mu neumožňuje výraznější gestikulaci. V tomto pořadu pokládá JK hostu řadu otázek, na které musí IK hledat poněkud déle odpověď – nervozita se projevuje škrábáním se ve vlasech a na spáncích. Vzpomínání na

minulost se zase projevuje „díváním se dálky.“ Typická gesta: Častý úsměv; škrábání se ve vlasech nebo na nose, pokud přemýšlí; hraní si s brýlemi; výrazná gestikulace levou nebo pravou rukou; velká gesta, pokud se snaží vysvětlit něco složitějšího.

5.3.3 Kontakt s diváky

Chybí v obou případech.

5.3.4 Jazykový styl

Tab. 7 Jazykový styl – Ivan Klíma, Marek Eben, Jan Kraus

	Na plovárně		Uvolněte se, prosím	
	IK	ME	IK	JK
Spisovná čeština	X			
Spisovná hovorová čeština	X	X	X	X
Nespisovná čeština				X
Nespisovná čeština nářeční				

IK se v komunikaci *Na plovárně* snaží užívat spisovné češtiny s dodržováním správných jazykových norem. Přesto pokud začne mluvit rychle, nebo se snaží něco vysvětlit, tíhne k hovorové češtině. Při mluvení se občas mírně zadržává a zdvojuje slova. ME oproti němu užívá hlavně hovorové češtiny. V pořadu *Uvolněte se, prosím* se v úvodu snaží mluvit IK spisovnou češtinou. Zřejmě ale pod vlivem JK, který hovoří hovorovou a spíše až nespisovnou češtinou, má sklon také k češtině hovorové.

5.3.5 Nálada a atmosféra rozhovoru

- Na plovárně

ME hned v úvodu vyjadřuje velký respekt k pozvanému hostu. Snad právě proto jsou zpočátku jeho dotazy poměrně nesmělé a zároveň si jimi zjišťuje, zda má IK rád pozornost médií.

ME: *Pane, Klímo, pletu se, když řeknu, že mám pocit, že nemáte rád moc pozornost? (usmívá se)*

IK: *Je pravda, že já jsem člověk, který nerad chodí do hospod, nerad je mezi lidma. Na druhé straně, když třeba jedu metrem nebo tramvají a najednou mě někdo osloví a říká, třeba jenom: „mě se moc líbí, co píšete, děkuji vám,“ tak mě to samozřejmě potěší. Zvláště když jsou to mladí lidé. Když vidím, že ještě další generace mě čtou.*

ME: *Ale vy nepatříte k těm, kdo třeba nikdy neposkytne interview, třeba pro noviny?*

IK: *Né, naopak. Já to mám ještě z dob předrevolučních, kdy za mnou chodili novináři západní, tak jsem to považoval za takovou od nich, jaksi, téměř gesto dobré vůle, které mně pomáhalo přežít v pocitu, že teda přeci jen ten svět není úplně absurdní. Takže jsem k nim začal chovat úctu. A od té doby se tedy vůči novinářům chovám vstřícně. (usmívá se)*

V prvních minutách působí nesměle i IK. Po úvodních otázkách ale nervozita opadá, což se projevuje i na čím dál výraznější, již zmiňované gestikulaci. Mezi hosty panuje po celou dobu příjemná, úsměvná nálada. Moderátor je perfektně připravený, orientuje se a reaguje i na historické souvislosti, což IK souhlasně kvituje.

Lehká disharmonie, respektive názorový nesouhlas, přichází pouze na několik okamžiků:

ME: *Vy ste to napsal ještě radikálněji. Vy ste napsal, že „míra té bolesti je přímo úměrná té míře štěstí.“ To mě vyděsilo. Protože já už si relativně dost dlouho připadám být hodně šťastný člověk a když jsem si to přečetl, tak jsem si říkal „propánakrále, jestli to platí tak, jak to pan Klíma napsal, tak to mě teda ještě čekají hezký věci.“*

IK: *Já myslím, že jste měl taky v životě trápení, ne? (usmívá se)*

ME: *No já nevím. Tak mě to tak přijde... Přijde mi to v dost značném nepoměru.*

IK: *Aha.(chápavě) Ono záleží na způsobu prožívání. (dále mluví o tom, jakým způsobem prožíval pobyt v Terezíně a obhájí myšlenku, kterou napsal)*

V tomto případě nejde samozřejmě o žádné negativní zabarvení rozhovoru. Pouze o lehkou výměnu názorů, která v divákovi budí spíše spokojený úsměv a patří mezi nejzajímavější okamžiky rozhovoru.

- **Uvolněte se, prosím**

Stejně jako v předchozím případě, i zde moderátor na úvod mluví o tom, že přijde člověk, kterého si velmi váží. A snad právě proto o něco upouští ze svého typického sarkasmu

a otázek, které hosta zaženou do úzkých. Po pár úvodních větách, kdy JK nechává IK prostor pro odpovědi, mu začíná stále častěji skákat do řeči. IK na sobě nedává nic znát, možný nesouhlas s moderátorem je však zřejmý na příklonu k hovorovému stylu vyjadřování se. V jednom okamžiku se IK ohrazuje, aby mu JK neskákal do řeči – vše ale přechází s úsměvem, zlobí se jen na oko, což diváci odměňují potleskem. Celkové vyznění rozhovoru tedy působí milým dojmem, který doprovází jemný humor.

JK: *A stane se vám třeba, že to několik dní nejde? (psaní)*

IK: *Jo, proč by se mi to nestalo... (usmívá se)*

JK: *Nebo třeba tejdnu, že to nejde několik?*

IK: *Tak to se mi stalo málokdy... celé týdny, že by mi to nešlo, ale...*

JK: (Není jasné, co chce přesně říci, ale neustále skáče hostu do řeči)

IK: *Kdybyste mi... (neskákal pořád do řeči) já bych řekl, co dělám. (smích) ...mě to baví. (myšleno psaní)*

JK: (Hosta nebere na vědomí a znovu mu skáče do řeči) *Já bych si šel lehnout znova. Kor kdybych vstával v sedm.*

IK: *Já chodím brzy spát...*

JK se také podaří přivést svého hosta na okamžik do rozpaků. Děje se tak v závěru rozhovoru, kdy se ptá na recept, jak být úspěšným spisovatelem.

JK: *Čím si to vysvětlujete. Ještě mi řekněte... ten ohlas vašeho psaní... Tady píše autorů. A píšou, dá se říct tématicky, podobně jako vy, ale úspěch to není. Klíma je Klíma.*

IK: *Tak to nevím, to...*

JK: *No tak nevím... (ironicky) Chápu, že to z konkurenčních důvodů nechcete třeba říct, ale naznačit aspoň.*

IK: (Škrábe se na hlavě a přemýšlí)

JK: *Myslíte si, že to je stylem? Ale zase v těch překladech se vždycky kus toho stylu ztratí.*

IK: *A nebo si naopak pomůžete.*

JK: *Že by ste měl tak dobrý překladatele, že by ste měl vlastně kliku v tomhle? Ale i Češi vás rádi čtou!*

IK: *Tak snad... Nevím. (v rozpacích) Já jsem o tom neuvažoval. Opravdu ne, to já se nevymlouvám...*

5.3.6 Téma komunikace

Tab. 8 Téma komunikace – Ivan Klíma

	Na plovárně	Uvolněte se, prosím
Otázky týkající se profese	1	19
Otázky týkající se napsaných děl	2	
Současná práce – rozdělaná, hotová		
Osobní život, kariéra	4	10
Povaha, vlastnosti	2	
Společenské, kulturní, politické dění	2	5
Nevhodné/bulvární otázky		
Plány do budoucna		
Jiné otázky	1	

• Na plovárně

Hned v úvodu moderátor přiznává, že se málokdy natrápil tolik s uvedením svého hosta, protože nevěděl, které všechny jeho přínosy vyzdvihnout. Nakonec se tedy rozhodl, že ho představí jako *spisovatele Ivana Klímu*. Rozhovor se dále zabývá dobou, kdy se IK věnoval profesi novináře, což si ME nedokáže příliš představit a IK to jen potvrzuje. ME se dále ptá na pobyt v Terezíně a na názory IK na komunismus a politiku. A také například na Jaroslava Dietla, což byl autor mnoha českých filmových a seriálových scénářů, a zároveň jeden z přátel IK. Vlastně pouze jediná otázka míří (ne)přímo na spisovatelskou profesi IK:

ME: *V těch padesátých letech, přestože jste byl v té době členem strany, tak že by vás to ponouklo k nějaké budovatelské próze, to ne?*

IK: *To bylo dané tím, že já jsem od počátku chtěl psát o tom, co vidím. A to, co jsem viděl, bylo tak hrozné, že se to nedalo prostě zfalšovat. Takže já jsem třeba sedl na bicykl a jezdil jsem po těch brigádách mládeže, které poslali do pohraničí budovat. A zatímco oficiálně se psalo, jak mládež zachraňuje (...) I sem zjistil, že o tom reportáž mi nikdo nevytiskne, a napsal jsem povídku, která se jmenovala Daleko od lidí. A s takovou drzostí těch triadvaceti*

let jsem odešel do Literárních novin, které byly v té době nejprestižnější, a k mému úžasu, oni to otiskly... (Dále popisuje děj povídky a omyl, kvůli kterému byla otištěna. Poté mluví o svých věčných potížích s cenzurou, kvůli které mu řada děl nemohla vyjít.)

- **Uvolněte se, prosím**

JK se v tomto případě ptá svého hosta hlavně na jeho spisovatelskou profesi. Zajímají ho naprosto konkrétní věci, jako jak dlouho denně píše, jestli své napsané texty přepisuje, na čem píše a podobně.

JK: *Jak vy píšete? Jako... trošku by mě zajímalo, ráno třeba vstanete teda?*

IK: *Ano, to musím...*

JK: *V kolik tak asi hodin? (rázně)*

IK: *Já vstávám okolo sedmé.*

JK: *Okolo sedmý. Čili jste noční pták.*

IK: *Já nejsem noční pták.*

JK: *Vstáváte v sedm. Ještě v noci jako.*

IK: *Jo takhle. Aha... (pochopí)*

JK: *Čili vy vstáváte kolem sedmé...*

IK: *Pak cvičím půl hodiny.*

JK: *Cvičíte půl hodiny? (diví se)*

IK: *Jo, to musím. No a pak se nasnídám a pak si sednu ke stolu a píšu.*

JK: *Vy si prostě po snídani už sednete a jdete psát?*

IK: *Ano, ano*

JK: *A píšete rukou nebo na stroji?*

IK: *Na počítači. Už od roku 88. To už je 22 let.*

JK: *Ano... A píšete jak dlouho? Nebo je to jedno?*

IK: *Ne, ne. Do půl dvanáctý a pak jdu vařit. U nás vařím já. (usmívá se)*

Z ukázky je jednak zřejmé, že JK se snaží divákům zprostředkovat, jak IK píše a jak vznikají jeho knihy. Zároveň je však jasné, že rozhovor má spád a nechybí mu nutná humorná složka. Kromě toho se JK tázal IK i na jeho pobyt v Terezíně či na věci osobního charakteru a názory na politiku.

5.3.7 Dílčí závěr:

Z tabulky *Téma komunikace* je jasné, na co mířily otázky obou moderátorů. Kvůli rozdílnosti pořadů by samozřejmě nebylo relevantní brát v úvahu počet otázek, ale spíše jejich procentuální rozložení. V pořadu *Na plovárně* mířila pouze jedna otázka z dvanácti přímo na autorovu spisovatelskou profesi, jinak se rozhovor točil hlavně kolem osobního života IK a kolem historických reálií dvacátého století. IK tedy z rozhovoru vychází hlavně jako člověk, který toho hodně prožil, který je inteligentní a který to v životě neměl úplně snadné. A právě zážitky hosta tvoří hlavní osu tohoto dílu. V konečném výsledku pak IK působí dojmem člověka, který měl opravdu pestrý život, jenž mu přinesl mnoho zábavných historek, o kterých dokáže nejen skvěle psát, ale i vyprávět.

Z pořadu *Uvolněte se, prosím* vychází IK trochu jinak. Samozřejmě opět zde působí dojmem inteligentního a vzdělaného člověka, který je úspěšný nejen u nás, ale i ve světovém měřítku. Na druhou stranu zde trochu přichází o svou auru slavného člověka – hlavně tím, když vypráví o naprosto běžných reáliích svého života, jež se nijak neliší od běžného života ostatních lidí. To mu však u diváků nijak neškodí – možná právě naopak.

Trochu paradoxní je pak zřejmě to, že ač pořad *Uvolněte se, prosím* není primárně pořadem, který by o svých hostech přinášel faktické informace (snaží se spíše bavit diváky), v tomto případě, co do informovanosti, překonal první analyzovaný pořad. Moderátorovi se podařilo i přes zdánlivě banální otázky dostat z IK názory na minulou i současnou politickou scénu, na jeho minulost, úspěchy, kariéru, ale hlavně přiblížit divákům hosta jako spisovatele. A představit jim, jaká je konkrétní náplň této profese.

5.4 Barbara Nesvadbová

Spisovatelka Barbara Nesvadbová byla hostem pořadu *Všechnopárty* 1. 11. 2006, v talk show *Uvolněte se, prosím* se objevila 22. 5. 2007. Značím ji jejími iniciálami BN. Moderátora *Všechnopárty* Karla Šípa KŠ a Jana Krause opět JK.

5.4.1 Vzhled a oblečení

Tab. 9 Vzhled a oblečení – Barbara Nesvadbová, Karel Šíp, Jan Kraus

	Všechnopárty		Uvolněte se, prosím	
	BN	KŠ	BN	JK
Příliš formální				
Formální	X		X	X
Ležerní vhodné		X		
Ležerní nevhodné				
Zvláštnosti			Hluboký výstřih	

Do talk show *Všechnopárty* přišla BN ve své typické černé barvě. Černé úzké kalhoty a černý rolák. KŠ měl na sobě tmavé kalhoty, tmavou košili s proužkem a světle šedé sako. Oblečení obou bylo vhodné. V *Uvolněte se, prosím* má na sobě BN krátké úzké černé šaty, pod nimi bílou košili, černé punčochy a černé boty na podpatku. Šaty na první pohled zaujmou velmi hlubokým výstřihem, který možná není úplně nejvhodnější. JK má tmavý oblek, světlou košili a společenské tmavé boty. I v tomto případě je zvolený oděv vhodný.

5.4.2 Gesta

Tab. 10 Gesta – Barbara Nesvadbová

	Všechnopárty	Uvolněte se, prosím
Velká	X	X
Střední	X	X
Malá		

BN gestikuluje při mluvení téměř neustále. Pomocí rukou zdůrazňuje to, co říká. Často se také dotýká svých vlasů nebo obličeje, což bývají gesta spojená se stresem – v tomto případě však spíše s přemýšlením, vysvětlováním. Objevuje se také gesto zkřížených paží

kolem těla, které vyjadřuje formu nepohody nebo nesouhlasu s komunikačním partnerem. V talk show *Uvolněte se, prosím* jsou její gesta ještě výraznější. Během rozhovoru dojde několikrát i na témata, která jí nejsou příliš příjemná, což vyjadřuje například tím, že si dá obě ruce v bok nebo dalšími nesouhlasnými projevy.

5.4.3 Kontakt s diváky

Během rozhovoru ve *Všechnopárty* BN reaguje i na přítomné diváky, čímž si je okamžitě získává na svou stranu:

KŠ: *Jako že jsme volové jako jo?* (myšleno muži)

BN: (Všeříkající úsměv – publikum se směje a tleská)

BN: (Mluví k publiku) *...tak děkuji za ten potlesk, já nevím, jestli byl mně nebo tady kolegovi. Jsem z toho taková rozpačitá.* (usmívá se)

KŠ: *Jako že jsme málo bystrí, chcete říct. Ano?*

BN: *Já bych se v tom tak jako nerejpala...*

KŠ: *Ty lidi na vás visej očima!*

BN: *Na vás...* (poplácává KS po koleni)

KŠ: *Né, né...* (KS předstírá rozpaky, následuje smích publika, potlesk)

V talk show *Uvolněte se, prosím* přímý kontakt s diváky chybí. BN se dívá celou dobu na JK, do publika ne, a tak k verbální reakci na něj nedochází vůbec.

5.4.4 Jazykový styl

Tab. 11 Jazykový styl – Barbara Nesvadbová, Karel Šíp, Jan Kraus

	Všechnopárty		Uvolněte se, prosím	
	BN	KŠ	BN	JK
Spisovná čeština	X		X	
Spisovná hovorová čeština	X	X	X	X
Nespisovná čeština		X		X
Nespisovná čeština nářeční				

BN se v pořadu *Všechnopárty* vyjadřuje vybranou spisovnou češtinou, mluví věcně a jasně. Pokud se snaží něco vysvětlovat nebo mluví rychle, jde spíše o hovorovou češtinu s nespisovnými koncovkami. Působí to trochu jako protiklad ke KŠ, který často mluví velmi nespisovně nebo se zakoktává. Jako ještě větší protiklad pak působí BN proti JK. Její spisovná čeština občas trochu bije do očí v porovnání s komunikačním partnerem. Ten navíc často například zopakuje celou větu, kterou spisovatelka řekla, ovšem v nespisovné formě.

JK: *Mě zajímá, protože jsem právě nezaujatej, proč by se měla mstít mužům? Že vy ste měla nějakou nehodu, tak já to pak nevinnej odskáču.*

BN: *No tak třeba bych si vás nevybrala, tak by ste si nic neodskákal...*

JK: *Jak nevybrala? By ste byla šťastná jak blecha. By ste skákala až ke stropu!*

5.4.5 Nálada a atmosféra rozhovoru

• Všechnopárty

Celý rozhovor se nese ve velmi lehkém tónu, diváci se často smějí a tleskají. I když se KŠ snaží několikrát vyvést svého hosta z míry osobními otázkami, nepodaří se mu to – BN je mu silným „soupeřem“ a dostává do úzkých spíše ona jeho. Publikum to přijímá více než kladně a při záběru na něj je vidět, že se opravdu baví. Důvěrně otázky ostatně padají více než často, BN je však neustále obrací ve svůj prospěch:

KS: *A vy by ste jako druhej sňatek případně co? Vy máte špatnou zkušenost, jinak by ste se nerozváděla, co?*

BN: *Tak špatnou... Já mám milé, krásné, inteligentní dítě ze svého manželství, takže...*

KS: *To je jasný, ale já mluvím vo tom vo tom vztahu, jako no... Jinak by ste z toho neodešla, co?*

BN: *Hmmm (usmívá se). Zas tak hrozný to nebylo...*

KS: *Co?*

BN: *To manželství. (usmívá se)*

KS: *Ne?!*

BN: *Néé. (usmívá se)*

KS: *A proč ste se teda rozváděla?*

BN: *Protože jsem se zamilovala.*

KS: *Do svýho manžela?*

BN: *Nééé, do té poloboženky!* (Vymyšlený výraz BN, kterým nazývá svého partnera; smích publika)

- **Uvolněte se, prosím**

Zpočátku milá nálada se během rozhovoru částečně mění. Hned v úvodu říká BN, že má z interview trochu obavy, protože už s JK jednou mluvila, a příliš pak z rozhovoru nadšená nebyla. JK se tomu naoko diví a pak začíná BN, přesně podle jejích předpokladů, častovat mnohdy velmi nevhodnými a soukromými otázkami. BN dává najevo svou nelibost, což se odráží na celkové atmosféře rozhovoru:

JK: *...no protože podívejte. Já jsem poklidnej, takovej, spořádaně žijící muž, kterej většinu času tráví tím, že si v bulváru čte o Nesvadbový.*

BN: (Zhluboka si vydechne; netváří se nadšeně; neví, co říct) *...dobrá zábava*

JK: *Proto mi přijde legrační, že vy se bojíte mě. Já bych se moh bát vás!*

Nebo v tomto případě, kdy JK dává najevo, že se mu tvorba BN vlastně vůbec nelíbí; schválně ji zjednodušuje a odsuzuje, aniž by ji četl:

JK: *... Ted' vy ste měla premiéru podle vaší knížky Bestiář a ta knížka sama je zase o těch vztazích. To je vlastně vo tom, že se žena chce mstít partnerovi...*

BN: *Ne, ona se chce mstít mužům...* (zdůrazňuje množné číslo podstatného jména)

JK: (skáče do řeči) *No to je odporný téma. Od-por-ný téma. A proč by se mstila mužům? Za co? (tváří se, že mluví o něčem skutečně odporném)*

BN: *Tak já nevím... čet ste tu knihu?*

JK: *Ne. (rázně)*

BN: *Viděl ste ten film?*

JK: *Ne. (rázně)*

BN: *No tak pak o čem si budem povídat?! (Divoká gestikulace; nechápavý – nešťastný výraz)*

Pokud se ptá JK na práci nebo kariéru, odpovídá BN ráda. Většina otázek však míří na soukromí, na což BN reaguje jednoslovnými odpověďmi nebo odpovídat nechce a dává najevo, že jsou jí tato témata nepříjemná.

5.4.6 Téma komunikace

Tab. 12 Téma komunikace – Barbara Nesvadbová

	Všechnopárty	Uvolněte se, prosím
Otázky týkající se profese	1	10
Otázky týkající se napsaných děl	1	3
Současná práce – rozdělaná, hotová		
Osobní život, kariéra	7	9
Povaha, vlastnosti	2	3
Společenské, kulturní, politické dění		1
Nevhodné/bulvární otázky	7	11
Plány do budoucna		
Jiné otázky	5	13

• Všechnopárty:

Podtitul tohoto dílu pořadu je „sexuální harašení“. KŠ si BN pozval zřejmě proto, že stěžejním tématem jejích knih jsou vztahy mezi muži a ženami, což ale samozřejmě se sexuálním harašením nesouvisí. Zpočátku se tedy KŠ pokouší vést rozhovor na nastolené téma, velmi brzy ho ale opouští, protože k němu BN nemá příliš co říci. Rozhovor se tedy posouvá spíše do roviny osobní:

KŠ: *Já sem z toho měl někdy dojem, že o těch chlapech si kolikrát nemyslíte zrovna nic moc dobrýho.*

BN: *No, máte pravdu.*

KŠ: *Vo všech jako jo? (diví se)*

BN: *Jsou výjimky...*

KŠ: *A je jich kolik? (směje se)*

BN: *(Za smíchu publika počítá na prstech jedné ruky do tří). Tři!*

Některé osobní otázky jsou poměrně nevhodné:

KŠ: *...Ste rozvedená nebo? Nebo ste znova vdaná? Možná mi něco uteklo...*

BN: *Ne, ne, já vdaná nejsem. Ale jsem ve šťastném svazku.*

KŠ: *Jo? (diví se)*

BN: *Nemanželském. (směje se)*

KŠ: *S chlapem?*

BN: *Anooo! (důrazně, nechápavě)*

KŠ také zajímá, jakým způsobem spisovatel tvoří:

KŠ: *A jako to by mě zajímalo. Říkal sem si, že až se s vámi někdy potkám, tak se vás zeptám. Ale vy mě stejně asi neřeknete pravdu. A je v tom něco autobiografickýho, v těch vašich, jaksi příbězích, který píšete o těch mladých dívkách? Ste v tom někdy trošku vy, nebo je to jenom někdo jinej?*

BN: *Mmm (přemýšlí). Já si myslím, že každý autor píše o sobě, a každé člověk když něco tvoří, tak to jde z něj. Autor pohádek nebo autor detektivek nemusí nutně vraždit, ale jsou to nějaké jeho představy a jeho prožitky.*

KŠ: *A já sem...*

BN: *To jsem se z toho dobře dostala, že jo? (Směje se)*

- **Uvolněte se, prosím:**

V této show se JK ptá svého hosta na feminismus, osobní a sexuální život a na práci v časopise. Poslední dva zmíněné body jsou v podstatě stěžejními oblastmi, okolo nichž se točí rozhovor. Ostatně otázky na sexuální život BN padají více než často. Je však faktem, že ona se o tomto tématu zmiňuje jako první a JK ho pak od té doby odmítá opustit a neustále se k němu vrací:

JK: *Ted' sem čet, že ste v tom mezidobí, kdy nemáte právě partnera.*

BN: *Mám psa.*

JK: *No a už to začíná... Vy ste někdy měla psa jako partnera?*

BN: *Sexuálního? (všeříkající pohled na JK; potlesk publika)*

Otázky však později překračují rámec slušného chování moderátora:

JK: *Čemu říkáte zdrží?* (ptá se, co dělají mužské návštěvy u BN)

BN: *Sedí, kouká, ... Mluví.* (vypočítává)

JK: *Rozhodně sedí, kouká? Nikdy neleží...?* (ironicky)

BN: (Ruce v bok, bojovný výraz) *Co myslíte?*

JK: *Já se otevřeně ptám. Sedí, kouká, ...*

BN: *Je to vaše talk show, tak vy se ptáte!* (rozhořčeně; výrazná gestikulace)

JK se však i přes nelibost BN a neochotu odpovídat na podobné otázky nevzdává:

JK: *A vy máte takhle hodně přátel mezi muži, kteří jsou takhle ryze jenom návštěvníci?*

BN: *...ne...* (apatický výraz)

5.4.7 Dílčí závěr

Ač je BN spisovatelka, oba moderátory zajímal mnohem více její osobní život. Je sice pravda, že témata knih BN se točí kolem vztahů mužů a žen, moderátoři si to ale zřejmě vykládají tak, že pak mají plné právo ptát se na soukromí. Vysoký počet otázek na intimní život a zároveň nevhodných, někdy až bulvárních otázek, ostatně potvrzuje i tabulka *Témata rozhovoru*.

V případě talk show *Všechnopárty* se BN ukázala jako rovnocenný partner KŠ, který se nejen skvěle vyjadřuje, ale dokáže i velmi rychle a vtipně reagovat, což oceňovalo zejména publikum svým potleskem. Faktem však zůstává, že diváky obeznámila hlavně s tím, co jí vadí na mužích, a jak je na tom v současné době s muži ona. KŠ jí tedy divákům představil jako spisovatelku, následný rozhovor však na její spisovatelskou kariéru neodkazoval téměř vůbec. BN z něho vyšla spíše jako odbornice na vztahy. Což je však pro spisovatelku výborný závěr, neboť její knihy jsou právě o vztazích, a jako čtenáře mě tedy zajímá, jestli má se vztahy skutečně takové zkušenosti. Zda jim rozumí a dokáže o nich mluvit.

Uvolněte se, prosím přineslo pak poměrně obdobná témata. S tím rozdílem, že tentokrát nešlo o jemný humor plný náznaků jako v předchozím případě. JK byl velmi často ironický a zajímal ho ve většině případů jen osobní život spisovatelky. Tentokrát však dala BN několikrát najevo, že jí toto téma není příliš příjemné – například svými gesty. Naopak, když padaly otázky na její práci, mluvila otevřeně a dlouze. I z tohoto interview tedy vyšla

BN jako odbornice na vztahy s tím rozdílem, že by se mnohem raději představovala jako spisovatelka nebo redaktorka. Zároveň jí však ani v jednom případě nelze upřít, že v pořadu působila přirozeně, velmi inteligentně a atraktivně.

5.5 Halina Pawlowská

Spisovatelka Halina Pawlowská přijala pozvání do talk show *Všechnopárty* 7. 2. 2009, 10. 8. 2008 byla hostem diskusního pořadu *Uvolněte se, prosím*. Značím ji jejími iniciálami HP. Moderátora *Všechnopárty* Karla Šípa KŠ a Jana Krause JK.

5.5.1 Vzhled a oblečení

Tab. 13 Vzhled a oblečení – Halina Pawlowská, Karel Šíp, Jan Kraus

	Všechnopárty		Uvolněte se, prosím	
	HP	KŠ	HP	JK
Příliš formální				
Formální		X		X
Ležerní vhodné	X		X	
Ležerní nevhodné				
Zvláštnosti	Hluboký výstřih		Hluboký výstřih	

V pořadu *Všechnopárty* na sobě měla HP černé úpletové šaty s hlubokým výstřihem a vše doladila doplňky v červené barvě. Měla také velmi pečlivě a vkusně upravené vlasy a svůj make – up. KŠ zvolil tentokrát černý oblek a bílou košili. Jelikož se jednalo o díl, který byl vysílaný na Silvestra (ač to nijak formát pořadu neměnilo), byl KŠ oblečen o něco slavnostněji než při běžném vysílání. Vzhled obou byl tedy zvolen zcela vhodně. Do talk show *Uvolněte se, prosím* si na sebe HP oblékla v postatě ten samý typ oděvu. Měla černé šaty s hlubokým výstřihem, který byl olemován červenou látkou. Červené akcenty se pak objevují i tentokrát – náušnice, boty. JK má jako obvykle tmavý oblek a tmavou košili. I zde je vzhled obou vhodný.

5.5.2 Gesta

Tab. 14 Gesta – Halina Pawlowská

	Všechnopárty	Uvolněte se, prosím
Velká	X	X
Střední	X	X
Malá		

HP je ve svých gestech naprosto typická. Když mluví, gestikuluje téměř neustále. Pokud je zticha, má ruce položené v klíně, ale alespoň dává najevo svůj zájem očním kontaktem a mimickými výrazy. Gesta HP jsou velmi výrazná. Svůj projev podtrhává máváním jednou nebo oběma rukama s dlaněmi zdviženými vzhůru, což se dá chápat i jako gesto pozitivního naladění a upřímnosti. Často si také hraje s prstýnky, které má na ruce. Jde o mimoděčné gesto, které by zřejmě mělo mít co do činění s lehkou nervozitou. V podstatě pořád se také HP usmívá nebo přímo směje, což působí velmi uvolněným dojmem. U HP jsou také velmi osobité její pohyby hlavy. Při mluvení ji naklání na stranu a má přitom výrazně zdvižené obočí. To je spolu s její nezaměnitelnou dikcí snadným předmětem parodování.

V obou pořadech byla její gesta v podstatě totožná. Rozdíl spatřuji pouze v tom, že v talk show *Všechnopárty* měla HP mnohem větší prostor k vyjadřování se a zmíněná volnost se projevovala i na rozevlátosti gest, která byla o to výraznější. Naopak v pořadu *Uvolněte se, prosím*, kde moderátorské otěže pevně třímal po celou dobu JK, byla HP nepatrně upozaděna a proto i její gesta byla méně okázalá. Na druhou stranu to může být spojeno i s posazením – zatímco ve *Všechnopárty* sedí host na křesílku a má volné obě ruce, v talk show *Uvolněte se, prosím* je pozvaný tak trochu zapadlý v červené sedačce, což příliš nenahrává gestikulaci.

5.5.3 Kontakt s diváky

V pořadu *Všechnopárty* komunikuje HP s diváky pouze v samém závěru, jinak je po celou dobu rozhovoru natočena na KŠ. Na konci jejího výstupu ji totiž KŠ žádá, zda by neřekla nějaké moudro nebo nějakou svou typickou radu, což je jistým „poznávacím znamením“ HP. Spisovatelka se tedy obrací přímo na diváky a říká veršovanou radu, jež se vztahuje k tématu dílu:

HP: *Může to být rým malinko jazykově nečistej?*

KŠ: *Určitě! Když je to takhle zvolaje...*

HP: *Jedno zájmeno, který jako úplně neodpovídá mému úplně logickému vyjadřování, ale zase rytmicky se mi tam hodí... (obrací se na diváky) Když chceš hezky milovat, musíš svůj sex pilovat. (Mluví velmi pomalu, výrazně, se zdviženým obočím, s důrazem na slova milovat, musíš a pilovat)*

Při rozhovoru s Janem Krausem přímější kontakt s diváky chybí. HP na ně upírá svůj zrak, pouze pokud jde o delší potlesk a smích na její adresu.

5.5.4 Jazykový styl

Tab. 15 Jazykový styl – Halina Pawłowska, Karel Šíp, Jan Kraus

	Všechnopárty		Uvolněte se, prosím	
	HP	KŠ	HP	JK
Spisovná čeština				
Spisovná hovorová čeština	X	X	X	X
Nespisovná čeština	X	X		X
Nespisovná čeština nářeční				

Vyjadřování HP se pohybuje v mantinelech hovorové až nespisovné češtiny. Na jejím verbálním projevu stojí za upozornění časté přeruky, nedoříkávání slov a vůbec logické nejasnosti projevu. Občas se mi tak stávalo, že jsem nepochopila na poprvé, co chce HP sdělit.

HP: *(...)No ale, ale... ted'ko dobře. Tak von jde spát v těch půl desátý, von chodí s babičkou, jako spát kolem těch půl desátý, jako už si jako lehnout a pro mě začíná ten večer, jo, já mám ty soukromý orgie si tam až do těch půl třetí a ted' já musím jako se dostat do té ložnice, neslyšně, a lehnout si. A já teda si problíkávám mobilem, ve tmě jako, aby prostě sem... Protože von leží jako blíž ke dvěřím, jo? Takže já ho musím obejít. (...)*

Z příložené ukázky je jasně vidět velmi vysoká frekvence slov *jako* a *jo*. Často se také objevuje hovorové *von, vona*.

V talk show *Uvolněte se, prosím* se HP nedostává takové možnosti vést dlouhé několikaminutové monology jako při rozhovoru s Karlem Šípem. Zde jsou její odpovědi spíše krátké a věcné, což nedává přílišný prostor pro nesouvislé věty plné přereků. Vyjadřování je tedy hovorové, ale nelze ho na základě rozhovoru označit za nespisovné.

JK: *Ted' máte další knížku, že jo?*

HP: *Můžu vám ji dát?* (podává mu knihu)

JK: *No to budu poctěn. A kolikátá to už je?*

HP: *Čtrnáctá.*

JK: *Čtrnáctá knížka?*

HP: *Čtrnáctá.* (zdůrazňuje)

JK: *Čtrnáctá knížka... Čili vy jak vlastně často vydáváte knihy?*

HP: *Někdy jednou ročně a někdy vob.*

JK: *A vy píšete na počítaři?*

HP: *Já píšu na počítaři jenom krátký věci. Ty dlouhý píšu rukou.*

5.5.5 Nálada a atmosféra rozhovoru

• Všechnopárty

Téma rozhovoru je tentokrát „O sexu otevřeně“. KŠ tím demonstruje, že chtěli (on a jeho tým) na Silvestra nějaké odlehčené téma. Spíše než o sexu se však rozhovor točí kolem všedního manželského života. Zpočátku se KŠ snaží pokládat otázky na nastolené téma, pak se ale ujímá otěží moderátora HP a rozhovor řídí spíše ona. HP je sama (bývalou) moderátorkou a svého času měla svou vlastní talk show *Banánové rybičky* – zde se tedy ukazuje, že jí tato profese stále není cizí. Dalo by se říci, že se v tomto interview ocitá KŠ až na druhé koleji. Nejen, že se téměř nedostane ke slovu, ale spisovatelka je také v rozhovoru tím vtipnějším. Tedy tím, komu lidé v divadle více tleskají. Moderátorovi to však nijak neubírá na náladě a baví se spolu s diváky. V talk show tak nenastane jediný nepříjemný okamžik, žádná chvíle napětí. Rozhovor je spíše neustále přerušován salvami smíchu.

HP: *Můj muž je skřivan. By se dalo říct. Von chodí hodně brzo spát. Čím je starší, tak chodí tím dřív jako spát, a čím je starší, tím jako taky dřív vstává.* (smích) *Já chodím hodně pozdě spát.*

KŠ: *Hupsnete tam.* (smích)

HP: *Já si toho muže považuju. Notabene jak je hubenej. On je hrozně hubenej. Von je z profilu prakticky neviditelný, vopravdu.* (smích publika; potlesk) *A jak von je hubenej, tak von je hrozně nervózní. Kdyby se najed, tak von by se možná zklidnil.* (smích publika; potlesk) *Von prostře jako... von slyší všechno. Von má uši, takový jako fenek (předvádí v oblasti uší třepotání svými dlaněmi za smích a potlesku publika). Se mu třepotaj, jak naslouchá, jestli ho jako něco nerozruší.* (smích publika)

• Uvolněte se, prosím

Stejně jako v předchozím případě, i zde je nálada uvolněná. Hned na začátku uvádí JK svého hosta slovy, že nyní přijde osobnost, kterou všichni velmi dobře znají, a proto ji nebude představovat, a kdo jí snad nezná, ať si o ní něco najde sám. Už vlastně tedy úvodní část diváky připravuje na to, že půjde o velmi zábavný rozhovor. HP se i tentokrát daří stáčet rozhovor směrem, kterým chce ona sama, ale pouze do jisté míry. JK je totiž velmi silná osobnost a připravit ho o jeho místo moderátora, byť jen na pár minut, je obtížné. Klasické otázky, kdy se JK snaží svého hosta vyvést z míry, tentokrát nepadají na úrodnou půdu. HP během rozhovoru nic, ani poměrně osobní otázky, nevykolejí.

JK: *Prosimvás, jak vy to máte s penězma?*

HP: (nechápatý výraz; úsměv)

JK: *Ste na peníze?*

HP: *Jestli jsem na peníze? Já jsem tuhle někde říkala: nač mít srdce ze zlata, stačí, když jseš bohatá.* (úsměv) *Je to takový neetický, že jo? Ale jestli jsem na peníze? Já nevím, jestli jsem na peníze? Já bych chtěla úměrně jako mít.*

JK: *A co to je úměrně?*

HP: *Úměrně svým potřebám a touhám.*

JK: *Úměrně potřebám. No a tak jak to vypadá s potřebama teďko?*

HP: *Mám větší potřeby, než jsou ty možnosti...*

JK: *A vo hodně se to rozchází pořád?*

HP: (příkyvuje) *A to se ovládám hodně.* (smích publika)

JK neodbytně pokládá otázku týkající se osobních financí ještě několikrát. HP, které se o tomto očividně nechce příliš mluvit, však po chvíli celkem obratně stáčí rozhovor na svou matku.

5.5.6 Téma komunikace

Tab. 16 Téma komunikace – Halina Pawlowská

	Všechnopárty	Uvolněte se, prosím
Otázky týkající se profese	1	3
Otázky týkající se napsaných děl		1
Současná práce – rozdělaná, hotová		5
Osobní život, kariéra	5	10
Povaha, vlastnosti		2
Společenské, kulturní, politické dění		3
Nevhodné/bulvární otázky	3	1
Plány do budoucna	1	
Jiné otázky	6	12

• Všechnopárty

Ústředním tématem celého dílu bylo „otevřeně o sexu“. Jistě proto nepřekvapí, že témata komunikace směřovala převážně na osobní život HP. Některé otázky však, snad díky zvolenému tématu, byly až příliš nevhodné a vlastně i sám moderátor měl s nimi problém – nedařilo se mu je kvůli zakoktávání vyslovit.

KŠ: *Třeba jste to řešili? Třeba něk jako jak ten sex... já nevím... třeba jak často...* (nedokáže se vyjádřit)

Anebo například:

KŠ: *A necháváte tomu volnej průběh jako? Jak to přijde, tak to přijde?* (opět se ptá na sex)

Na tyto typy otázek HP neodpoví buď vůbec a nebo značně nepřímo.

Jak už jsem naznačila, nejde v tomto případě o úplně typický rozhovor. Mám tím na mysli zejména to, že spíše než KŠ je v tomto díle moderátorem HP. Nejde o žádné násilné převzetí, ale spíše o logickou výměnu rolí, kdy se HP projevuje jako zkušená moderátorka. A díky tomu také spíše než KŠ pokládá otázky HP. Sama nastoluje témata, kdy diváky baví svými zábavnými historkami a KŠ pouze sedí a přitakává. Rozhovor tedy nepřináší příliš faktických informací. Dozvídáme se hlavně to, že HP chodí spát později než její manžel, a také o problémech s jejím prvním chlapcem. Pouze jedna otázka se týká profese spisovatelky. A to tehdy, když se KŠ táže, proč jako spisovatelka nenapíše nějakou příručku pro páry.

- **Uvolněte se, prosím:**

Téma rozhovoru bylo v tomto případě značně roztržité. Nejvyšší počet otázek, jako již tradičně, padal na osobní život. Kromě toho ale JK zajímala také současná práce spisovatelky, její napsané knihy nebo její názory - zejména, co se politických rozhodnutí týká. Moderátor se táže také na konkrétní věci týkající se povolání spisovatele. Jako například na čem píše (viz *Jazykový styl*) anebo zda ji psaní uklidňuje. I v tomto případě však hlavní roli hraje veselé nezávazné povídání bez hlubšího smyslu.

JK: *A vy ste mluvili doma normálně česky?*

HP: *Ne, já jsem s tátou mluvila ukrajinsky, táta na mě ukrajinsky, na mámu on mluvil taky ukrajinsky, ale máma neumí... (směje se)*

JK: *Jak neumí? On mluvil na mámu ukrajinsky a ona ukrajinsky neumí? (smích publika)*

HP: *Ne.*

JK: *Čili máma na něj mlčela česky?*

HP: *Máma na něj mluvila česky, ale mezi nima byla zřejmě nonverbální konverzace. (smích publika)*

JK: *No a jak vy ste se naučila česky?*

HP: *No to jsem se naučila od mámy. (směje se)*

JK: *Která ale mlčela vesměs. (smích publika)*

Konkrétní témata interview se tedy týkají toho, odkud HP pochází, její rodiny, financí a toho, jak s nimi hospodaří a také jejího soužití s matkou, jež je, alespoň dle reakcí diváků, více než zábavné.

5.5.7 Dílčí závěr

HP je velmi vděčným hostem talk show. Rozhovory s ní bývají těmi nejzábavnějšími, které jsem viděla. V obou dvou pořadech se představuje jako inteligentní a silná osobnost, která dokáže velmi poutavě vyprávět. Nezáleží na tom, zda jsou její historky pravdivé, či si je přibarvuje. Dokáže však několika větami vystihnout příběh tak, aby diváka bavil po celou dobu. Zároveň jí nechybí schopnost vyprávět o naprosto obyčejných věcech běžného života a v závěru povídání je povýšit nějakou úplně nečekanou pointou. Ať se tak rozhovor týká jakéhokoliv tématu, HP je celkem snadno uchopí a těží z něj ve svůj prospěch. Což je jistě více než výborná reklama pro její knihy. Ty sice v obou rozhovorech zmiňuje jen letmo, ale více než nějaké popisování toho, o čem knížky jsou, diváky zaujme právě to zábavné vyprávění. Dá se totiž pak očekávat i v knihách HP (a skutečně ho tam nalezneme). Spisovatelčiny televizní výstupy tak korespondují s jejími knihami povídek – jsou plné zábavného vyprávění. Kromě toho je z obou rozhovorů cítit všeobecný přehled spisovatelky a také schopnost velmi rychle reagovat.

5.6 Michal Viewegh

Spisovatel Michal Viewegh byl hostem diskusního pořadu *Všechnopárty* 31. 5. 2006, talk show *Uvolněte se, prosím*, kde vystoupil také, byla vysílána 29. 5. 2009. Značím ho jeho iniciálami MV, moderátory show pak jako obvykle KŠ a JK.

5.6.1 Vzhled a oblečení

Tab. 17 Vzhled a oblečení – Michal Viewegh, Karel Šíp, Jan Kraus

	Všechnopárty		Uvolněte se, prosím	
	MV	KŠ	MV	JK
Příliš formální				
Formální		X		X
Ležerní vhodné	X		X	
Ležerní nevhodné				
Zvláštnosti				

V talk show *Všechnopárty* má na sobě MV hnědé polo tričko s tenkým proužkem, pískové volné kalhoty a hnědé boty. KŠ má černý oblek, světle modrou košili a černé společenské boty. MV má tedy proti němu značně ležernější oblečení, které ale považují za vhodné, protože už na první pohled je vše čisté, vyžehlené a jednotlivé kousky k sobě ladí. Pro MV je navíc tento vzhled poměrně typický – nenápadné tlumené barvy, krátký pečlivě zastřižený účes a decentní brýle s kovovými obroučkami. V podstatě je to tedy vzhled, který divák od tohoto hosta čeká. Do *Uvolněte se, prosím* si MV oblékl černou košili a tmavě modré džíny. JK má na sobě jako obvykle oblek, tentokrát antracitový a bledě modrou košili. Spisovatel tedy opět ničím nevyčívá, jeho oděv je ležerní a vhodný. A stejně jako v předchozím pořadu, i zde má MV všechny své typické atributy.

5.6.2 Gesta

Tab. 18 Gesta – Michal Viewegh

	Všechnopárty	Uvolněte se, prosím
Velká		
Střední	X	X
Malá	X	X

Jak nenápadně MV vypadá, tak nenápadná jsou i jeho gesta a celkový neverbální projev. V talk show *Všechnopárty* sedí MV po celou dobu v klidu, má nohu přes nohu a buď negestikuluje vůbec, nebo lehce kyne jednou či oběma rukama. Příliš se nesměje, když mu něco přijde veselé, tak se jen lehce pousměje. Jeho oční kontakt působí poměrně nesměle – když mluví, tak se často dívá do země, rozhodně jeho pohled nesměřuje po celou dobu mluvení na moderátora. Veřejné vystupování nejspíš není jeho nejoblíbenější činností. Z hlediska neverbálního projevu je pro mě MV značně nečitelný člověk. Možná však jde jen o určitou pózu, díky níž pak působí záhadně. Chybějící oční kontakt, který jsem zaznamenala i v talk show *Uvolněte se, prosím*, by však na diváky mohl působit také dojmem, že spisovatel nemluví pravdu, či něco skrývá nebo má strach. Jelikož však v talk show tohoto typu není téměř důvod nic zastírat, přikláním se k závěru, že je MV pouze introvertním typem.

5.6.3 Kontakt s diváky

Ve *Všechnopárty* reaguje MV na diváky celkem šestkrát. Což je výrazný rozdíl oproti předchozím spisovatelům, kteří se publiku příliš nevěnovali. MV dává svým pohledem najevo, že nejde pouze o dialog jeho a KŠ, ale že publikum je rovnocenný partner tohoto rozhovoru. Jako například v první ukázce, kde naznačuje, že čtenáři jeho knížek jsou i v publiku v divadle:

MV: *Je to zpráva jako o banalitě našich životů. Jako že se tam nic nestane. Samozřejmě že já sem se snažil s ohledem na čtenáře (dívá se do publika) z toho vybírat.*

Nebo u druhé otázky, kde se s KŠ baví o knize, kterou moderátor četl. Ne všichni z publika jsou však s knihou obeznámeni, proto jim přibližuje jednu postavu:

MV: *Já sem tehdy sportoval, takže vobčas jsem toho kapitána dělal, ale já sem jako spisovatel teď snažil se vcítit do těch hujerových - (mluví k publiku) to je tam jedna postava, já si jména pamatuju.*

Občasný oční kontakt s diváky v hledišti nechybí ani v talk show *Uvolněte se, prosím*. Opět například v případě, kdy je zasvěcuje do děje knihy, o které se s JK baví, aby jejich rozhovor pochopili.

5.6.4 Jazykový styl

Tab. 19 Jazykový styl – Michal Viewegh, Karel Šíp, Jan Kraus

	Všechnopárty		Uvolněte se, prosím	
	MV	KŠ	MV	JK
Spisovná čeština				
Spisovná hovorová čeština	X	X	X	X
Nespisovná čeština		X		X
Nespisovná čeština nářeční				

Projev MV by se dal označit za hovorovou češtinu. Užívá nespisovných tvarů slov a koncovek. Jeho projev je úsporný, většinou jde o kratší věty. Pokud mluví déle, je jeho vyjadřování jasné a čisté. Věty by dávaly smysl i po napsání. Často se však například vyskytují ukazovací zájmena nebo zdvojování slov.

KŠ: (...) *Podle těch kritik, co sem čet, tam prej hodně píšete vo svejch hemeroidech. To je pravda?* (smích publika)

MV: *Tak voni jsou tam taky takový temný pasáže, tak jsem se to snažil vodlehčit, že jo.*

KŠ: *Vodlehčit hemeroidama?*

MV: *Noo, tak... Já mám takovej princip, že ten deník je vlastně jako něco, když povídáte něco v kavárně u stolu svejch kamarádům.(...)*

V talk show *Uvolněte se, prosím*, kde je moderátor JK známý tím, že řadu svých hostů dokáže vyvést z míry například svým neustálým skákáním do řeči nebo zjednodušováním názorů, zachovává MV naprosto chladnou hlavu a odpovídá stejným způsobem jako u KŠ – tedy rozvážně a věcně. JK se ho například stále dokola ptá na téma nevěry a MV odpovídá stále stejně a na moderátorovo skákání do řeči reaguje lehkým úsměvem a nesnaží se s ním hádat, čímž by se (zřejmě) jeho jazykový projev mohl posunout do úplně jiné roviny.

5.6.5 Nálada a atmosféra rozhovoru

- **Všechnopárty**

Tématem tohoto dílu pořadu byli „spisovatelé“. Před MV tedy KŠ diskutoval s Ivo Šmoldasem a Miroslavem Švandrlíkem, kteří do posledního rozhovoru také mírně zasahovali. MV sem byl tedy pozván, aby se prezentoval pouze jako spisovatel, mluvil o tom, co napsal, nebo co teprve bude psát. Nálada pořadu byla odlehčená, avšak nešlo o příliš velkou zábavu. KŠ se snažil svými otázkami hosta vyprovokovat k zajímavým odpovědím, MV ale většinou odpovídal věcně a nesnažil se prvoplánově bavit publikum. Po celou dobu působil MV klidně, mírného vyvedení z míry jsem si všimla pouze v případě, kdy se KŠ ptal na to, zda se sám směje svým vlastním textům:

KŠ: *Smějete se svejm vlastním věcem?*

MV: *No... (škrábe se na spánku; tváří se rozpačitě) Dokonce když jsem třeba sám v pokoji a*

ted' tam píšu a to se směju nahlas.

KŠ: *Vy vybuchnete? (směje se)*

MV: *Jako to je známka, že to snad nějak bude fungovat, že jo.(...)*

Na druhou stranu nemůžu říci, že by mě díl s MV nudil. Interview bylo jistým způsobem zajímavé. MV si libuje v humoru, který by se dal snad nazvat „suchým“ a některé narážky mi například došly až po té, co jsem si rozhovor pouštěla už po několikáté a přepisovala ho. MV odpovídal přesně na to, na co se ho moderátor zeptal. Odpovědi byly racionální, inteligentní, avšak nepříliš zábavné.

• Uvolněte se, prosím

Tentokrát se rozhovor nesl v poněkud vážnějším duchu. MV není osobností, která by příliš vtipkovala sama o sobě, a JK se ho k tomu nejspíš nesnažil nijak nutit. Navíc bylo zřejmé, že si MV jako spisovatele váží, proto také chyběly obligátní „otázky na tělo“, u nichž se většina hostů zapotí. A osobní otázky, na které MV nechtěl odpovídat, prostě jednoduše převedl jinam. I když šlo tedy o rozhovor spíše vážnější, vládlo mezi oběma muži porozumění a bylo znát, že mají podobné názory na nastolená témata. JK se pak také ze svého hosta snažil neustále dostat názor na žárlivost, protože o ní píše ve své poslední knize. MV nechtěl mluvit o svém osobním životě, JK se však nenechal lehce odbýt.

JK: *Já vim, ale ste žárlivej jako...? Takhle: máte důvod bejt jako žárlivej?*

MV: *Všichni jsme někdy stáli...*

JK: (skáče mu do řeči) *No ale vy jestli někdy máte důvod bejt žárlivej...?*

MV: (s naprostým klidem) *Všichni jsme někdy stáli za téma žaluziema a dívali se, s kým naše žena přijíždí a...*

JK: (skáče mu do řeči) *Pardon. Já nikdy nebydlel nikde, kde by byly žaluzie... tak já nevím vo čem mluvíte, vůbec... Nene, pardon, ale máte vy teda důvod žárlit? Myslíte si?*

MV: *No já v této chvíli doufám, že ne, ale...*

JK: (skáče mu do řeči) *Ted' nemyslím. Ačkoliv ted' je paní kde? Je tady?*

MV: *Žena je na Sázavě. Zdravím ji. (mává)*

JK podobným způsobem pokračuje, až nakonec svou otázku vzdává a mění téma.

5.6.6 Téma komunikace

Tab. 20 Téma komunikace – Michal Viewegh

	Všechnopárty	Uvolněte se, prosím
Otázky týkající se profese	3	6
Otázky týkající se napsaných děl	9	3
Současná práce – rozdělaná, hotová	1	
Osobní život, kariéra	2	2
Povaha, vlastnosti	3	5
Společenské, kulturní, politické dění		1
Nevhodné/bulvární otázky		
Plány do budoucna	1	
Jiné otázky	2	6

• Všechnopárty

Téma komunikace se, jak jinak, točilo kolem povolání spisovatele. To koneckonců slibuje KŠ už v úvodu dílu. Otázky mířily nejčastěji na knížky, které MV vydal. Je vidět, že se KŠ na rozhovor perfektně připravil, neboť řadu knížek (včetně nejnovější) sám přečetl, a tak přesně ví, o čem je řeč. Hned v úvodu se moderátor táže, zda je pravda, že je MV komerční nejúspěšnější autor v České republice, a zároveň to hned divákům demonstruje na počtu jeho vydaných knih.

KŠ: *Je to jenom pomluva a nebo je to pravda, že ste tedy komerčně nejúspěšnější český spisovatel?*

MV: *Tak to jsou ty nálepky, těch novinářů, že jo, já to... Řek bych, sem s tím smířenej.*

KŠ: *No vy ste napsal kolik? Má pocit, že už sedmnáct knížek, že jo?*

MV: *Sedmnáct, a to píšu jenom jednu ročně. (usmívá se)*

Dále KŠ zajímá konkrétní postup při psaní knihy *Báječný rok*, která vyšla zhruba před rokem, (v případě natáčení pořadu) a kterou psal MV v podstatě jako svůj deník. Snaží se ze

spisovatele dostat nakolik je deník autentický, zda se snažil každý svůj den prožít zajímavě, a jestli psal skutečně o všem. Po několika pokusech se nakonec KŠ a diváci dozvídají toto:

MV: *Je to zpráva jako o banalitě našich životů. Jako že se tam nic nestane. Samozřejmě že já jsem se snažil s ohledem na čtenáře (dívá se do publika) z toho vybírat. Neunavovat je jenom popisem přejezdů Praha – Sázava a tak dále. Ale vono s tím deníkem je to jako někde s kamerou, někdy v tý vile vyvolených nebo jakých, já teda na to nekoukám, ale jenom jako příklad, jo. Že ty lidi, mám pocit, na to taky zapomenou. Na tu kameru. Aspoň se tak chovaj teda. Jó, takže, na ten deník taky zapomenete, že si píšete deník. A vlastně člověk nežije jako by sám na sebe mířil tu kameru, prostě žije normálně a vobčas si z toho něco zapíše, no.*

Na přetřes přijdou také romány *Vybíjená* a *Účastníci zájezdu*. Dozvídáme se i o tom, že MV nyní pracuje na dvou dalších knihách – na *Povídkách o manželství a sexu* a na větším románu, kterému nyní pracovně říká *O lidech a andělech*. Obojí také v následujících letech vyšlo.

- **Uvolněte se, prosím**

Tentokrát se otázky týkají nejčastěji spisovatelské profese a dále pak také vlastností a povahy MV. Moderátora například zajímá, jak probíhalo zfilmování knihy *Případ nevěrné Kláry*, a pak také spisovatelova nedávná iniciativa – petice proti bulvárnímu tisku. Mimoto se JK ptal, zda MV čte kritiky na své knížky:

JK: *Čtete kritiky dneska? Na svoje věci? ...Nebo recenze spíš.*

MV: *Eee. (přemýšlí) Já to řeknu takhle... Já se po nich nepídím. Já vobebírám dvoje noviny...*

JK: (skáče mu do řeči) *Čtete papírový noviny pořád? (dívá se)*

MV: *Já pořád čtu papírový noviny. Já to chci jako mít v ruce a tak. Ale prostě když tam ta recenze je, tak jí nedokážu nepřečíst.*

JK: *Ano. To člověk neodolá. Je tam to jeho jméno, tak se tak mrkne.*

(...)

JK: (...) *Ne, tak ale čili když tam zahlídnete sebe, tak se tak jako podíváte, co vo vás míněj?*

MV: *Já si to přečtu, ale už o kritice nemluví, už si o ní jenom něco myslím.*

JK: *Už se neperete, jo a tak...?*

MV: (přítakává)

JK: *No a myslíte, že maj nějak vliv třeba ty recenze? Na prodejnost, nebo...*

MV: *Víte vono se říká, že vlastně to je jedno, protože stejně čtenář si udělá vlastní názor, ale já si myslím, že tam nějak vliv je. Že když prostě v nejčtenějším českým deníku, nebo třeba deníku, kterej má třeba čtenost milion dvě stě tisíc, vyjde vysloveně záporná recenze, tak já se obávám, že to ten úsudek čtenáře ovlivní.*

5.6.7 Dílčí závěr

MV se v obou dvou pořadech snaží divákům představit svou tvorbu a současnou práci. Vyhýbá se otázkám ohledně svého soukromí a také veškerým bulvárním tématům. Pokud bych ho tedy hodnotila jako hosta talk show, nebyl by pro mě tím nejlepším výběrem, diváky totiž spíše nudí. Pokud bych ho však hodnotila jako spisovatele, byl MV jedním z mála analyzovaných, kdo udržoval otázky moderátora povětšinou pouze v mezích své pracovní náplně. MV se zde snaží profilovat jako autor pro náročnějšího diváka. Není prvoplánově zajímavý, ani vtipný, což ve mně vyvolává pocit, že pokud bych si chtěla koupit zábavnou nebo originální knihu, asi nebude autor, kterého budu v knihkupectví vyhledávat. Jenže jako čtenář několika knih MV mám pocit, že tak trochu klame svým zjevem. Neboť řada jeho knih je velmi vtipných a poutavých. Což znamená jediné – mediální obraz MV je zřejmě odlišný od obrazu spisovatele, který mi předkládají jeho knihy.

Závěr

V úvodu této práce píši, že se pokusím odpovědět na otázky, jací spisovatelé jsou zváni do českých talk show a jaký dojem ve mně, jako v divákovi, zanechávají. Nejprve jsem porovнала seznamy všech hostů (získané od Diváckého centra České televize), kteří navštívili talk show *Na plovárně*, *Uvolněte se, prosím* a *Všechnopárty*, a vybrala z nich všechny české spisovatele. Načež nebylo těžké zjistit, že nejzvanějšími spisovateli od ledna roku 1999 až do června roku 2012 (kdy jsem seznam spisovatelů uzavřela), byla tato pětice: Václav Cílek, Ivan Klíma, Barbara Nesvadbová, Halina Pawłowska a Michal Viewegh. Každý z nich vystoupil ve zmiňovaných talk show celkem dvakrát.

Už samotná skupina spisovatelů nám mnoho napoví: jde o autory, které zřejmě naprosto každý zná. Jsou to, až na Ivana Klímu a Václava Cílka, spisovatelé, jež bychom mohli bez uzardění označit za komerční a za autory populární literatury určené pro vysoký počet konzumentů. Autoři, kteří v různých čtenářských anketách zaujímají čelní místa. Avšak, a tímto nechci rozhodně paušalizovat, odborné kritiky se na jejich knihy dívají mnohdy (ne vždy!) skepticky. Oproti tomu stojí zbylí dva spisovatelé: Ivan Klíma, možná nejpřekládanější český autor současnosti a žijící legenda české literatury. A Václav Cílek. Nejen uznávaný vědec, ale také esejista, autor a překladatel poezie, kterou bychom rozhodně neoznačili za konzumní.

O jaký jde tedy typ spisovatelů? Předchozí odstavec napověděl, že zde máme dvě rozdílné skupiny. Na jedné straně jsou to autoři komerční literatury. Někdy mylně označované za autory literatury nízké. Toto označení je však dosti sporný pojem, neboť i román vysoké estetické hodnoty může být komerčně úspěšný. A navíc: který spisovatel by nechtěl, aby se jeho knihy prodávali. Jde tedy o literaturu, která je spíše oddechová a pro čtenáře lehce pochopitelná, často slouží k pobavení. A na straně druhé literatura s jistým estetickým přínosem, literatura, jež vyžaduje určité znalosti svého čtenáře, kterého nutí k zamyšlení a pokládá mu řadu otázek. Nelze samozřejmě tyto spisovatele striktně oddělit, hranice jejich tvorby se prostupují, nicméně jistá vyhraněnost je zjevná.

Naskýtá se nám tedy otázka, proč právě tyto spisovatelé? Kde jsou například všichni mladí současní (neznámí) autoři? Kde jsou nositelé ceny Jiřího Ortena, Jaroslava Seiferta a Karla Čapka? A kde jsou všichni ti vítězové knižní ceny Magnesia Litera, která je jako jedna z mála přenášena i v televizi? Nemůžeme samozřejmě vyloučit, že někteří z nich pozvání do televizních talk show nepřijali. Zároveň však ze seznamů všech pozvaných hostů vyplývá, že

tam tito spisovatelé zastoupeni nejsou. Když nevystupují v masových médiích, nejsou dostatečně známí širokým vrstvám. A do talk show následně nejsou pozváni, protože nejde o veřejně známé osobnosti. Jde o dvousečný meč.

Pro českou společnost pak platí spisovatel = Cílek, Klíma, Nesvadbová, Pawlowská a Viewegh. Pokud vycházíme z toho, že jediným zdrojem recipienta bude televize a jeho literární znalosti nebudou obsáhlé. Jiné formáty než talk show totiž představení spisovatele téměř neumožňují a literární pořady v televizi také v podstatě chybí, což je díky široké čtenářské základně v České republice poměrně paradox.

Abychom mohli mluvit o mediálním obrazu současného spisovatele, byla by třeba mnohem hlubší analýzy. Zaměřit se například na celkové televizní vysílání, zahrnout do výzkumu i rozhlas, noviny, časopisy nebo internet. Zároveň podrobit výslechu průměrný vzorek české populace. To je samozřejmě naprosto nad možnosti bakalářské práce a zřejmě i jednoho člověka. Tato práce se tedy nesnaží čtenáři namluvit, že přináší komplexní mediální obraz spisovatele, nicméně přináší o něm několik zajímavých poznatků a zjištění.

Jak vyplývá z mé analýzy a jednotlivých dílčích závěrů, pozvaný literát byl pokaždé člověk inteligentní, který dokázal bystře reagovat. Zároveň šlo o osoby kultivovaně se vyjadřující, jež nezaskočil ani zkušený moderátor. A nebyl jim cizí ani humor – diváci se vždy velmi dobře bavili. Mimo to šlo o spisovatele, kteří dokázali skvěle reprezentovat svou tvorbu. Barbara Nesvadbová prokázala, že je odbornicí na partnerské vztahy, jež jsou hlavními tématy jejích knih. Navíc se umí skvěle vyjadřovat a velmi dobře také vypadá. Halina Pawlowská zase dokáže na počkání reagovat vtipnou historkou snad na jakékoliv téma – tedy jako bychom četli některou z jejích knih povídek. Je velmi originální a naprosto nezaměnitelná po všech stránkách. Ivan Klíma s jemným humorem mluví o svém dětství a mládí se stejným zanícením, jako o něm píše. Geolog Václav Cílek a jeho výborný verbální i neverbální projev a obrovský rozhled, jenž demonstruje jeho široké znalosti. To vše ve velmi osobitém podání. A vedle nich Michal Viewegh – rozporuplná postava české literatury, kterou čtenáři milují a kritici zatracují. Slovo rozporuplná si pak v tomto případě zaslouhuje zcela čestně: ve svých knihách představuje originální a vtipné zápletky, před diváky je pak tak obyčejný, že bychom ho s jeho knihami snad ani nespojovali.

Všichni spisovatelé zároveň zvládli rozptýlit myšlenky o tom, že je jejich povolání veskrze vznešené a výjimečné. I Ivan Klíma, který jistou auru spisovatele s velkým „S“ nezapře, se o své profesi vyjadřuje jako o něčem úplně obyčejném. Moderátorovi vypráví o tom, jak musí brzo vstávat, v kolik jde vařit oběd a jak jsou vlastně jeho dny všední. To

potvrzují i ostatní. Například Michal Viewegh, který přiznává, že se mu mnohdy celé dny nic zajímavého nestane, a tak podává společnosti skrze své knížky zprávu o banalitě našich dnů.

Ze závěru tedy vyplývá, že je tato práce jistou koláží, která odpovídá na řadu otázek, ale možná ještě více jich otevírá a nabízí potenciálnímu čtenáři prostor k zamyšlení. Přináší nástin obrazu současného českého spisovatele, ale také souhrn informací týkajících se podoby a fungování tří českých nejsledovanějších talk show.

Literatura

- BARTHES, Roland. *Mytologie*. 2. vyd. v českém jazyce. Překlad Josef Fulka. Praha: Dokořán, 20042011, 170 s. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-359-2
- BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 439 s. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-802-4730-288
- BLAŽEK, Bohuslav. *Tváří v tvář obrazovce*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995, 199 s. ISBN 80-858-5011-7
- BORG, James. *Řeč těla: jak poznat, co kdo doopravdy říká*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4474-2
- BOURDIEU, Pierre. *Pravidla umění: geneze a struktura literárního pole*. Vyd. 1. Překlad Josef Fulka. Brno: Host, 2010, 496 s. Teoretická knihovna. ISBN 978-80-7294-364-7
- BURIAN, Antonín. *Kultura projevu*. 1.vyd. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univ., 1995, 119 s. ISBN 80-715-7147-4
- COELHO, Paulo. *Jako řeka, jež plyne: vyprávění z let 1998-2005*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2006, 285 s. ISBN 80-720-3816-8.
- ČMEJRKOVÁ, Světlá a Jana HOFFMANNOVÁ. *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2011, 491 s. Lingvistika (Academia). ISBN 978-80-200-1970-7
- ČMEJRKOVÁ, Světlá a Jana HOFFMANNOVÁ. *Jazyk, média, politika*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-1034-3
- ECO, Umberto. *Mysl a smysl: sémiotický pohled na svět*. Překlad Jiří Fiala. Břeclav: Moraviapress, c2000, 183 s. Knihovna Ceny Nadace Dagmar a Václava Havlových VIZE 97, sv. 2. ISBN 80-861-8136-7
- ECO, Umberto. *Skeptikové a těšitelé*. Vyd. 1. Překlad Zdeněk Frýbort. Praha: Argo, 2006, 367 s. ISBN 80-720-3706-4
- GOFFMAN, Erving. *Stigma: poznámky k problému zvládnutí narušené identity*. Vyd. 1. Překlad Tomáš Prášek. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003, 167 s. Most (Sociologické nakladatelství), sv. 3. ISBN 80-864-2921-0
- HALADA, Jan. BARBORA OSVALDOVÁ. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. Praha: Libri, 2007. ISBN 978-80-7277-266-7
- HORROCKS, Christopher. *Marshall McLuhan a virtualita*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2002, 77 s. ISBN 80-725-4269-9
- JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007, 207 s. ISBN 978-807-3672-874

KADERKA, P. - SVOBODOVÁ, Z.: Jak přepisovat audiovizuální záznam rozhovoru? Manuál pro přepisovatele televizních diskusních pořadů. *Jazykovědné aktuality: Informativní zpravodaj českých jazykovědců*, roč. XLIII, č. 3 a 4, s. 18 - 51

KRAUS, Jiří. *Jazyk v proměnách komunikačních médií*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2008. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze, 15. ISBN 978-802-4615-783

LAMSER, Václav. *Komunikace a společnost*. 1. vyd. Praha: Academia, 1969, 298 s. ISBN 508-21-865

MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999, 447 s. ISBN 80-717-8200-9

MUSIL, Josef. *Elektronická média v informační společnosti*. Praha: Votobia, 2003, 261 s. ISBN 80-722-0157-3

MUSIL, Robert. *Eseje*. Praha, 1998, 245 s. ISBN 80-860-1964-0

SCANNELL, Paddy. *Broadcast talk*. Newbury Park: Sage Publications, 1991, 231 p. Media, culture, and society series. ISBN 08-039-8375-1

TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čteme?: obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize (2007)*. Vyd. 1. Brno: Host, 2008, 207 s. ISBN 978-807-0505-540

Časopisecké studie

ČMEJRKOVÁ, Světlá a Jana HOFFMANNOVÁ. Intertextualita a její podíl na vyjednávání pozic účastníků talk show. *Slovo a slovesnost*. 2012, roč. 73, č. 4

HOFFMANNOVÁ, Jana. Projevy taktu (a beztaktnosti) v televizních rozhovorech. *Slovo a slovesnost*. 1994, roč. 55, č. 3

Česká literatura. Praha: Ústav pro českou literaturu Akademie věd ČR, 2012, roč. 2012, č. 6. ISSN 0009-0468

Jazykovědné aktuality: Informativní zpravodaj českých jazykovědců. Praha: Jazykovědné sdružení při ČSAV, 2008, XLV, 3. a 4. ISSN 1212-5326

Pátek: Lidové noviny. Praha: MAFRA, 2013, roč. 2013, č. 7. ISSN 1213-1385

Elektronické zdroje

Cinepur: Časopis pro moderní cinefilly. *Cinepur.cz* [online]. 2002 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: <http://cinepur.cz/article.php?article=5>

Csfd: Česko-Slovenská filmová databáze [online]. 2001 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/>

Česká televize. *Česká televize* [online]. 2012 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: http://img7.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/sledovanost/pdf/2011_denni_prumer sledovani_TV.pdf

Česká televize. *Česká televize* [online]. 2012 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/>

Česko po setmění. *A2* [online]. Praha: Kulturní týdeník A2 s.r.o., 2009, 8/06 [cit. 2013-03-02]. ISSN 1803-6635. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2006/8/cesko-po-setmeni>

Helena Burešová: Od filmu za láskou. *Televize* [online]. 2010 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.televize.cz/clanky/helena-busova-od-filmu-za-laskou-5806>

Svědění národa mlčí. *Deník Referendum* [online]. 2013 [cit. 2013-02-21]. Dostupné z: <http://www.denikreferendum.cz/clanek/14743-svedomi-naroda-mlci>

Teorie intertextuality a intermediality. *ILiteratura.cz* [online]. 2003, č. 47 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/15095/monikova-libuse>

Resumé

This bachelor paper deals with the depiction of writers in Czech Television's talk shows. This work has theoretical and practical part. The theoretical part has three chapters. There are several terms discussed in the first chapter – what do media and mass media mean, also expressions like remediation, television, viewer and talk show are clarified. Second chapter focuses on talk show at higher level. It analyses the historical background of this broadcast and describes the typical features of talk show including information about the studio where the program is shot. Furthermore it explains the role of host, guest and viewers of talk show. This chapter also deals with the style of verbal and non-verbal communication. The next chapter concentrates on the job of the writer. The chapter shows brief historical development of this profession. Moreover this bachelor paper explores which various ideas society has about writers.

The practical part of this bachelor paper begins with the fourth chapter. There are characteristics of three talk shows – *Uvolněte se, prosím*; *Na plovárně*; and *Všechnopárty*. The chapter depicts important information about these programs, for instance when did the show started to broadcast; where the show is shot; it's footage and it's concept in general. Czech talk shows find an inspiration in American talk shows. They use the classical structure of late night show, especially of *Late Show with David Letterman*. Besides that this work describes the hosts individually and mainly focuses on the style of their performance and communication and what amount of space guest are given in the show. The fifth chapter is called *The Analysis of Particular Writers*. These writers were chosen on the basis of predefined parameters. Five of contemporary Czech writers were selected: Václav Cílek; Ivan Klíma; Barbara Nesvadbová; Halina Pawlowská; and Michal Viewegh. All of these persons have appeared in two different talk shows. This work analyses the image of these writers after their appearance in the talk shows. This practical part is mainly concern about the writers' looks and clothes, gestures, connection with viewers, style of their language, interviews' atmosphere and the topic of the communication. Transcripts of interviews are presented in this work to illustrate the conclusions made from the analysis mentioned above. In the end of this paper the author reflects about what kind of writers are invited to talk shows because that creates the image about contemporary Czech writers.